

Balvu novada publisko bibliotēku pārskats par darbu 2022. gadā

BALVI, 2023

Saturs

SATURS.....	1
KOPSAVILKUMS	2
1. VISPĀRĪGS BALVU NOVADA BIBLIOTĒKU RAKSTUROJUMS	3
2. FINANSIĀLAIS NODROŠINĀJUMS.....	4
3. MATERIĀLĀ UN TEHNISKĀ STĀVOKĻA VĒRTĒJUMS	5
4. PERSONĀLS	6
5. PAKALPOJUMU PIEDĀVĀJUMS UN PIEEJAMĪBA	8
6. KRĀJUMS.....	22
7. DARBS AR BĒRNIEM UN JAUNIEŠIEM.....	29
8. NOVADPĒTNIECĪBA	54
9. PROJEKTI	61
10. PUBLICITĀTE	62
11. SADARBĪBAS TĪKLA RAKSTUROJUMS	76
12. METODISKAIS UN KONSULTĀTĪVAIS DARBS	78
PIELIKUMI.....	85

Kopsavilkums

Bagātīgās un kontrastējošās emocijās nodzīvots gads novada bibliotēku saimē. Prieks, ka drīkstam atkal ar pilnu jaudu strādāt, tam līdzās izaicinājums atgriezt bibliotēkās pandēmijas laikā “noklīdušos” lasītājus. Daudziem tas izdevās.

Līdzās priekam neziņu nesošā jaunā ģeopolitiskā situācija. Esam tiešā Krievijas pierobeža, un bēgļu straume, kas nāca caur Eiropas Savienības ārējo robežu, bija īpaši skaudriem vēstījumiem bagāta.

Novada bibliotēku darbiniekus vienoja literatūrzinātnieka un Latgales kultūras pētnieka Mikeļa Bukša 110. dzimšanas dienas svinības, ko tiešaistē un klātienē kopumā organizējām 110 dienas, iesaistot gan vietējo sabiedrību, gan Latvijā plaši atpazīstamas kultūras personības (skat.54., 57. lp.).

Sarunas par vērtībām tika turpināts arī II Novadpētniecības lasījumos, ko veltījām prāvesta Alberta Budžes piemiņai (skat.56. lp.).

Valsts un pašvaldību klientu centra darbība Tilžas pagasta bibliotēkā. Tas ir īpašs stāsts, jo mēnesi pēc šī Centra atvēršanas sākās Ukrainas civiliedzīvotāju izvietošana šajā pagastā. No vienas puses - krietns bibliotēkas lietotāju skaita pieaugums, no otras - bibliotēkas darbinieces fizisko un garīgo spēku izsīkums vairāku mēnešu garumā (skat.14., 15., 17. lp.).

Jaunais pakalpojums, kurā iekļāvās visas novada bibliotēkas, tai skaitā apgūstot papildus prasmes un saņemot pieeju jaunām datu bāzēm, iesniegumu pieņemšana energoresursu sadārdzinājuma kompensācijai.

Vairākās novada bibliotēkās notika darbinieku maiņa gan iezīmējot pirmo stidziņu uz paaudžu maiņas sākumu, gan bibliotēkas vadības konsekvētu prasību adekvātai darba kvalitātei savā pagastā.

Pēc divu gadu pārtraukuma atjaunojām grāmatu svētkus, dodot tiem jaunu sparū, par norises vietu izvēloties bijušos novadu centrus. Šajā gadījumā tas bija Rugāju pagasts (skat.41., 71. lp.).

Lepojamies ar savām aktivitātēm medijpratības un droša interneta jautājumos (skat.17. - 18. lp.), turpinām izvērst dažāda veida aktivitātes ar cilvēkiem ar īpašām vajadzībām (skat.12., 13., 73., 74. lp.) un nekad neaizmirstam, ka mazie bibliotēkas apmeklētāji ir mūsu balsts un nākotne.

Balvu Centrālās bibliotēkas
direktore Ruta Cibule

1. Vispārīgs Balvu novada bibliotēku raksturojums

Balvu novads ir daļa no Latvijas austrumu robežas, un aptuveni 93 km garumā tā ir arī Eiropas Savienības robeža ar Krievijas Federāciju. Tāpēc viens no Balvu novada bibliotēku ilgtspējības mērķiem ir stiprināt vietējās kopienas, veidot medijpratīgu un informācijpratīgu sabiedrību, nodrošināt ikviena Balvu novada iedzīvotāja ātru, drošu un pilnīgu sadarbību ar valsti un vietējām pašvaldībām.

Balvu novadā pārskata periodā darbojās 23 publiskās bibliotēkas: Balvu Centrālā bibliotēka, kas veic reģionālās bibliotēkas funkcijas, 21 Balvu CB struktūrvienība un Upītes bibliotēka, kas ir Nemateriālā kultūras centra "Upīte" struktūrvienība. Vietējās nozīmes publisko bibliotēku pamatfunkcija ir *"vienotas informācijas saņemšanas vieta ikvienam bibliotēkas apmeklētājam, kuras prioritāte ir pēc iespējas ērtāk apkalpot savus lasītājus, lai viņiem, ienākot bibliotēkā, rastos vēlme te uzkavēties ilgāk un apmeklēt to biežāk.. Bibliotēka ir atbalsta punkts skolēniem un studējošiem, piedāvājot nozaru literatūru, kā arī ir iespēja izmantot abonētās datu bāzes (Vectilža")*.

Publiskās bibliotēkas Balvu novadā darbojas pēc centralizācijas sadarbības modeļa, kura plusi ir vienots izlīdzināts finansējums gan krājuma komplektēšanai, gan atalgojumam, vienots kopkatalogs un vienots redzējums bibliotēku attīstībā. Upītes bibliotēkai Balvu Centrālā bibliotēka sniedz metodisko atbalstu un veic konsultatīvo darbu.

Galvenie 2022. gada izaicinājumi Balvu novada publiskajām bibliotēkām:

- Atgriezt bibliotēkā lasītājus pēc Covid-19 ierobežojumiem;
- Vienoto pašvaldības un valsts klientu apkalpošanas centru izveide un darba uzsākšana pagastu bibliotēkās (2022. gadā Tilžā, 2023.gada 1.februārī Rekovā,);
- Vienādi kvalitatīvu pakalpojumu nodrošināšana visās Balvu novada publiskajās bibliotēkās, darbinieku maiņa;
- Atbilstoši MK noteikumiem Nr.262 izstrādāti amatu apraksti un, atbilstoši Balvu novada pašvaldības darbinieku individuālās mēnešalgas noteikšanas noteikumiem, veikta darbinieku individuālā izvērtēšana;
- Izglītots un medijpratīgs bibliotēkas lietotājs informācijas un dezinformācijas pārpilnībā;
- Lasītprasmi veicinošu un attīstošu pasākumu organizēšana klātienē un tiešsaistē;
- Nemateriālā kultūras mantojuma apzināšana, apkopošana, saglabāšana un digitalizēšana;
- Bibliotēku tehniskā aprīkojuma pakāpeniska nomaiņa uz jaudīgāku un mūsdienu prasībām atbilstošu aprīkojumu (kvalitāte pret kvantitāti);

- Kvalitatīva un augstvērtīga krājuma komplektēšana, esošā krājuma izvērtēšana Krievijas - Ukrainas kara sakarā;
- Atbalsts no kara bēgļiem Ukrainas iedzīvotājiem.

Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā nav notikušas, bibliotēku akreditācija pārskata periodā nav notikusi.

2. Finansiālais nodrošinājums

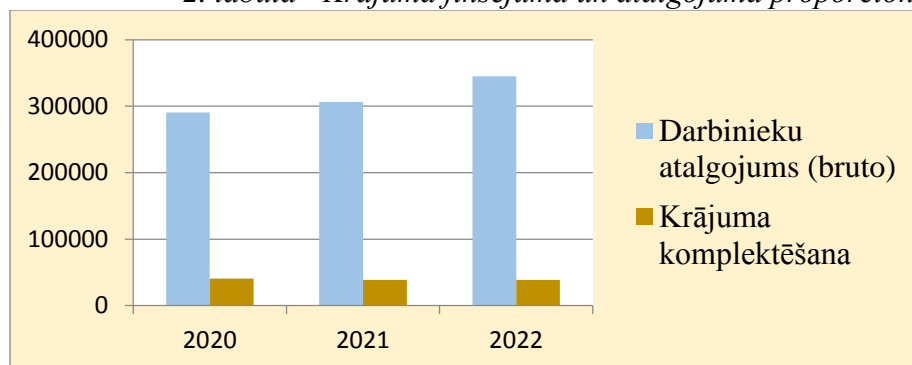
Sākot ar 2022. gada 1. janvāri, notika izmaiņas Balvu novada publisko bibliotēku finansēšanas modelī. Balvu Centrālās bibliotēkas budžetā ietilpst centrālās bibliotēkas un tās 22 struktūrvienību atalgojums, finansējums krājuma komplektēšanai, kancelejas precēm un pakalpojumiem, informācijas tehnoloģijām un citiem kārtējiem izdevumiem, bet saimniecisko darbību (apkure, elektrība, telpu uzkopšana) finansē konkrētā pagasta pārvalde. Upītes bibliotēkas finansējums pilnībā ir iekļauts Nemateriālā kultūras centra “Upīte” budžetā. Tāpēc objektīvi var izvērtēt un salīdzināt tikai darbinieku atalgojumu un finansējumu krājuma komplektēšanai.

1. tabula “Bibliotēkas izdevumi”

	2020	2021	2022
Darbinieku atalgojums (bruto)	290367	306161	345093
Krājuma komplektēšana	40653	38801	38810

Kā redzams, darbinieku atalgojumam ir tendence pieaugt, pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai – pēdējos divus gadus ir praktiski nemainīgs.

2. tabula “Krājuma finansējuma un atalgojuma proporcionālās attiecības”

3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums

- **Veiktie un plānotie telpu un ēku rekonstrukcijas projekti un remontdarbi**

Pārskata periodā sāka pakāpeniska gaismas ķermeņu nomaiņa Balvu Centrālās bibliotēkas telpās. Tas jau ir veikts pieaugušo abonementā un abonementā bērniem un jauniešiem. Uztādītas LED iekārtas ar būtiski mazāku elektrības patēriņu un lielāku gaismas atdevi, kas uzlabo komforta apstākļus gan darbiniekiem, gan apmeklētājiem. Veikts remonts Balvu Centrālās bibliotēkas ēkas fasādes jumta fragmentam, novērsta mitruma ieplūde.

Rugāju bibliotēkas telpas tiek apkurinātas ar malkas krāsnīm. Kārtējās apsekošanas rezultātā tika konstatēts, ka krāšņu nolietojums ir apmēram 85% no to kopējā resursa. Izvērtējot krāšņu remontam nepieciešamos materiālos, ieguldījumus un remonta tehnisko sarežģītību, kā arī nepieciešamos cilvēkresursus, kas kopumā līdzvērtīgi jaunu apkures iekārtu iegādes izmaksām, pagasta pārvalde esošās krāsnis demontēja un uzstādīja jaunas krāsnis. Remontdarbu laikā bibliotēka bija atvērta apmeklētājiem.

Tikaiņu bibliotēkā pārskata gadā vienā bibliotēkas telpā tika nomainīts grīdas segums – linolejs, kas bija nolietojies. Briežuciema bibliotēkā tika iegādāti jauni plaukti, kas ļauj plašāk lasītājiem atvērt bibliotēkas krājumu. Tilžas bibliotēkā nomainītas divas durvis.

Naudaskalna bibliotēkas prioritārais darbības virziens pārskata periodā bija pārvietot bibliotēku no Naudaskalna tautas nama ēkas otrā stāva uz Balvu pagasta pārvaldes ēkas pirmo stāvu, pirms tam veicot telpu kosmētisko remontu, apgaismojuma nomaiņu. Pagasta pārvaldes ēkā apmeklētājus pieņem arī bāriņtiesas un sociālās pārvaldes darbinieki. Apmeklējot pagasta pārvaldi, bāriņtiesu vai sociālo darbinieku, iedzīvotāji vienlaicīgi var izmantot arī bibliotēkas pakalpojumus. Pozitīvi vērtējama arī bibliotēkas atrašanās ēkas pirmajā stāvā, tagad šis pakalpojums ir salīdzinoši ērti pieejams arī personām ar kustību traucējumiem, vecākiem cilvēkiem un ģimenēm ar maziem bērniem.

- **Iekārtas, aprīkojums (t. sk. IKT nodrošinājums): situācijas raksturojums un vērtējums, nākotnes prognozes, atjaunināšanas iespējas**

Darbinieku un apmeklētāju, tajā skaitā bērnu un jauniešu rīcībā esošā datortehnika ir salīdzinoši novecojusi (pēc IKT pieņemtajām vadlīnijām), bet pietiekama pašreizējo ikdienas funkciju veikšanai. Tāpat var izrādīties, ka lielākā daļa administrācijas un lietotāju datoru var būt nepiemēroti jaunās Microsoft operētājsistēmas Windows 11 (pieejama no 2021. gada oktobra) prasībām. Būtu nepieciešams nākošajā periodā rast iespēju šo datorsistēmu uzlabošanai vai nomaiņai.

Līdzīga situācija ir arī Balvu novada pagastu bibliotēkās. Būtiski uzlabota situācija ar LNB Atbalsta biedrības dāvinājuma palīdzību - pagastu bibliotēkās kopā nomainīti 16 lietotāju datori uz lietotiem, bet salīdzinoši jaunākiem un būtiski labākiem.

Balvu Centrālajā bibliotēkā darbojas datortīkls, kas sadalīts divās loģiskajās funkcionālajās daļās - lietotājiem un darbiniekiem. Abu datortīklu ātrums ir 1Gbit/s, kas ir vērtējams kā ļoti labs un atbilstošs mūsdienu prasībām. Šāds pats ātrums ir arī Internet pieslēgumam. Paplašināta bibliotēkas bezvadu Internet WiFi zona apmeklētājiem, nodrošinot stabilāku pieslēgumu vietās, kur tas nebija iespējams ēkas konstruktīvo īpatnību dēļ. It īpaši svarīgi tas ir bērniem un jauniešiem. Balvu CB Internet pieslēgumam pievienoti arī serveri, kas uztur bibliotēku tīmekļa vietnes, dokumentu apmaiņas sistēmu. Balvu Centrālās bibliotēkas darbiniekiem un lietotājiem pieejamā multifunkcionālā iekārta nodrošina kvalitatīvas izdrukas un pakalpojumus.

Apzinātas izdrukas iekārtas Balvu novada pagastu bibliotēkās, nomainītas nolietotās iekārtas Viļakas, Kupravas un Tilžas bibliotēkā, uzstādot augstas veiktspējas multifunkcionālās iekārtas. Jaunu iekārtu izvēlē tiek ņemtas vērā ekonomiski izdevīgākās uzturēšanas (kārtridžu nomaiņas) izmaksas.

Lazdukalna bibliotēka pārskata periodā no Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrības saņēmusi ziedojumā melnbalto printeri Lexmark MS510, kas tiek izmantots gan publiskai lietošanai bibliotēkas telpās, gan darbiniekam.

Tilžas VPVKAC, kas atrodas bibliotēkas telpās, ir iegādāti vēl 2 jauni datori – viens darbiniekam un otrs (portatīvais dators) apmeklētājiem, tādējādi ieguvēja ir arī bibliotēka. Par pašvaldības līdzekļiem tika nopirkta jauna kopēšanas, drukāšanas iekārta, kas piemērota A4 formāta lapām. Viļakas bibliotēkā saņemta jauna multifunkcionālā iekārta.

4. Personāls

- **Personāla raksturojums (kopaina: skaits, slodzes, izglītība, izmaiņas personāla sastāvā u. c.)**

Balvu novada bibliotēkās 2022. gadā strādāja 41 darbinieks, no tiem 34 bibliotekārie darbinieki: 15 ar pilna darba laika slodzi, 19 ar nepilnu slodzi. Bibliotekārā izglītība ir 24 bibliotekārajiem darbiniekiem, 10 no darbiniekiem bez bibliotekārās izglītības ir ar augstāko izglītību, tostarp maģistra grādu citā specialitātē.

Pārskata periodā Balvu novada bibliotēkās notika salīdzinoši liela kadru maiņa. Pelnītā atpūtā devās Balvu Centrālās bibliotēkas apstrādes un komplektēšanas speciāliste Ilga Dulberga un Bērzpils bibliotēkas vadītāja Anna Griestiņa. Darba attiecības tika pārtrauktas ar Balvu Centrālās bibliotēkas vecāko bibliotekāri sabiedrisko attiecību jautājumos Ingridu Supi, kura izlēma pilnībā nodoties individuālajai uzņēmējdarbībai, un Kupravas bibliotēkas vadītāju Editu Viļumu (savstarpēja vienošanās). Līdz ar to tika pārstrukturizēts Balvu Centrālās bibliotēkas darbs: konkursa kārtībā par *speciālisti komunikācijas un radošajā jomā* uz pilnu amata slodzi sāka strādāt Džūlija Apine, darbiniece no abonementa bērniem Zaiga Lāpāne pārgāja un apstrādi un komplektēšanu, bet abonementā bērniem darbu uzsāka jauna darbiniece Kristīne Suveika. Konkursa kārtībā par Bērzpils bibliotēkas vadītāju darbā pieņemta Anna Kriviša, par Kupravas bibliotēkas vadītāju Iveta Medniece. Trīs darbinieces (I. Medniece, L. Jermacāne, A. Kriviša) 2023. gadā startēs profesionālās pilnveides izglītības programmā "Bibliotēku zinību pamati" (160h), divas darbinieces (K. Suveika, S. Korkla) pieteikušās profesionālās tālākizglītības programmā "Bibliotēku, informācijas un arhīvu zinības" (960h).

- **Finansējums personāla attīstībai**

Covid-19 pandēmiju ierobežojošie pasākumi ieviesa ne tikai negatīvo: pozitīvais mantojums ir daudzveidīgas un dažādas iespējas profesionālajai pilnveidei tiešsaistē, netērējot laiku un līdzekļus ceļam. Balvu novada bibliotekāri pārskata periodā kopumā apmeklēja 40 dažādas tematikas profesionālās pilnveides pasākumus (30 tiešsaistē, 10 klātienē; organizētājs pamatā LNB Bibliotēku attīstības centrs), kopumā dažādos sastāvos tos apmeklēja 162 reizes, noklausoties 884 stundas. Vidēji katrs Balvu novada bibliotekārais darbinieks gadā piedalījās 5 dažādos profesionālās pilnveides pasākumos un pilnveidei veltīja 26 stundas. Apmeklētākie profesionālās pilnveides pasākumi 2022. gadā: "Aktualitātes bibliotēku nozares un saskarnozaru terminoloģijā" (27 dalībnieki), bibliotēku festivāls "Kopienai atvērta, labiekārtota un pieejama bibliotēka" (15), konference "Latgales kultūras mantojuma sardzē" (22), "Literatūras zināšanas mūsdienu bibliotekāram" (16), LBB 22. konference "Mācies! Dari! Iedvesmo!" (9), "Sākumpunkts medijpratībā" (12), apmācību cikls "Atbalsts siltumenerģijas izmaksu segšanai" (24), "Viltus ziņas ir lipīgas" (6) u.c. Visas novada publisko bibliotēku vadītājas un darbinieces regulāri piedalījās Balvu Centrālās bibliotēkas semināros, organizētajos pasākumos un kultūrvēstures studiju braucienā. Klātienē tika apmeklēta bibliotēku direktoru rudens sanāksme, Ziemeļvalstu literatūras nedēļas seminārs LNB, Latvijas Novadpētniecības konference Siguldā, Latgales kongress Rēzeknē. Rugāju bibliotēkas vadītāja Evita Sproģe un Balvu Centrālās bibliotēkas direktore Ruta Cibule pieteicās biedrības „Radošās Idejas” Erasmus+ projekta „Cremel” ietvaros 15 lekciju kursam „Kultūras

iestādes un digitālā transformācija” un 2022. gadā uzsāka mācības tiešsaistē. Lekciju kurss norisināsies līdz 2023. gada oktobrim. Divas darbinieces izgāja BIS Alise pamatkursu Komplektēšanas un padziļināto kursu Cirkulācijas moduļa apgūvē. Balvu Centrālās bibliotēkas budžetā profesionālajai darbinieku pilnveidei ir pietiekams, vienmēr ir piešķirti līdzekļi pilnveides pasākumu apmeklējumam gan tiešsaistē, gan klātienē.

- **Problēmas un to risinājumi personāla jomā**

Izsludinātie 4 konkursi pārskata periodā uz vakantajām vietām Balvu novada bibliotēkās pierādīja, ka strādātgrībētāji bibliotēkā ir, un tie, kuri patiesi vēlas strādāt, ir gatavi arī finansiāli ieguldīties profesionālajā pilnveidē un tālākizglītībā. Aktuāls, diemžēl, ir jautājums ar ilggadējo personālu: ir darbinieki, kuri izmanto jebkuru iespēju profesionālās pilnveides pasākumu apmeklēšanai, bet ir daži darbinieki, kuri atrod simtiem aizbaidinājumu tos neapmeklēt.

Viens no veidiem, kā veiksmīgi risināt jautājumus, kas nepadodas pašiem vai kuriem neatliek laika ikdienas darbā, ir brīvprātīgo piesaiste. Kā ļoti pozitīvs piemērs bibliotēkas mājas lapas uzturēšanai un darbībai sociālajos kontos jāmin Lazdukalna bibliotēka: *“Bibliotēkas tīmekļvietnes uzturēšanai un noformēšanai piesaistīts brīvprātīgais palīgs, kas darbu veic ar lielu atbildību un radoši.”*

Secinājums: *“Vērtīgi ir tas, ka semināru prezentācijas tiek pārsūtītas, jo tā ir pārskatāmāk, materiālos var ieskatīties un tos izmantot arī vēlāk, kad rodas nepieciešamība. Apmierina, tas ka ir gan attālinātie pilnveides pasākumi, gan klātienē.”* (Ligita Kalnēja)

5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība

- **Galvenie rādītāji:**

3. tabula “Bibliotēkas pamatrādītāji. Balvu novads.”

	2020	2021	2022	% salīdzinot ar iepr. gadu
Aktīvo lietotāju skaits	5167	4477	5003	-13%; +12%
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	1637	1319	1511	-19%; +15%
Bibliotēkas apmeklējums	73873	57958	67204	-22%; +16%
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	20001	11547	18671	-42%; +62%
Virtuālais apmeklējums	68402	80299	152086	+17%; +89%
Izsniegums kopā	162016	144835	155696	-11%; +7%
<i>t. sk. grāmatas</i>	77607	68597	72985	-12%; +6%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	82605	75785	81338	-8%; +7%
<i>t. sk. bērniem līdz 18.g.</i>	24852	18243	23103	-27%; +27%
Bibliotekārais aptvērums	26%	22%	25%	-15%; +14%

% no iedz. skaita novadā				
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.</i>	54%	47%	50%	-13%; +6%
Iedzīvotāju skaits	20184	20729	19991	+3%; -4%

4. tabula "Bibliotēkas pamatrādītāji. Balvu Centrālā bibliotēka."

	2020	2021	2022	% salīdzinot ar iep. gadu
Aktīvo lietotāju skaits	1743	1340	1759	-23%; +31%
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	589	403	554	-32%; +37%
Bibliotēkas apmeklējums	22931	17131	21866	-25%; +28%
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	7073	2938	7627	-58%; +160%
Virtuālais apmeklējums	19686	28992	92548	+47%; +219%
Izsniegums kopā	46861	46409	53596	-1%; +15%
<i>t. sk. grāmatas</i>	27324	24497	26883	-10%; +10%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	18299	21725	25607	+19%; +18%
<i>t. sk. bērniem līdz 18.g.</i>	7500	4008	6511	-47%; +62%
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita pilsētā	27%	21%	28%	-22%; +33%
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.</i>	54%	38%	54%	-30%; +42%
Iedzīvotāju skaits	6451	6312	6183	-2%; -2%

Gan Balvu Centrālās bibliotēkas, gan Balvu novada bibliotēku pamatrādītāji skaidri rāda, ka, beidzoties valstī noteiktajiem Covid-19 ierobežojumiem, lasītāji pamazām atgriežas bibliotēkā, kas īpaši ir jūtams darbā ar bērniem. Skolas un pirmskolas izglītības iestādes atgriezušās ierastajā darba ritmā, un skolēni un pirmsskolnieki aktīvi apmeklē dažādus pasākumus, pēcpusdienās Balvu Centrālajā bibliotēkā uzskatās, lai gaidītu nodarbības citās skolās un interešu izglītības pulciņos, transportu uz mājām vai vienkārši neformālā gaisotnē pavadītu brīvo laiku. Līdzīgi pārskatos raksta arī lielāko novada bibliotēku vadītājas: "Pēc gada, kas tika pavadīti dažādiem valstī noteiktajiem epidemioloģiskās drošības pasākumiem Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai, aizvadītais gads nāca ar iepriecinošiem statistikas skaitļiem vairākās pozīcijās. Palielinājās bibliotēkas klātienē apmeklētāju skaits, izsniegumu skaits, sevišķi bērniem un jauniešiem. Par 1% pat bibliotekārais aptvērums" (Rekova), "vislielākais rādītāju palielinājums bijis bērnu fiziskajam apmeklējumam + 129% un izsniegums bērniem +206%" (Rugāji).

Aktivizējusies grāmatu lasīšana, par ko liecina pieaugošais izsniegumu skaits. Digitālajā laikmetā strauji pieaug Balvu novada publisko bibliotēku, it īpaši Balvu Centrālās bibliotēkas, virtuālais apmeklējums. Lietotāju skaits pieaudzis arī pateicoties tam, ka bibliotēku darbinieki pieņēma un reģistrēja iesniegumus energoresursu izdevumu kompensācijai, kas līdz bibliotēkai atveda tos pagasta iedzīvotājus, kas par bibliotēkas pakalpojumiem līdz tam neinteresējās. Tika mainīta arī izsniegumu taktika dažās bibliotēkās: "Ja ienāk jaunas grāmatas, nākamajā dienā to vairs nav – visas izņemtas. Lasītājiem neliedzu ņemt uzreiz pat desmit grāmatas. Kādā mārketinga

lekcijā klausījos, ka labāk bibliotēkā būtu ļaut ņemt lasītājam 20 grāmatas nekā, ja 20 lasītāji ņem pa vienai (labāk viens, kas lec 7 metrus, nekā 7, kas lec pa vienam metram) (Lazdulejas bibliotēka).”

Izsniegumu veicināja arī telpu pārkārtojums, krājuma izvietojums un marķējums: “Pieaugušo abonementā grāmatām uz muguriņām tika salīmētas uzlīmītes ar tās konkrētās grāmatas literatūras žanra ikoniņu - romantika, piedzīvojumi, vēsturisks, detektīvs u.c. Bibliotēkas lietotājiem tāda ideja patika, arī lasītāju apkalpošana noritēs ātrāk. Apmeklētājam literatūras meklēšanas process tagad vienkāršāks, ātrāks un pārskatāmāks (Rugāji).”

- **Pakalpojumu attīstība, jauninājumi – kopaina, piemēri, vērtējums**

Bibliotēku pakalpojumi attīstās līdzī laika: 2022. gada oktobrī visās Balvu novada publiskajās bibliotēkās tika izveidots jauns pakalpojums – iesniegumu reģistrēšana energoresursu izmaksu kompensācijai. “2022. gadā, kad energoresursu cenas sasniedza nebijušus augstumus gan ģeopolitiskās situācijas, gan citu faktoru dēļ, valdība pieņēma lēmumu par atbalstu māsaimniecībām dažādu energoresursu izmaksu kompensācijai. Lai operatīvi varētu īstenot valdības noteikto atbalstu piešķiršanu, arī bibliotēkām tika dots uzdevums pieņemt iesniegumus no iedzīvotājiem energoresursu izmaksu pabalstam, apstrādāt tos elektroniski un iesniegt pašvaldības izvērtēšanas komisijai (Vecumi)”.

Novadā turpinās Valsts un pašvaldību vienotā klientu apkalpošanas centra izveide bibliotēkās, apvienojot gan bibliotekāro, gan centra darbinieka pienākumu veikšanu. Tam ir gan savi plusi, gan mīnusi, bet Tilžas bibliotēkas un VPVKAC vadītāja Ilze Pugača, kura šādi strādā jau visu pārskata periodu, atzīst: “Bibliotēkas apmeklējums palielinājies par 45%. To var izskaidrot ar klientu apkalpošanas centra apmeklējumiem. Apmeklējot centru, klientam tiek piedāvāti arī bibliotēkas pakalpojumi. Vairāki klienti tad kļūst arī par bibliotēkas lietotāju.”

Jauns pakalpojums Balvu Centrālajā bibliotēkā ir “Grāmatu koferis” - īsts veco laiku koferis ar lielu uzrakstu, kurā, sadarbībā ar 3 pirmsskolas izglītības iestādēm, tika atlasīta grāmatu kopa par iepriekš apzinātu un izglītības programmā paredzētu tēmu, izsniegta un nogādāta pirmsskolas izglītības iestādēs. Tāpat, atbalstot jauno kompetenču izglītību, sagatavotas un novadītas Novada mācības stundas, atbilstoši vecumposmam un apgūstamajai tēmai.

- **Bibliomāts (grāmatu pakomāti) – pakalpojuma raksturojums, izsnieguma analīze, vērtējums**

Pārskata periods bija pirmais pilnais gads, kad Balvu Centrālās bibliotēkas lietotāji pilnībā varēja izmantot bibliomāta pakalpojumu. To pārsvarā izmantoja ārpus Balvu pilsētas strādājošie, skolotāji, jaunās māmiņas, pensionāri, strādājošie vecāki izņēma ieteicamo literatūru bērniem. Bija arī daži jaunie lasītāji, kas vēlējās izmēģināt jaunās tehnoloģijas paši un ar vecāku autorizācijas datiem vecāku klātbūtnē veica pasūtījumu un saņēma grāmatas bibliomātā. Gada laikā caur bibliomātu

izsniegta 81 grāmatu kopa, kā arī veikta novadpētniecības grāmatu apmaiņa ar citu novada bibliotēku. Ir bijis arī kuriozs, kad, sazinoties ar bibliotēkas darbiniecēm, lasītājs ir veicis grāmatas pasūtījumu ar vēlmi to saņemt bibliomātā tāpēc, lai nodotu ģimenes loceklim mašīnas atslēgas.

- **E-grāmatu bibliotēka**

5. tabula "E-grāmatu bibliotēkas statistikas dati"

	2020	2021	2022
E-grāmatu bibliotēkas lasītāju/autorizēto lietotāju skaits kopā	148	180	198
E-grāmatu bibliotēkas lasītāju/autorizēto lietotāju skaits pārskata periodā	70	32	18
E-grāmatu bibliotēkas izsniegums kopā	401	830	1036
E-grāmatu bibliotēkas izsniegums pārskata periodā	230	429	206

Analizējot e-grāmatu bibliotēkas lietotāju un izsniegumu skaitu Balvu novadā, nākas secināt, ka e-grāmatu lasīšana nav iecienīta reģiona iedzīvotāju vidē, jo lietotāju un izsniegumu skaits krītas. Kā norāda Žīguru bibliotēkas vadītāja, *"lielākā daļa bibliotēkas apmeklētāju ir senioru vecumā"* vai arī tie ir skolēni līdz 9. klasei, kuriem šāds pakalpojums nav aktuāls. *"Lietotājiem regulāri tiek piedāvāta iespēja izmantot 3td pakalpojumu, bet lasītāji labprātāk izvēlas klasisku lasīšanas variantu, kas esot saudzīgāks redzei, vai arī nav pieejami tehniskie līdzekļi lasīšanai e-formātā (Sandra Lukstiņa, BCB vecākā bibliotekāre)."* Visās medijpratību stundās skolēni un pieaugušie tika iepazīstināti ar e-grāmatu bibliotēku, tās piedāvājumu, praktiski parādot, kur to atrast, kā kļūt par lietotāju, kā notiek grāmatu izsniegšana, termiņa pagarināšana un nodošana. Arī daļa studējošo atzīst, ka e-grāmatu pakalpojumu izmantoja tikai tad, kad nebija pieejamas drukātās grāmatas, bet labas gribas pēc digitālā formātā grāmatas neizvēlētos. Iespēja lasīt grāmatas elektroniskā formātā tiek popularizēta arī bibliotēku mājas lapās. Secinājums: e-grāmatas ir saistošas dažiem jauniešiem, pārējie lasītāji, izvēloties starp e-grāmatu un grāmatu papīra formātā, priekšroku dod otrajai.

- **Sabiedrības, lasītāju viedokļa izziņāšana par bibliotēkas darba kvalitāti, to rezultāti (pētījumi, aptaujas, anketas u. tml.); jaunu lasītāju piesaiste**

Lietotāji aktīvi piedalās bibliotēkas krājuma komplektēšanā, izsakot savas vēlmes un vajadzības mutiskajās aptaujās un sarunās. Regulāri tiek analizēti dati BIS Alise un lasītāju formulāri par pieprasītākajiem izdevumiem, tēmām, nozaru literatūras izsniegums un pieprasījums. Sadarbībā ar izglītības iestādēm tiek komplektēts bērnu un jauniešu literatūras klāsts. Balvu Centrālajā bibliotēkā pēc pusaudžu un jauniešu pieprasījuma bibliotēka ir palielinājusi komplektējamo eksemplāru skaitu daiļliteratūrai angļu valodā: jaunieši izveido savu grāmatu – favorītu "Topu" un iepazīstina ar to bibliotēkas darbinieces, nosūtot WhatsApp ziņu. Bibliotēkās, kurās strādā ar BIS Alise, pārreģistrējot

lietotājus, lasītāju dati tiek papildināti ar sadaļu “Lasītāja intereses”. Rugāju bibliotēkā 2022. gadā bibliotēkas lietotājiem tika veiktas divas aptaujas: pirmā aptauja rīkota ar mērķi noskaidrot, kādus periodikas izdevumus vēlētos redzēt lasītāji bibliotēkas lasītavas plauktā (aptaujas anketa bija pieejama bibliotēkā, papīra formātā); otra lietotāju aptauja, kurā piedalījās 42 respondenti, tika veikta, lai noskaidrotu, vai iedzīvotāji ir apmierināti ar bibliotēkas darbalaiku, kā arī aicinātu sniegt ieteikumus, ja nepieciešams kaut ko mainīt.

Lazdulejas bibliotēkas vadītāja Skaidrīte Logina sadarbībā ar vairākiem lasītājiem izrēķināja, ka, lasot bibliotēkā tikai vietējo laikrakstu “Vaduguns”, nav jāšķiras no 70 eiro. Izanalizējot trīs lietotāju formulārus, pieskaitot arī izlasīto presi 2022. gadā, sanāca šāds rezultāts: 1. Lietotājs “iztērēja” 210 eiro; 2. – 186 eiro, 3. – 154 eiro. Tie, kas tikai reizēm kaut ko palasa, arī gadā tērē vidēji 50 eiro. *“Paši lietotāji bija pārsteigti, jo nebija iedomājušies tādas lietas rēķināt (jo esot tik ierasti – lasīt un par naudu nemaz nedomāt). Lūk, tā lietotāji uzzināja, kā tiek tērēta nodokļu maksātāju nauda bibliotēkā. Vēl jau varētu ierēķināt interneta un elektrības izmaksas, jo bibliotēkā tiek sniegts netradicionāla pakalpojums – elektronisko ierīču uzlādēšanu (pārsvarā gan uzlādē telefonus). Tā kā grāmatas ir lasāmas bez maksas, iedzīvotāji savos maciņos var ietaupīt iespaidīgas summas (Lazdulejas bibliotēka).”*

Arī Balvu Centrālā bibliotēka veica nelielu eksperimentu, paanalizējot vienas lasītājas – pensionāres izsniegumus septembrī un ietaupīto naudiņu, ja visi lasītie izdevumi tiktu pirkti. Ar rezultātiem tika iepazīstināti arī lasītāji.

6. tabula “Bibliotēkas atbalsts lasītāju finansēm.”

Balvu Centrālās bibliotēkas darbinieki, domājot par bibliotēkas pakalpojumu attīstību, kvalitāti un sakarā ar plānoto ieceri pārcelties uz citām telpām, 2022. gadā izstrādāja un 2023. gada sākumā realizēja aptauju pilsētas iedzīvotājiem par Balvu Centrālās bibliotēkas pakalpojumiem.

- **Ārējo apkalpošanas punktu un pakalpojumu sniegšanas vietu** Balvu novadā bibliotēkām nav.

- **Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām – īss situācijas raksturojums**

Daudzas Balvu novada bibliotēkas ir iekārtotas daudzdzīvokļu māju pirmajos stāvos, pagasta ēkā vai kādā citā iestādē, tāpēc ne visas ir pieejamas lietotājiem ar īpašām vajadzībām. Seniori un lietotāji ar kustību traucējumiem grāmatas pasūta telefoniski, nosaucot vēlamu grāmatu tēmu, skaitu, bet bibliotekāres sagatavo pasūtījumu un vai nu pašas nogādā lasītājiem, vai arī to izdara pastniece, sociālais darbinieks vai radnieki. Bieži bibliotekāres grāmatu un periodisko izdevumu kopu aizgādā lasītājiem līdz durvīm, un lasītāji izvēlas, kurus eksemplārus ņems lasīt mājās. Pārskata periodā Viļakas bibliotēkas pakalpojumus regulāri izmantoja Viļakas Dienas aprūpes centra un grupu (dzīvokļu) mājas iemītnieki, cieša sadarbība Balvu Centrālajai bibliotēkai izveidojās ar Balvu daudzfunkcionālā centra iemītniekiem, kuri trešdienās nāca skatīties filmas no datu bāzes www.filmas.lv, kopā tika rīkoti dažādi pasākumi. Individuāli uzrunāti tie lietotāji, kam nebija vakcinēšanas sertifikātu - viņi joprojām baidījās apmeklēt sabiedriskas iestādes. Daudzi atgriezās bibliotēkā.

Balvu Centrālā bibliotēka 2x pārskata periodā sagatavoja dāvinājumu (norakstītie dubleti, citu lasītāju dāvinājumi) daudzfunkcionālā centra iemītniekiem, katrā grāmatā ielīmējot īpašu uzlīmi. Tāpat atlasīto grāmatu un norakstīto preses izdevumu kopa kā dāvinājums nogādāta Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienības pacientiem ar novēlējumu "Lasi un kļūsti vesels!" Tikaiņu bibliotēkas aprūpē ir Rugāju pansionāta iemītnieki, kuriem bibliotekāre regulāri veic grāmatu apmaiņu.

- **Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām vai interešu grupām**

Pārskata periodā Balvu Centrālā bibliotēka turpināja veiksmīgu sadarbību ar Balvu novada uzņēmējiem un Ziemeļlatgales biznesa un tūrisma centru. Gada nogalē bibliotēkas izstāžu zālē tika organizēta vietējo amatnieku, uzņēmēju un mājražotāju darbu izstāde "Mūsējie". Jau par tradīciju kļuvašajā pasākumā "Biznesa sarunu brokastis" pie kafijas tases bija iespēja iepazīties ar Balvu Centrālās bibliotēkas piedāvātajām digitālajām iespējām uzņēmējiem, notika tikšanās ar "Grāmatas par nonullēšanos" autoru, veiksmīgu un pieprasītu, radošajā vidē pazīstamu reklāmas speciālistu Raimonu Plataci, kurš dalījās savā pieredzē, pastāstīja par aktualitātēm mārketingā, kam tieši ir svarīgi pievērst uzmanību, reklamējot savu uzņēmumu. Sarunā viņš atklāja, ar kādiem izaicinājumiem nācies sastapties mēģinājumos realizēt savu autentisko dzīves formātu, pārceļoties no Rīgas uz dzīvi dzimtajā Latgalē, lai sāktu visu no jauna. Pasākumā piedalījās arī Balvu novada pašvaldība vadība un informēja klātesošos par aktuālo novadā. Bibliotēkas darbinieces savukārt pārsteidza pasākuma dalībniekus ar pašu gatavotiem gardumiem, kuri tika novērtēti kā konkurētspējīgi vietējā tirgū.

Turpinās arī sadarbība ar Rīgas Tehniskās koledžas Balvu filiāles studentiem: organizētas informatīvas un praktiskas nodarbības par bibliotēkā pieejamajām datu bāzēm un literatūras krājumu uzņēmējdarbībā, sarunas par ieguvumu, darbojoties dažādos projektos .

Joprojām aktīvi darbojās “prātnieki” – dažāda vecuma vietējo iedzīvotāju grupa, kas piedalījās ikmēneša krustvārdu mīklu konkursā “Prātnieks” (sadarbībā ar vietējo laikrakstu “Vaduguns”). Katras kārtas uzvarētājiem, pateicoties “Zvaigznei ABC”, tika pasniegta balva - grāmata. Gada noslēguma Pateicības pēcpusdienā visiem dalībniekiem konkursa kuratore Evita Arule bija sagatavojusi īpašas pārsteiguma dāvanijas, pie kafijas un kļiņģera tika minētas mīklas, pētītas bibliotēkā pieejamās datu bāzes, risināti atjautības uzdevumi un apspriestas ieceres nākošajam darba posmam.

Pārskata periodā īpašā redzes lokā tika paturēti seniori: regulāri telefoniski tika informēti par jaunākajām viņu interešu loka grāmatām bibliotēkā, lietotāji vecumā 80+, kuri 2022. gadā apmeklējuši bibliotēku, Ziemassvētkos saņēma īpašu pašu gatavotu ar roku rakstītu apsveikumu kā pateicību par uzticību grāmatai un bibliotēkai. Gan pieaugušo, gan bērnu abonementa bibliotekāres pārskata periodā organizēja tematiskās rīta stundas kolēģēm – jaunāko grāmatu apskatus, ieskatus Ziemeļvalstu literatūrā, Bērnu, jauniešu, vecāku žūrijas grāmatās, lasītākajās grāmatā.

Žīguru bibliotēkā izveidojušās lasītāju grupas - latviešu daiļliteratūras, vēsturiskās literatūras, ārzemju daiļliteratūras, detektīvu un kriminālās literatūras cienītāji. Viļakas bibliotēkā dažādi pasākumi notiek lasītāju grupām “Mantinieces” un “Viļakas Pegazs”.

Gūstot ierosmi novada publisko bibliotekāru izbraukuma semināra radošajās nodarbībās, Lazdulejas bibliotekāre ir iekārtojusi literatūras plauktu 18+, kuru lasītāji atzinīgi novērtējuši.

Līdz ar 24. februāra notikumiem pasaulē bibliotēkām izveidojās vēl viena lietotāju grupa – no kara bēgošie ukraiņi. Balvu novads pamatā bija kā tranzītposms tiem ukraiņiem, kas bēga no kara caur Krieviju. Uz pastāvīgu palikšanu Balvu novadā apmetušies apmēram 70 ukraiņi, tāpēc ļoti aktuāla bija tieši pati nepieciešamākā informācija: kur paēst, saņemt medicīnisko palīdzību, sociālo palīdzību, palīdzību dokumentu noformēšanā. Aktīvi jautājumā par bēgļu izmitināšanu, nodrošināšanu ar pamatvajadzībām un sociālo pakalpojumu sniegšanu kā novada deputāte iesaistījās

Balvu CB direktore. Balvu Centrālā bibliotēka izveidoja flāerus, kuriem vienā pusē uzdrukāta pamatinformācija, kādus pakalpojumus var saņemt bibliotēkā, bet otrā pusē latviešu - ukraiņu vārdnīciņa ar galvenajiem vārdiem un izteicieniem. Ikdienā Ukrainas bēgļiem tika piedāvāti datorpakalpojumi, telpas mācībām un stundu sagatavošanai (arī tiešsaistes nodarbības, regulāri mācījās 2 skolēni), drukāšanas, skenēšanas, kopēšanas pakalpojumi, kā arī konsultācijas un individuāla palīdzība dažādu jautājumu risināšanai (piemēram, sludinājuma izveide par vēlmi īrēt dzīvokli). Pakalpojumus izmantoja vairāki desmiti Ukrainas bēgļu. Bibliotēkā tika organizēta labdarības akcija, nopērkot un ziedojot dažādas spēles, rotaļlietas, krāsojamās grāmatas ukraiņu bērniem. Samērā daudz ukraiņu bērnu ir Balvu pilsētas pirmskolas izglītības iestādēs, līdz ar to viņi piedalījās visās aktivitātēs, kuras organizē Balvu Centrālās bibliotēkas Bērnu literatūras speciālistes: kopīgi žūrijas grāmatu lasījumi, izlasītā apspriešana, spēles un rotaļas. Balvu Centrālās bibliotēkas mājas lapas sākumā atrodams vizuāls materiāls [PAZOM 3 UKPAĪHOIO](#), uz kura uzspiežot, atveras interneta brīvpieejas resursi: dažādas vārdnīcas un palīdzība ērtākai tulkošanai. Reģistrēts viens pastāvīgs lasītājs - Ukrainas pilsonis. Balvu Centrālās bibliotēkas darbinieces iesaistījās arī praktiskā palīdzībā, pinot maskēšanās tīklus Ukrainas karavīriem.

Lielākā Ukrainas bēgļu kopiena Balvu novadā ir Tilžā. Balvu Centrālās bibliotēkas struktūrvienībā Tilžas bibliotēka ir reģistrēti 9 Ukrainas civiliedzīvotāji kā lietotāji bērnu /jauniešu grupā. Vidēji mēnesī bibliotekārie pakalpojumi tiek sniegti apmēram 50 no Ukrainas ieceļojošiem bēgļiem, kuriem Tilža ir pagaidu apmešanās vieta. Tilžas bibliotekāre kā VPVKAC darbiniece ir iesaistīta bēgļu uzņemšanas darbā, reģistrējot Ukrainas civiliedzīvotājus. Reģistrēšana notiek bibliotēkas telpās, kas ir laba priekšrocība parādīt un pastāstīt arī par iespējām bibliotēkā. Problēma - pieprasījums pēc bērnu grāmatām ukraiņu valodā ir lielāks nekā esošais piedāvājums.

Pagastu bibliotēkas bieži vien ir arī vieta, kur notiek viedokļu apmaiņa, raisās diskusijas. Cilvēki un viedokļi ir dažādi, tāpēc bibliotekārēm bija jāpieliek visas savas profesionālās iemaņas un zināšanas, lai nepieļautu dezinformācijas izplatību Ukrainas – Krievijas kara sakarā: *“Pagastā ir deklarējušās arī divas Ukraiņu ģimenes, kopā 7 cilvēki. Viena meitene apmeklēja PII “Pasaciņa”*

vecāko grupiņu, kas ir čakli Bērnu žūrijas lasītāji. Visvairāk no pieaugušajiem lasa pensionāri, kas dzīvo pagasta centrā. Viņi ņem lasīt gan grāmatas, gan žurnālus, kā arī daudzi vēlas parunāties. Sarunās tiek pieminēts arī Krievijas iebrukums Ukrainā, pārrunāts televīzijā redzētais... (Medņeva)”, “bibliotēku apmeklē cilvēki ar dažādiem uzskatiem. Ir bijušas reizes, kad izraisās diskusijas par karu Ukrainā, tiek izteikti dažādi viedokļi. Ar Ukrainas bēgļiem nav iznācis saskarties, bet bibliotēku apmeklē ukraiņi, kas šeit dzīvo vēl no padomju laikiem, un arī viņu uzskati ir dažādi. Joprojām nākas uz klausīt viedokļus par vakcīnām (Tikaiņi).”

Ļoti apmeklētas un populāras pagastu bibliotēkās ir vietējo amatu meistarību un rokdarbnieku izstādes un dažādas meistardarbnīcas. Tā, piemēram, Lazdukalna bibliotēkā pārskata gada periodā notikušas sešas vaļasprieku izstādes, pirms vienas no tām notika meistarklase, kurā tika veidoti pludināšanas tehnikā darināti darbi un tika darināti aksesuāri no PET pudelēm: “Izstādes guva lielu atsaucību gan klātienē, gan bibliotēkas Facebook profilā, kur tika ievietota galerija. Informācija par šīm izstādēm atspoguļota arī bibliotēkas tīmekļvietnē un sociālo tīklu kontos Twitter un Facebook (Ligita Kalnēja).”

- **Digitāli radīta satura piedāvājums, saglabāšana, uzskaitē**

Balvu Centrālā bibliotēka turpina papildināt ierakstus Balvu reģiona Kultūrvēstures datu bāzē: 2022. gadā pievienoti 34 jauni ieraksti un 110 ieraksti papildināti. Kopumā pārskata perioda beigās ir 1446 ieraksti, to skatījums 2022. gadā ir 68697. Virtuāli tapušas 3 jaunas izstādes, kas tiek demonstrētas bibliotēkas 1. stāvā un digitāli pieejamas Balvu Centrālās bibliotēkas mājas lapā.

7. tabula “Balvu Centrālās bibliotēkas virtuālais apmeklējums.”

2022. gads	Sesijas (apmeklējums)	Lejuplādes (skatījumi)
Balvu Centrālās bibliotēkas mājas lapa	9989	22864
Balvu reģiona Kultūrvēstures datu bāze	26442	68697
Kopā:	36431	91561

- **Uzziņu un informācijas darbs – īsi, aprakstoši (situācijas apraksts, vērtējums)**

Neskatoties uz interneta piedāvātajām iespējām informācijas iegūšanā, uzziņu sniegšana joprojām ir viens no pieprasītākajiem pakalpojumiem bibliotēkās. 2022. gadā Balvu novada bibliotēku darbinieki sniedza 2951 paplašināto uzziņu. Ikdienas uzziņas visbiežāk saistītas ar e-pakalpojumu. Parasti lūgums ir palīdzēt veikt dažādus maksājumus, pārslēgt līgumus, aizpildīt iesniegumus, sagatavot bankas izdrukas, CV, reģistrēties dažādās vietnēs un izdrukāt biļetes. Interesantāko uzziņu temati: “Nepieciešamie dokumenti uzņēmuma likvidācijas procesā”; “Kā izveidot e-parakstu, ja nav ID kartes,” “Kā elektroniski ar Smart ID parakstīt dokumentus ar Dokobit palīdzību,” “Kā pārskaitīt naudu uz Ukrainu ar Transfer Go palīdzību,” “Kā un kur var

parakstīties, lai saglabātu tradicionālas ģimenes vērtības, ja nav internetbankas,” “Kā slēgt bankas kontu, ja nav internetbankas?” Visvairāk pieprasītas uzziņas par konkrētu tēmu tiek laikā, kad skolēni gatavo pētnieciskos darbus, piemēram, *“Mitoloģiskie tēli latviešu daiļliteratūrā”*; *“Trakumsērgas vēsture”*; *“Kriptovalūtas”*; *“Par atkarībām: šopoholisms, gadžeti, alkohola un tabakas lietošana, narkomānija”*. Vecumu bibliotēkā Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes studentam bija nepieciešami materiāli referātam par to, kāpēc sabiedrībā arvien vairāk sāk dominēt mantkārības un alkatības kults. Par tēmu tika izskatītas 13 grāmatas, no tām izsniegšanai atlasītas 5 grāmatas. Lauku iedzīvotājiem un mazdārziņu īpašniekiem joprojām ir interese par bioloģiskajiem augu aizsardzības līdzekļiem gan pret augu slimībām, gan pret kaitēkļiem. Ilgstoši meklējamas uzziņas ir konkrēta dzejoļa rindas, autors, nepopulāru dziesmu teksti. Kā uzziņu avoti tiek izmantotas tematiskās mapes, enciklopēdijas, nozaru literatūra, novadpētniecības materiāli, datu bāzes, kā arī paši lietotāji iepazīstināti ar meklēšanas iespējām LNB Analītikas datu bāzē, Periodika.lv, News.lv.

2022. gada nogalē bibliotēkās pieņēma un reģistrēja iesniegumus energoresursu izdevumu kompensācijai, tā bija vēl viena iespēja iedzīvotājiem popularizēt bibliotēkas sniegtos pakalpojumus. Tilžas bibliotēkā, kas vienlaicīgi ir arī VPVKAC, liela daļa uzziņu sniegta Ukrainas civiliedzīvotājiem saistībā ar Latvijas likumdošanu un dažādu dokumentu sakārtošanu.

- **Bibliotēkas izglītojošā darbība (situācijas apraksts, vērtējums)**

Balvu novada publiskās bibliotēkas nerīko grupu mācības bibliotēkas lietotājiem, jo novadā ar konkurētspējīgu tālākizglītības kursu piedāvājumu darbojas dažādas organizācijas. Lietotāju apmācība bibliotēkās notiek individuāli.

Balvu Centrālās bibliotēkas vecākā bibliotekāre interneta pakalpojumu punktā ir izveidojusi nodarbību ciklu digitālai lietotāju apmācībai. Gadā divas reizes tiek ievietota publikācija bibliotēkas mājas lapā, sociālajos tīklos, novada ziņās, reizi gadā vietējā laikrakstā “Vaduguns” tiek publicēts sludinājums par iespēju bezmaksas nākt un apgūt digitālās prasmes, lai atvieglotu savu ikdienu.

Tēmas, par kurām tiek piedāvāta apmācība:

- * Mana digitālā darba vieta;
- * Dokumentu izstrāde ar MS Word;
- * Internets un e-pakalpojumi (eID pielietošana, darbošanās www.latvija.lv; prasme veikt dažādus maksājumus, aizpildīt un iesniegt iesniegumus);
- * Informācijas sūtīšana un saņemšana e-pastā;
- * Fotogrāfiju pārsūtīšana no viedierīcēm uz datoru, fotogrāfiju apstrāde;

- * Medijpratība (droša darbošanās internetā, kā atšķirt viltus ziņas un neuzķerties uz āķa dažādiem krāpniekiem u.tml.);
- * Sociālie konti (Facebook, Instagram, Draugiem.lv, Twitter, YouTube);
- * Jautājumi, kas mulsina vai rada nedrošību, darbojoties digitālajā vidē.

Vēlmes ir ļoti dažādas: sazināties ar tuviniekiem, izveidot e-pastu, izveidot sociālo tīklu kontus un iemācīties tos lietot, iemācīties saņemt un samaksāt rēķinus, iemācīties lietot bibliotēkas elektronisko katalogu, parakstīt dokumentus ar e-parakstu, strādāt internetbankā, darboties Zoom, Viber, Whatsap platformās, izmantojot visas funkcijas. Nāk mācīties tie, kuriem nav priekšzināšanu, un arī tie, kuri vēlas iemācīties daudz vairāk. Nāk ar saviem datoriem, viedtālruniem, planšetēm, izmanto arī bibliotēkā pieejamos. Katram mācīties gribētājam ir nepieciešamas vismaz 4 - 6 tikšanās reizes. Tas ir atkarīgs no dažādiem faktoriem: vai ir digitālās prasmes, ko un cik daudz vēlas apgūt, cik viegli spēj uztvert jaunas lietas un vai ir gatavs darboties. Senioriem grūtības sagādā pārvaldīt datorpeli, jo pirksti ir kļuvuši stīvāki. Parasti tie, kuri ir nākuši mācīties, paliek uzticami bibliotēkas apmeklētāji, ja nepieciešams risināt kādu jautājumu, nāk pēc padoma, ja vēlas iegādāties datoru vai viedtālruni. 2022. gadā Balvu Centrālās bibliotēkas speciāliste Evita Arule novadījusi 89 apmācību nodarbības 19 lietotājiem. Lietotāji tiek apmācīti darboties portālos www.latvija.lv, [www.e-veselība](http://www.e-veseliba.lv), www.eds.gov, www.lad.gov u.c. Īpaši aktuāli šie pakalpojumi ir tieši lauku iedzīvotājiem.

• **Medijpratība**

Līdz ar dažādu tehnoloģiju attīstību, interneta pieejamību un nepieciešamību lietot e-parakstu pieaug arī lietotāju vēlme un nepieciešamība būt medijpratīgiem un IT pratīgiem. Tomēr, kā atzīst Lazdulejas bibliotēkas vadītāja, *“iedzīvotāju zināšanas un prasmes digitālajā jomā nav pietiekamas.”* Patieso situāciju medijpratībā, it īpaši lauku reģionos, izgaismoja iespēja bibliotēkās reģistrēt iesniegumus energoresursu izmaksu kompensācijas saņemšanai. *“Uz bibliotēku nāca klienti, kuriem nav internetbankas, e- pasta un pat konta bankā, nebija sakārtotas arī īpašumtiesības. Tas apgrūtināja iesniegumu pieņemšanu valsts atbalstam apkurei mājāsaimniecībām. Attiecīgajiem klientiem sniedzu informāciju par visu nepieciešamo, lai viņi varētu saņemt pabalstu (Skaidrīte Logina).”* Balvu novada bibliotekāres atzīst, ka ļoti noderīgi palīgi medijpratības veicināšanai bija *“Rokasgrāmata pret dezinformāciju”* un buklets *“72 stundas. Kā rīkoties krīzes gadījumā”*. Individuālās sarunās ar lietotāju tika runāts par drošību internetā un par informācijas ticamību. Aktuālākie jautājumi: Kam ticēt, kam neticēt? Kā var atšķirt viltus ziņas no patiesām? Kā neuzķerties uz krāpnieku piedāvājumiem? Lai veidotu medijpratīgu sabiedrību, Balvu Centrālās bibliotēkas Droša interneta vēstnese Evita Arule 2022. gadā kopumā novadījusi 22 nodarbības medijpratībā 50 pieaugušajiem un 652 bērniem un jauniešiem vecumā līdz 18 gadiem. *“Drošs internets”* piedāvā

dažādus materiālus, kuri mēnesī reizi tika publicēti bibliotēkas sociālo tīklu kontos, lai informētu savus lasītājus, sekotājus par aktualitātēm un drošību internetā. Par medijpratību tika stāstīts un rādīts konkursa “Prātnieks” dalībniekiem pateicības pasākumā gada beigās. Vispasaules Drošāka interneta dienā (DID) ar saukli “Drošāks internets sākas ar tevi!” 8. februārī 3. – 12. klašu kolektīvi tika aicināti pieteikties tiešsaistes nodarbībām par tēmām “Riski internetā un drošības pasākumi, lai pasargātu sevi interneta vidē”, “Kā stiprināt medijpratību, lai sevi pasargātu no viltus ziņām, dezinformācijas”, “Kā nekļūt par mobinga un sekstinga upuri?” Septembra mēnesī Balvu Valsts ģimnāzijā Drošības dienas ietvaros novadīta hibrīdnodarbība par drošību un riskiem internetā, kurā piedalījās 15 klašu kolektīvi, audzinātāji, skolas direktore, psiholoģe un citi interesenti. 7. – 8. klasēm tika novadīta informācijas stunda “Mācies gudri”, kurā skolēni darbojās noderīgās datu bāzēs, izpētīja bibliotēkas kataloga iespējas, uzzināja, kā kļūt par e-bibliotēkas lasītāju un mācījās lietot telefonu jēgpilni. Nodarbības notika gan klātienē, gan tiešsaistē. Martā digitālās nedēļas ietvaros Balvu Profesionālās vispārīgglītojošās vidusskolas kurss K4 “Reklāmas komercdarbinieki” priekšmetā “Preču un pakalpojumu iepirkšana un pārdošana” tika iepazīstināti ar bibliotēku, grāmatām, kuras būtu piemērotas viņu programmai, noderīgām datubāzēm (Kulturvēstures datubāze, www.letonika.lv, www.periodika.lv, www.news.lv, www.3td.lv, www.lnb.lv-primo), bibliotēkas mājas lapu, elektronisko katalogu no lasītāja puses, kā arī ar autorizēta lietotāja priekšrocībām. Visas datubāzes skolēni iepazīna, praktiski darbojoties līdzīgi savos telefonos. Secinājums: pusaudžus vajag vairāk iesaistīt praktiskās un radošās aktivitātēs, nevis informāciju pasniegt lekcijas veidā.

Balvu novada pirmsskolas izglītības iestāžu audzēkņiem novadīta aizraujoša, izglītojoša nodarbība par drošu ierīču un interneta lietošanu kopā ar lacēnu Ričiju Rū un viņa Tet skoliņas draugiem. Bērniem bija iespēja skatīties video, klausīties, lasīt, burtu jucekli atzīmēt video dzirdētos vārdus, dziedāt un kopā izkustēties.

- **Pašvaldības, valsts institūciju un nevalstisko organizāciju informācijas pieejamība iedzīvotājiem**

Visās reģionu bibliotēkās ir pieejami novada pašvaldības informatīvie izdevumi gan drukātā, gan elektroniskā formātā. Vairākām bibliotēkām mājas lapai ir izveidota tiešsaiste ar novada domes mājas lapu.

- **Elektroniskais katalogs kā pakalpojums**

8. tabula “BIS ALISE izmantošana”

Reģions/ Pilsēta/ Novads	Bibliotēku skaits	Cik bibliotēkas strādā ar BIS	Strādā ar moduļiem			Autorizēti lietotāji (2022)	Pasūtīts (Web) eksemplāru
			Cirkulācija	SBA	Komplektēšana		
Balvu novads	23	11	11	11	11	1219	906
skolu bibliotēkas	12	11	3	3	6	479	

Balvu Centrālās bibliotēkas elektronisko Kopkatalogu veido visas Balvu novada bibliotēkas. Šobrīd no 23 novada publiskajām bibliotēkām BIS Alise pieejama 11 bibliotēkās: Balvu Centrālajā bibliotēkā un Baltinavas, Bērzpils, Briežuciema, Krišjāņu, Lazdukalna, Rekovas, Rugāju, Tilžas, Vīksnas, Viļakas bibliotēkā. Bibliotēkām ir pieejami Alises moduļi Katalogizācija, Komplektēšana, Cirkulācija, SBA un daļēji Administrācija. Kopkatalogā atspoguļoti visi bibliotēkās pieejamie izdevumi (izņemot preses izdevumi tām bibliotēkām, kuras neizmanto BIS Alise), un tas tiek regulāri papildināts ar jauniem ierakstiem. Uz 2023. gada 1. janvāri kopkatalogā ir 54462 ieraksti, tajā skaitā grāmatas, turpinājumi, notis, attēli, disertācijas, kartes, video un audio ieraksti, digitālie dokumenti, e-grāmatas u.c. informācijas resursi. Bibliotēkā informācijas resursi (grāmatas, žurnāli u.c.) lietošanai tiek izsniegti uz noteiktu termiņu. Izsnieguma termiņi ir stingri noteikti bibliotēkas lietošanas noteikumos, lai izdevumi būtu pieejami ikvienam lietotājam un varētu nodrošināt to apriti.

Balvu Centrālā bibliotēka apstrādā jaunās grāmatas un citus izdevumus visām 23 novada bibliotēkām: veido/importē bibliogrāfiskos aprakstus un veido sasaisti ar autoritatīvajiem ierakstiem, veido sūtījumus, pievieno eksemplāru informāciju, izprintē vajadzīgos dokumentus – Inventāra grāmatu un aktu par saņemtajiem izdevumiem, pievieno anotācijas. Tādējādi tiek nodrošināta kvalitatīvāku aprakstu veidošana un precīzāka izdevumu uzskaitē, kā arī līdzvērtīgs pienākumu apjoms visām novada bibliotēkām. Reģiona bibliotēkas pašas veido/importē vajadzīgos bibliogrāfiskos aprakstus (ja nepieciešams) un pievieno eksemplāra ziņas saņemtajiem periodiskajiem izdevumiem, kā arī veic krājuma norakstīšanu.

No 11 skolu bibliotēkām, kuras ir reģistrējušās sistēmā, lietotājus elektroniski apkalpo tikai trīs: Balvu Valsts ģimnāzija, Rekovas vidusskola un Viļakas Valsts ģimnāzija. Pārējās – reizēm kaut ko pievieno.

9. tabula “Autorizētie lietotāji”.

	2020	2021	2022	% salīdzinot ar iep. gadu
Aktīvie lietotāji kopā	3915	3578	3986	-9%; +1%
Autorizētie lietotāji kopā	935	951	1219	+2%; +28%
Autorizētie lietotāji pārskata periodā	186	113	250	-39%; +121%

Lietotāji tiek iepazīstināti ar autorizēto lietotāju iespējām un priekšrocībām. Autorizācijas pieprasījumu palielināja arī Balvu CB bibliotēka iegāde. Autorizētie lietotāji kā priekšrocību uztver arī iespēju pagarināt izsnieguma termiņu (ja uz eksemplāru nav pieteicies cits lietotājs), iespēju sekot līdz izsnieguma termiņam, eksemplāru skaitam, kopkatalogā pasūtīt/rezervēt eksemplārus no citām novada bibliotēkām, kurām ir BIS Alise. Kopumā lietotāju aktivitāte autorizācijas pakalpojumu izmantošanā pieaug, ko savā darba pārskatā atzīmē arī Rugāju bibliotēkas vadītāja Evita Garbacka: “Grāmatas, kas nebija Rugāju bibliotēkā, lasītāji lūdza pasūtīt no citām novada bibliotēkām. Tas nozīmē, ka veiksmīgi tika apgūti un pielietoti attālinātās pieejas dati kopkatalogam.”

- **Iekšzemes un starptautiskais SBA:**

10. tabula. “SBA rādītāji. Balvu novads.”

SBA	2020	2021	2022
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	872	820	985
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	895	804	829

Statistikas dati liecina, ka starp Balvu novada bibliotēkām notiek aktīva krājuma apmaiņa SBA kārtā. Pārsvārā pieprasīti tiek eksemplāri no Balvu Centrālās bibliotēkas krievu valodā, nozaru literatūra. Aktīvākās SBA pakalpojumu izmantotājas ir Naudaskalna un Kupravas bibliotēkas, kas grāmatas krievu valodā nekomplektē, jo krieviski lasošo lietotāju skaits nav liels. No centrālās bibliotēkas grāmatas krievu valodā 2022. gadā pasūtīja arī Tilžas bibliotēka, jo lasītāji bija arī Ukrainas civiliedzīvotāji. Puse no tām bija paredzētas bērnu auditorijai. Aktīva savstarpējā grāmatu apmaiņa notiek arī starp Baltinavas un Briežuciema bibliotēku, Vīksnas un Kubulu bibliotēku.

- **Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā**

Problēma: “Pandēmijas laikā iedzīvotāji ir kļuvuši daudz kūtrāki, mazāk iesaistās aktivitātēs (Lazdukalna bibliotēka).”

Risinājumi:

- ✓ Bibliotēka pozicionē sevi kā kopienas centru (Upīte);

- ✓ Vienota bibliotēku un VPVKAC sistēma (Tilža, Rekova);
- ✓ Aktīva darbība sociālajos medijos;
- ✓ Iedzīvotāju personiska uzrunāšana (klātienē, telefoniski, WhatsApp);
- ✓ Darbinieku nemitīga profesionālā pilnveide;
- ✓ Darba formu un paņēmieni dažādošana: *“Rugāju bibliotēkā netiek rīkotas jauno grāmatu dienas, bet bibliotēkā ieviests papīra formātā pieejams grāmatu jaunumu saraksts. Tajā ikviens interesents pēc nosaukuma, autora vai nozares var meklēt sev interesējošo izdevumu.”*

Problēma: bibliotēka izvietota ēkas otrajā stāvā vai telpā, kas nav pieejama lietotājiem ar kustību traucējumiem.

Risinājums (daļējs): bibliotekārs periodisko izdevumu vai grāmatu kopu nones līdz lasītājam, ļaujot lasītājam izvēlēties.

6. Krājums

- **Krājuma komplektēšanas politika un organizācija:**

Balvu novada bibliotēku galvenais komplektēšanas uzdevums – veidot kvalitatīvu, lietotāju pieprasītu krājumu, pievēršot uzmanību mainīgām lietotāju vajadzībām, veicināt izglītības iespējas, konkurētspēju darba tirgū un saturīgu brīvā laika izmantošanu. Katrai novada bibliotēkai izstrādāta atbilstoša krājuma komplektēšanas politika (skat. Balvu novada bibliotēku mājas lapās), pēc kuras tā vadās, organizējot savu krājumu. *“Bibliotekārs neizlasa visas grāmatas. Ir daudz kritēriju, pēc kuriem izvēlos iegādāties grāmatas saviem lasītājiem. Piemēram, lasu anotācijas, ekspertu viedokļus, Nacionālās bibliotēkas grāmatu apskatus, ceļvežus, skatos augstu novērtētās grāmatas, kas kļuvušas par laureātēm konkursos, blogeru atsauksmes, klausoties radioierakstu “Piedzīvot lappuses”, TV raidījumu “Grāmatu kods”, izdevniecību piedāvājumus un, protams, arī cenas, atlaides (Lazduleja).”*

- **Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums:**

11. tabula. *“Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums. Balvu novads.”*

	2020	2021	2022
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	39933	38801	38810
<i>t. sk. grāmatām</i>	25685	24875	24880
<i>t. sk. bērnu grāmatām</i>	7074	6705	6925

<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	14211	13966	13960
Finansējums krājumam uz 1 iedz. skaita novadā	2	1,9	1,9
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	52327	49219	49866

12. tabula. "Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums. Balvu Centrālā bibliotēka."

	2020	2021	2022
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	10170	10170	10880
<i>t. sk. grāmatām</i>	6870	6870	7500
<i>t. sk. bērnu grāmatām</i>	2570	2570	2570
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	3300	3300	3380
Finansējums krājumam uz 1 iedz. skaita pilsētā	1,6	1,6	1,7
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	13393	12902	12520

Pašvaldības piešķirtais finansējums krājuma komplektēšanai divus iepriekšējos gadus ir bijis nemainīgs, 2020. gadā tas bijis lielāks dažādu ar budžeta plānošanu nesaistītu apstākļu dēļ (budžeta grozījumi). Pēc Balvu novada bibliotēku centralizācijas krājuma komplektēšanai tiek piešķirta noteikta summa, kuru tālāk konkrētai bibliotēkai sadala Balvu Centrālā bibliotēka, ņemot vērā šādus kritērijus: pagasta iedzīvotāju skaits, lietotāju skaits, izsniegums, izglītības iestāžu esamība/neesamība, sabiedriskie centri/iestādes. Nedaudz pieaudzis finansējums krājuma komplektēšanai ir Balvu Centrālajai bibliotēkai, lai nodrošinātu reģiona galvenās bibliotēkas funkcijas: komplektētu ne tikai pieprasīto literatūru, bet arī nozaru literatūru. Tāpat Balvu pilsētā ir vislielākais skolu un pirmskolas izglītības iestāžu skaits, un bērnu grāmatas ir salīdzinoši dārgas. Samazinās arī dāvinājumu un bezatlīdzībā nodoto eksemplāru skaits.

- **Rekatalogizācija**

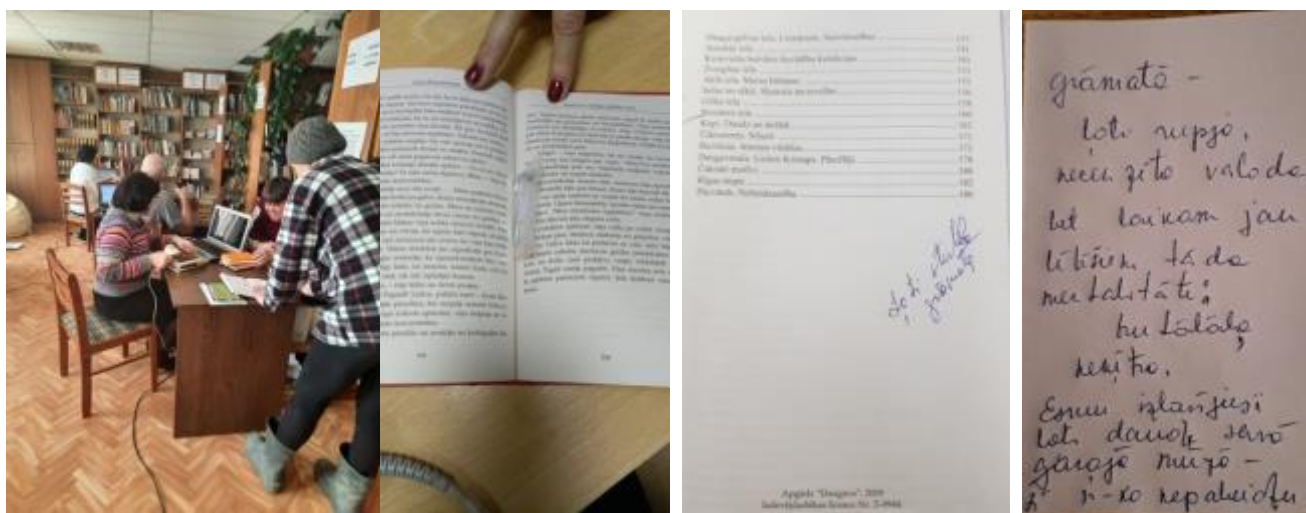
100% rekatalogizēts krājums 2022. gadā ir 21 no 23 bibliotēkām. Pārskata gadā pilnībā pabeigts darbs pie Upītes bibliotēkas krājuma un 98 % no Naudaskalna bibliotēku krājuma rekatalogizācijas. 2023. gadā tiks pabeigta Naudaskalna bibliotēkas krājuma rekatalogizācija un plānots uzsākt Kupravas pagasta bibliotēkas krājuma rekatalogizāciju. Pārskata gadā kopumā rekatalogizēti 1539 iespieddarbu eksemplāri. Kopumā rekatalogizēti 96 % no visa Balvu novada bibliotēku krājuma.

- **Krājuma pārbaude (inventarizācija)**

2022. gadā krājuma inventarizācijas notika 6 reģiona bibliotēkās: Baltinavas bibliotēkā, Bērzpils bibliotēkā, Tikaiņu bibliotēkā, Vecumu bibliotēkā, Žīguru bibliotēkā un Viļakas bibliotēkā.

Bibliotēku krājuma inventarizācija tika veikta automatizēti. Balvu Centrālās bibliotēkas darbinieki piedalījās inventarizācijas procesā (komandas darbs), sniedza konsultācijas par inventarizācijas procesu, par inventarizācijas akta sastādīšanu, precīzu krājuma uzskaiti.

Secinājumi: bibliotēkās ar mazāku krājumu konstatēts mazāk iztrūkumu un nepilnību; jo lielāks krājums, jo vairāk nesakritību. Joprojām aktuāls ir niķis norakstītās grāmatas salikt atpakaļ plauktos, dažas pat iekļautas rekatalogizējamo grāmatu sarakstos. Vecumu bibliotēkāres Aijas Locānes atziņas pēc pirmās krājuma automatizēti veiktās inventarizācijas: *“Martā notika krājuma inventarizācija. Krājuma pārbaudi veica kolēģi no Balvu Centrālās bibliotēkas. Pirmo reizi bibliotēkā krājuma inventarizācija tika veikta automatizēti.. Automatizēta inventarizācija ir ātra, ērta un precīza.”* Veicot inventarizāciju, grāmatās tika atrastas dažādas lietas un ieraksti, kas pārtapa sociālo tīklu sižetā *“Atrasts grāmatā”*.

- **Krājuma rādītāji:**

13. tabula. “Krājuma rādītāji. Balvu novads.”

	2020	2021	2022
Jaunieguvumi kopā	12874	12259	12156
<i>t. sk. grāmatas</i>	4791	4485	4226
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	1423	1505	1686
<i>t. sk. bērniem</i>	1261	1033	1024
Izslēgtie dokumenti	16863	13315	12284
Krājuma kopskaits	177820	177337	178591
Grāmatu krājuma apgrozība	0,69	0,5	0,5
Periodisko izdevumu apgrozība	2,2	1,8	2

14. tabula. “Krājuma rādītāji. Balvu Centrālā bibliotēka.”

	2020	2021	2022
Jaunieguvumi kopā	2787	2764	2355
<i>t. sk. grāmatas</i>	1157	1134	924
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	274	262	280
<i>t. sk. bērniem</i>	317	287	237
Izslēgtie dokumenti	3697	3962	2224
Krājuma kopskaits	42335	41107	41327
Grāmatu krājuma apgrozība	0,85	0,79	0,9
Periodisko izdevumu apgrozība	1,9	2,33	2,8

Balvu Centrālās bibliotēkas krājums tiek veidots, komplektējot visu žanru daiļliteratūru, aktuālo nozaru literatūru gan pēc studējošo vajadzībām, gan pēc nozaru speciālistu un interesentu vajadzībām. Īpaša vērība tiek pievērsta grāmatām, saistītām ar novadu. Krājumu nedaudz papildina individuālie dāvinājumi. Apmeklētāji ar grāmatu krājumu pamatā ir apmierināti, reizēm nelielas pretenzijas rodas, ja grāmatas nav uz vietas, ja rindā jāpagaida ilgāk, arī nozaru literatūrā, īpaši juridiskajā nozarē pietrūkst pašu jaunāko grāmatu, kuras ne vienmēr ir iespējams iegādāties (nav pieejamas, ļoti dārgas). No individuālajiem dāvinātājiem krājumā tiek uzņemtas grāmatas ļoti labā stāvoklī, kas parasti kalpo apmaiņai jau nolietotām krājumā esošām grāmatām. Pagasta bibliotēku krājumu pamatā veido daiļliteratūra, lasītāju pieprasīti izdevumi. Pagastos, kuros ir izglītības iestādes, grāmatas bērniem tiek komplektētas lielākā daudzumā, it īpaši “Bērnu, jauniešu, vecāku žūrijas” grāmatas. Diemžēl, jaunieguvumu skaitam ir tendence samazināties finansiālo faktoru dēļ.

- **Datubāzes:**

15.tabula. “Bibliotēkā pieejamo datubāzu izmantojums. Balvu novads.”

Datubāze	2020	2021	2022
<i>Letonika</i>			
piekļuves sesiju skaits	1304	1637	1208
lejuplāžu skaits	3015	2742	1643
<i>News</i>	373	1116	921
<i>Balvu reģiona Kultūrvēstures datu bāze</i>			
skatījumi			68697
lejuplāžu skaits			26442

Bibliotēkās pieejamās datu bāzes visaktīvāk tika izmantots pandēmijas ierobežojumu laikā. Līdz ar klātienē piekļuvi bibliotēkas krājumam to izmantojums ir samazinājies, toties ļoti aktīvi pārskata periodā tika izmantota Balvu reģiona Kultūrvēstures datu bāze. Dati nav gluži precīzi, jo dažās Balvu novada bibliotēkās (Vecumu, Upītes bibliotēkā) gada nogalē nebija piekļuves KISC tīklam.

- **Krājuma un datubāzu popularizēšana**

Popularizējot datubāzes “Letonika” un “News”, informācija par tām publicēta bibliotēku mājas lapā, lietotāji individuāli klātienē tiek iepazīstināti ar datubāzu piedāvātajām iespējām, piešķirot lietošanas paroli. Datubāzes “Letonika” popularizēšanai pozitīva sadarbība ir izveidojies ar vietējām skolām un skolu bibliotēkām. Datubāzes aktīvi tiek popularizētas arī mutiski tikšanās reizēs ar skolu bibliotekāriem, skolēniem un skolu vadību, vecākiem. Informācijpratības stundas tiek rīkotas dažādām lietotāju grupām, atbilstoši viņu vēlmēm, spējām un interesēm. “Par bibliotēkā pieejamajām datubāžu iespējām bibliotēka informē lietotājus individuāli, bibliotēkas tīmekļvietnē, kā arī pie katra lietotāju datora pielikta informatīva lapa ar pieejamo datubāžu adresēm un neliels apraksts par katras datubāzes piedāvātajām iespējām (Lazdukalna bibliotēka).” “Agrāk, kad žurnāls

“Praktiskais Latvietis” nebija tik dārgs un varējām to atļauties abonēt, tas bija viens no pieprasītākajiem periodiskajiem izdevumiem. Tagad “Praktisko Latvieti” lietotāji labprāt izlasa portālā News.lv. Turklāt lietotāji lūdza arī tekstu izdrukas no šī žurnāla lappusēm: gan par dārza darbiem, gan veselības jautājumiem, gan neparastāku ēdienu receptes un daudz ko citu (Vecumu bibliotēka).”

Ļoti efektīva forma krājuma popularizēšanai joprojām ir literatūras izstādes: bibliotēkas lietotāji labprāt izvēlas grāmatas no literatūras izstādēm, sevišķi tās patīk steidzīgajiem un neizlēmīgajiem lasītājiem, jo pašiem nevajag meklēt plauktos grāmatas. Ļoti labi strādā “piemirsto grāmatu” izstādes: no krātuves un aizmirstības tika izlikta ziemeļvalstu literatūra, grāmatas ar vārdu “vasara” tās nosaukumā, I. Ābeles, E. Lukjanska, J. Jaunsudrabiņa, I. Indrānes grāmatas. Krišjāņu bibliotēkā popularitāti guva izstāde “Pēdējā grāmatas iespēja” – nolietoto grāmatu izstāde pirms to norakstīšanas. *“Neapšaubām, arī Krievijas iebrukums Ukrainā ietekmēja bibliotēkas darbu - tika pieprasītas grāmatas par Ukrainas vēsturi un ukraiņu autoru darbi, diskusijās bibliotēkā šis temats tika pārrunāts ļoti bieži, apspriesti jaunākie notikumi. Krievijas iebrukuma Ukrainā sekas - lietotāji vairāk interesējas par grāmatām ar kara tematiku, vēsturi un biežāk lasa ziņas internetā (Skujetnieku bibliotēka).”* Pārskata periodā vairākās bibliotēkās (Vectilža, Balvu CB u.c.) informācija par jaunajām grāmatām atgriezās arī papīra formātā (vāku attēli, nelieli apraksti), kas īpaši uzrunā vecākā gada gājuma lasītājus. Lasītāji atzinīgi novērtē grāmatu marķēšanu atbilstoši tematikai (Rugāju bibliotēka). Rugāju bibliotēkas lasītāji ļoti labprāt iesaistījās lasīšanas akcijā “Ļaujies pārsteigumam”. Veselas piecas dienas februārī jaunās bibliotēkas grāmatas, īpaši iesaiņotas, gaidīja savus lasītājus. Pārsteigums atklājās, noņemot iesaiņojumu un sākot lasīt.

Krājuma un datu bāzu popularizēšana Balvu Centrālajā bibliotēkā:

Jaunas grāmatas pieaugušajiem, jaunas grāmatas krievu valodā, jaunumi bērniem un jauniešiem.

16 ieraksti Facebook un 13 Instagram

Konkurss “Prātnieks” sadarbībā ar laikrakstu “Vaduguns”.

Popularizēti Elektroniskais katalogs, Letonika, periodika.lv, news.lv, dainuskapis.lv, Balvu reģiona Kultūrvēstures datu bāze.

Filmu trešdienas daudzfunkcionālā centra iemītniekiem ar īpašām vajadzībām.

Kopumā 16 grupu mājas iemītnieki noskatījušies 10 filmas no datu bāzes www.filmas.lv

“Biznesa stundas topošajiem uzņēmējiem” Balvu Valsts ģimnāzijas, Balvu profesionālās un vispārīgglītojošās vidusskolas, PIKC Rīgas valsts tehnikuma Balvu filiāles skolēni un kursanti.

Izglītojošas nodarbības, biznesa stundas, tajā skaitā bibliotēkas biznesa literatūras jaunieguvumu popularizēšana jauniešu vidū, elektroniskais kopkatalogs, letonika, news.lv.

Aktivitāte bibliotēkas Facebook lapā “Mēs joprojām sekojam līdzi rakstiem preses izdevumos par mūsu cilvēkiem, notikumiem, pasākumiem.”

Bibliotēkas periodisko izdevumu popularizēšana, elektroniska raksta piegāde reģistrētajiem bibliotēkas lietotājiem, lepnums par novadniekiem, piederības sajūtas stiprināšana.

Aklais randiņš ar grāmatu. Tika lūgts uzrakstīt, kā lasītājam patika šis randiņš, vai tikai atzīmēt savas sajūtas.

Popularizējot bibliomāta pakalpojumus, apmēram 40 lasītājiem izsniegta grāmatas, kas atbilst viņu norādītajām interesēm.

“Daudzi gadi kopā ar grāmatu...”

Ilggadīgie (80+) lasītāji stāsta par sev tuvām grāmatām un iedvesmo lasīt citus.

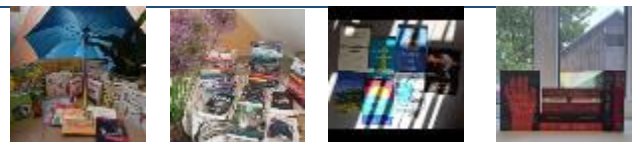
Ierakstu sērija “Vērts izlasīt!”

Lasītāji aicina izlasīt kādu konkrētu, sev tuvu grāmatu.

Sveiciens Vijai Laganovskai ar viņas pirmā romāna “Viltus saules” iznākšanu bibliotēkas sociālajos tīklos.

Popularizē un rada interesi par V. Laganovskas “Pirms un pēc” un “Viltus saules”.

Video ieraksti “Bibliotēka iesaka!”

Vasaras grāmatu tops! Bērnu žūrija ir klāt!

Konkursi par dažādiem autoriem, tēmām

Grāmatu krājuma popularizēšana notika arī Balvu Centrālās bibliotēkas rīkotajos pasākumos:

* “Pa Svētā Jēkaba ceļu” - pasākuma dalībnieki iepazīstināti ar grāmatām “Kariete uz Santjago” (Ulberga, Kristīne), “Es izvēlos iet” (Zariņa, Ligija), “Mans Jēkaba ceļš” (Zvirbule, Dace);

* Grāmatu svētki ar “Zvaigzni ABC” - katrs autors popularizēja savas grāmatas. Tika izveidota arī grāmatu izstāde, kas ļāva iepazīties arī ar citām grāmatām. Pasākuma dalībnieki varēja aplūkot jaunākās “Zvaigznes ABC” grāmatas, kuras tobrīd bija pieejamas izdevniecības veikalā Balvos;

* “Biznesa sarunu brokastis” - tikšanās ar Raimonu Plataci, kas motivēja iepazīties ar viņa grāmatu “Nonullēšanās”, uzņēmēji iepazīstināti ar Balvu Centrālajā bibliotēkā pieejamo literatūru par uzņēmējdarbību;

* Informatīvais seminārs “Valstiskā un nevalstiskā, individuālā un kolektīvā atbildība un iespējas kultūras mantojuma saglabāšanā” - pasākumā notika tikšanās ar Evitu Zarembu-Krīgeri un Rutu Muktupāvelu, iepazīšanās ar viņu grāmatām.

• Programma “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām”

2022. gadā grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām tika dalīts divās daļās, kas ļāva operatīvāk apstrādāt saņemtās grāmatas, kā arī piedāvāja iespēju efektīvāk saplānot grāmatu iegādi. Balvu novada bibliotēkām publiskajā iepirkumā kopumā tika piešķirti 6112,94 EUR, iegādātas 586 grāmatas, kas ļāva pagastu bibliotēkām papildināt krājumu arī ar nozaru literatūru (“Sporta medicīna”, “Ukrainas vēsture” u.c.). 2022. gada piedāvājums bija pārdomāts, ar plašām izvēles iespējām gan pieaugušajiem, gan bērniem un jauniešiem. Lielā izvēlē piedāvāta bija oriģinālliteratūra. Kopumā katra Balvu novada bibliotēka krājumu papildināja ar 5-12 pēc satura augstvērtīgām un lasītāju pieprasītām grāmatām. Iepirkuma grāmatas popularizētas bibliotēku sociālajos kontos, mājas lapās. Apsveicami, ka šogad katrai grāmatai bija arī īpaša uzlīme ar norādi uz finansējuma avotu. *“Bet īpaša popularizēšana nebija nepieciešama, jo grāmatas “Es nekad nemiršu”, “Mūzaika”, “Poēma par mammu” ilgāku laiku bija lasītāju gaidītas (Balvu CB vecākā bibliotekāre Sandra Lukstiņa).”*

- **Darbs ar parādniekiem**

Par nenokārtotām saistībām ar bibliotēku tiek atgādināts gan zvanot, gan nosūtot e-pastu, gan satiekot personiski uz ielas (pagastos). Jāpiezīmē, ka ļaunprātīgu parādnieku nav daudz, pārsvarā grāmatas nenodotas paliek no valsts izbraukušajiem vai mūžībā aizgājušajiem lasītājiem. Metodiskajā darbā nepārtraukti tiek atgādināts par nepieciešamību precizēt un papildināt kontaktinformāciju.

- **Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi, vajadzības, galvenie secinājumi pārskata periodā**

Daudzas ar krājuma izvietojumu saistītās problēmas var atrisināt pašu spēkiem, piemēram, Vecumos, *“pārveidojot bibliotēkas interjeru, bērnu sektors ieguva lielāku plašumu. 2 garie plaukti pārtapa par 4 zemiem plauktiem – to priekšrocība būs ērta grāmatu apskate un izvēle mazajam lasītājam”*. Vēl kā problēmu bibliotēkāres min faktu, ka klasika praktiski netiek pārīzdota, bet lasītāju pieprasījums ir, turklāt lasītāji pieraduši pie jaunām grāmatām ar lielākiem burtiem un atstarpēm. Ētikas jautājums ir grāmatas krievu valodā: skaidrs, ka grāmatas krieviski tiek izdotas Krievijā, kaut arī izdevniecība netiek norādīta.

7. Darbs ar bērniem un jauniešiem

- **Darbs ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji**

Galvenie darba virzieni darbā ar bērniem Balvu novada bibliotēkās pārskata periodā:

- ✓ intereses radīšana par grāmatu un bibliotēku pirmsskolas vecuma bērniem, organizējot dažādas lasītveicinošas aktivitātes un tajās iesaistot pirmsskolniekus, pirmsskolas skolotājus un vecākus;
- ✓ intereses radīšana par grāmatu un bibliotēku skolēniem vecumā no 1.-9. klasei (sarunas par grāmatām, literārās stundas, erudīcijas spēles, konkursi, viktorīnas, literatūras izstādes, radošas darbnīcas, kino bibliotēkā, informācijas stundas par darbošanos interneta vidē);

- ✓ atbalsts LNB lasītveicināšanas programmai “Bērnu, jauniešu, vecāku žūrija”;
- ✓ atbalsts LNB organizētajai Skaļās lasīšanas sacensībai;
- ✓ regulāra grāmatu krājuma papildināšana ar aktuālu, vajadzīgu, bērnu un jauniešu interesēm un vajadzībām atbilstošu literatūru.

Pavisam Balvu novadā 2022. gadā bija 5003 lietotāji, no tiem 1511 lietotājs vecumā līdz 18 gadiem, kas atbilstoši ir 30% no visa kopējā lietotāju skaita.

- **Metodiskā un konsultatīvā darba organizācija attiecībā uz šo darba virzienu**

Balvu Centrālās bibliotēkas darbinieki sniedz arī metodisko un konsultatīvo palīdzību kolēģiem reģiona bibliotēkās. Darbā ar bērniem tas visvairāk jūtams, piedaloties lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu, vecāku žūrija”, apkopojot un sniedzot informāciju par aktivitātēm un jaunumiem programmas ietvaros, darbojoties arī pie grāmatu kolekcijas un balviņu sadales, iedrošinot darboties un sniedzot konsultācijas pēc vajadzības.

Liels darbs tiek ieguldīts, organizējot LNB Skaļās lasīšanas sacensības reģionālo finālu, apzinot iespējamus dalībniekus no reģiona skolām un bibliotēkām un noorganizējot kopējo pasākumu uz vietas. To var paveikt, tikai veiksmīgi sadarbojoties un kopīgi strādājot. Speciālisti darbā ar bērniem savas kompetences robežās konsultē kolēģus bērnu un jauniešu literatūras izvēlē, izvērtēšanā, krājuma komplektēšanā un citos ar bērnu darbu saistītos jautājumos. Vecākā bibliotekāre darbā ar bērniem veic arī šādus pienākumus:

- ✓ Pārskatu sniegšana par iepriekšējā gada aktualitātēm bērnu oriģinālliteratūrā un tulkotajā literatūrā;
- ✓ Regulāri tiek pārsūtīta informācija ar aicinājumu piedalīties konkursos, viktorīnās bērnu un jauniešu auditorijai;
- ✓ Informācijas sniegšana reģiona bibliotekāriem par Ziemeļvalstu nedēļas aktivitātēm;
- ✓ Regulāra informācija ar aicinājumu piedalīties profesionālās pilnveidesursos par darbu ar bērniem;
- ✓ Gada pārskata veidošana par darbu ar bērniem Balvu novada bibliotēkās, datu analīze.

Bērnu literatūras nodaļas darbinieki vienmēr ir atvērti sadarbībai ar reģiona bibliotēku bibliotekāriem.

- **Bibliotēku krājuma veidošana un papildināšana, jaunieguvumu proporcionalitāte, salīdzinot iegādāto pieaugušo un bērnu un jauniešu literatūru un lasītāju sastāvu, alternatīvo lietu komplektēšana (spēles, puzzles, diski u. c.)**

Katru gadu Balvu Centrālās bibliotēkas budžetā ir iezīmēta konkrēta naudas summa bērnu un jauniešu abonementa krājuma papildināšanai, pārējās novada bibliotēkas krājumu bērniem un jauniešiem komplektē atkarībā no lietotāju līdz 18 gadiem skaita, izglītības iestādes esamības/

neesamības pagastā. Grāmatas tiek komplektētas, izskatot un izvērtējot jaunumu piedāvājumus no www.zvaigzne.lv, virja.lv, krisostomus.lv. Regulāri tiek iegādātas bilžu un spēļu grāmatas mazajiem, uzziņu literatūra, latviešu oriģinālliteratūra un tulkotā literatūra bērniem, fantāzija, vēsturiskie darbi, savstarpējo attiecību un mīlestības stāsti. Pēc lasītāju pieprasījuma 2022. gadā vairāk nekā agrāk Balvu Centrālajā bibliotēkā tika iegādātas grāmatas jauniešiem angļu valodā. Grāmatu krājumu par 404 eksemplāriem Balvu novada bibliotēkās papildināja lasīšanas veicināšanas programmas “Bērnu, jauniešu, vecāku žūrija” piešķirtās grāmatas no valsts līdzekļiem (3306,10 EUR). Trūkstošās grāmatas vai otro eksemplāru bibliotēkas piekomplektē pašas. Tika nopirkta 7 jaunas spēles un 9 audiovizuālie materiāli. Regulāri tiek sekots līdzi, lai vērtīgas, bet nolietotas grāmatas tiktu aizvietotas ar tādām pašām jaunām grāmatām. Sekojot līdzi skolu ieteicamās literatūras sarakstiem, lasītāji tika nodrošināti ar vajadzīgo literatūru. 2022. gadā krājums tika papildināts ar 1053 bērnu grāmatām par kopējo summu 7928,36 EUR.

- **Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām.**

Balvu Centrālā bibliotēka:

Abonementā bērniem tika sniegtas 163 uzziņas par dažādiem tematiem. Daži no tiem: materiāli par vardēm un krupjiem, Latvijas novadi, grāmatas par sniegavīriem, grāmatas par pašdisciplīnu, dzejoļi par blēņām, konkrēti dzejoļi no Annas Rancānes daiļrades, sports senajā Grieķijā, ūdri Latvijā, latviešu tautas tradīcijas, metodiskie materiāli par valodas mācīšanu pamatskolā. Ļoti daudz uzziņu tika sniegtas pirmsskolas izglītības iestāžu skolotājiem par konkrētiem tematiem (cilvēka ķermenis, gadalaiki, mēness, saule, zvaigznes, veselīgs ēdiens, gadskārtu svētki, Montesori pedagogija u.c.).

Novembrī aizsākās Balvu novada pirmsskolas vecuma bērnu aizraujošā izglītošana par drošu ierīču un interneta lietošanu kopā ar lācēnu Ričiju Rū un viņa Tet skoliņas draugiem. 25 bērni skatījās video, klausījās, lasīja, burtu juceklī atzīmēja video dzirdētos vārdus, dziedāja, kustējās kopā ar lācēnu Ričiju Rū un Tet skoliņas draugiem.

Informācijas stundā “Mācies gudri! Datubāzes” piedalījās 60 7.-8. klašu audzēkņi. Tika apskatītas tādas tēmas kā “Darbosimies noderīgās datu bāzēs”, “Izpētīsim bibliotēkas kataloga iespējas”, “Uzzināsim, kā kļūt par lasītāju E-grāmatu bibliotēkā”, “Mācīsimies izmantot telefonu jēgpilni!” Vēlreiz pārliecinājāmies, ka pusaudži visaktīvākie bija nodarbības 2. daļā, kad vajadzēja praktiski darboties, izmantojot kahoot.com. Februārī, kad atzīmē Droša interneta dienu un septembrī, kad atzīmē Drošības dienu “Droša interneta” vēstnese mūsu reģionā un bibliotēkā visām reģiona skolām piedāvāja informācijas stundas par drošību un riskiem, darbojoties interneta vietnēs. Tās notika 17 reizes, kurās piedalījās 608 4.-12. klašu skolēni.

Lazdukalna bibliotēkā no 93 uzziņām, kas sniegtas gada laikā bibliotēkā, 36 sniegtas bērniem. Datorprasmes skolēni apgūst skolā mācību procesā. Ja bibliotēkā, darbojoties pie datora, rodas kādi jautājumi, bibliotekāre konsultē individuāli. Gada laikā bērniem sniegtas 47 konsultācijas pie datora.

Mednevas bibliotēkā vecāko klašu skolēni vajadzīgo informāciju par rakstniekiem, mūziķiem u.c. meklēja datu bāzes Letonika enciklopēdijās un vārdnīcās, kā arī meklēšanas programmā <https://www.google.lv/>, bet informāciju par Balvu novada ievērojamiem cilvēkiem Balvu reģiona kultūrvēstures datubāzē <http://www.balvurcb.lv/kb/>.

Rekovas bibliotēkā digitālās nedēļas ietvaros 9. klases skolēni tika informēti par bibliotēkas lietotāja iespējām internetā (kopkatalogu, 3td e- grāmatu lasīšanas iespēju u.c.). No marta beigām līdz aprīlim bija apskatāms un interaktīvi izmēģināms projekta par kohēzijas politiku #EUTomorrow (#RītdienasES) digitālais stends. Tieši jaunieši bija tie, kuri ieskatījās šajā informācijas nesējā.

Rugāju bibliotēkā “Digitālās nedēļas 2022” ietvaros tika noorganizēta bibliotēkā stunda “E-prasmes skolēniem”. Jaunieši tika iepazīstināti ar Rugāju bibliotēkas mājas lapu, Facebook un Instagram profiliem, Balvu novada bibliotēku kopkatalogu, e-resursiem un datubāzēm, īpašu uzmanību pievēršot e-kataloga un e-pakalpojuma “Mana bibliotēka” izmantošanas iespējām. Tāpat skolēniem bija iespēja veikt praktiskus uzdevumus informācijas meklēšanā, izmantojot e-kataloga mobilo versiju.

- **Veiksmīgākie pasākumi, lasīšanas veicināšanas aktivitātes.**

Balvu Centrālā bibliotēka

Pateicoties veiksmīgai sadarbībai ar 3 pirmsskolas izglītības iestādēm, visa gada garumā tika organizētas dažādas tematiskas stundas: kopā 36 nodarbības, kuras apmeklēja 514 pirmsskolnieki. Kopā tika lasītas grāmatas, pārrunātas tās, spēlētas spēles, iets rotaļās, zīmēts un krāsots. Piemēram, martā abonementā bērniem bija skatāma leļļu mākslinieces Evitas Zālītes pašdarināto leļļu izstāde, kas bija iedvesma noorganizēt rīta stundu “E. Zālītes lelles bibliotēkā” kopā ar pirmsskolniekiem. Tika apskatītas visas lelles, kas uz laiku apmetušās bibliotēkā, ieskats grāmatās, kurās viņas varētu darboties, fragmenti, dzejoļi par lellīti Lolīti Veras Singajevskas izpildījumā, sarunas par savām mīļākajām lellēm, animācijas filmiņa “Kā Lupatiņi mazgājās” (lupatu lellītes) un mirklis radošai nodarbei - gatavo zīmējumu izkrāsošana, lai vakarā parādītu vecākiem, kā lietderīgi ir pavadīts laiks bibliotēkā. Noslēgumā izsniegtas arī grāmatzīmītes ar aicinājumu uz bibliotēku atvest arī savus vecākus.

“Dažādās profesijas” - nodarbība bērnodārza “Pīlādzītis” grupīnai par profesijām mūsu dzīvē. Sarunas par profesiju darbiem, dzīvniekiem, kas “strādā” dažādās profesijās, spēle, animatora profesija - multfilmas skatīšanās, mākslinieka profesija - plenēra darbu izstādes apspriešana. Dažreiz rīta stundas pārvērtās vakara stundās bibliotēkā, kad audzinātāja Inese Svelpe kopā ar saviem audzēkņiem uz bibliotēku devās vakarpusē, lai paklausītos grāmatu lasījumu, parotaļātos un mājās dotos no bibliotēkas, kur viņus pēc darba izņemt nāca vecāki. Tā bija lieliska iespēja vecākiem parādīt un atgādināt, ka bibliotēka ir lieliska brīvā laika pavadīšanas vieta.

Pirmsskolas iestāžu “Pīlādzītis”, “Sienāzītis” un “Ieviņa” audzēkņi un viņu audzinātājas bija vieni no lasīšanas veicināšanas programmas “Bērnu žūrija” čaklākajiem lasītājiem. Pavisam kopā 7 grupiņas - lasītāji, ar kuriem kopā tika lasītas, pārrunātas bērnu žūrijas grāmatas, spēlētas spēles gan bibliotēkā uz vietas, gan arī pirmsskolas izglītības iestādēs, pateicoties skolotāju enerģijai un vēlmei darboties. Lai labāk atcerētos un izprastu tekstus, kopā ar “Sienāzīša” skolotāju Zeltīti Krampušu-Bistrovu bērniem pēc izlasītajām grāmatām bija tapuši zīmējumi, kas tika atnesti uz bibliotēku. Kad bija zināmas grāmatas uzvarētājas, visi mazie lasītāji noslēguma pasākumos tikās un sarunājās ar “Kulčēkli” (bibliotekāre Zaiga) - citplanētieti no grāmatas “Kā sagaidīt Citplanētieti”, kas bērnos izraisīja patiesus un aizrautīgus smieklus.

Neatņemama lasīšanas veicināšanas sastāvdaļa joprojām bija un paliek sarunas par grāmatām jeb grāmatu apskati dažādām vecuma grupām gan klātienē, gan attālināti, kas 2022. gadā notika 8 reizes, piedaloties 126 audzēkņiem. Tika atlasīta interesanta lasāmviela - stāsti, pasakas, enciklopēdijas - smieklīgas, jautras, skumjas, gudras grāmatas bērniem, noritēja stāstījums, fragmentu lasīšana, jautājumi, sarunas, mīklas. Atgriezeniskā saite - pēc pasākuma bibliotēkā pierakstījās 5 jauni lasītāji.

Brīvdienu nedēļā oktobrī bērni tika aicināti uz “Spoku stāstu lasīšanas stundu”: atlasītas grāmatas bērnu auditorijai, kurās notiek spocīgi atgadījumi, darbojas spoki utt.. Notika ieskats dažās grāmatās, fragmentu lasīšana no “Mazais vampīrs”, “Mazais spociņš”, “Mazais pūķis Kokosrieksts spoku pilī”. Pēc tam paši bērni ar prieku iesaistījās M. Runguļa īsu spoku stāstu lasīšanā. Par lasīšanu varēja saņemt mazu pašgatavotu spociņu, kurā paslēpta konfekte. Noslēgumā visi skatījās animācijas filmu “Viesnīca Transilvānijā”. Bibliotekārēm par lielu prieku un arī pārsteigumu bērnu stūrītī pa gariem laikiem pulcējās tik daudz bērnu vienlaikus, kuri nebija no vienas klases. Visi pieejamie spilventiņi, pufi, krēsliņi un viss paklājs bija pilns ar bērniem.

Ziemeļvalstu nedēļā tika noorganizēta krēslas stunda “Daba ziemeļos” vidējā vecuma bibliotēkas apmeklētājiem, kuri ikdienā bieži brīvo laiku pavada bibliotēkā. Lielā izgaismotā globusā sameklēja ziemeļvalstis, nosauca tās, veidojās sarunas. Kopīgi tika lasīta grāmata “Ja Tu satiec lāci” un uzzināts, kas teikts par lāčiem enciklopēdijās. Kopīgi sacerēta pasaka par lāci un peli, zīmēts, kas

lācītim vēderā, un skatīta multfilma par populārāko lāci Vinniju Pūku. Par atbildēm bērni saņēma konfektes.

Četru Balvu sākumskolas 1. klašu 80 skolēni mācību gada beigās tika aicināti uz bibliotēkas iepazīšanas ekskursijām, kad tika iesaistīti dažādās aktivitātēs, izstaigājot bibliotēkas telpas: liekot puzzles, minot krustvārdu mīklas, iesaistoties spēlēs, rotaļās un sarunās. Pasākuma beigās līdzī tika iedotas bibliotēkas informāciju saturošas grāmatzīmes un galvojumi vecākiem, lai varētu kļūt par bibliotēkas lietotāju.

LNB Skaļās lasīšanas sacensības reģionālais fināls notika Balvu Centrālās bibliotēkas zālē. Pavasarīgā un saulainā 25. maija rītā bibliotēku piepildīja bērnu čalas. Šeit pulcējās 13 aktīvākie un labākie Balvu, Rekovas, Baltinavas un Tilžas 5. klašu lasītāji, kuri sacentās savā starpā par labāko grāmatas fragmenta lasījumu. Visus pasākuma apmeklētājus ar skanīgām dziesmām priecēja Marija Maslovska – arī aktīva bibliotēkas apmeklētāja. Lai labākie lasītāji tiešām justos kā karaļi, lasīšanai bija paredzēts Karaļa krēsls no Balvu Tautas teātra rekvizītiem. Pirms katra dalībnieka uzstāšanās tika nolasīts dalībnieka raksturojums, ko bija iesūtījušas skolotājas. Žūrijas komisija sastāvēja no 3 cilvēkiem, kuri paši ir draugos ar grāmatu: Maija Laicāne, Balvu pašvaldības kultūras darba speciāliste, Ilona Salmane - Balvu pašvaldības interešu izglītības speciāliste, Lauma Kaļva VPKAC vadītāja. Žūrijas komisija Skaļās lasīšanas sacensību fināla pasākumam Rīgā, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, Balvu reģionu pārstāvēt izvirzīja 1. vietas ieguvēju Rasu Servidovu. Viņa lasīja fragmentu no Margitas Gūtmanes grāmatas “Minkāns”. 2. vieta tika piešķirta Dairim Vīcupam par Ilzes Skrastiņas grāmatas “Lieliskā dzīve bez Zoom” lasījumu. Godpilno 3. vietu ieguva Elīza Anča ar Reičelas Renē Rasellas grāmatas “Nikijas dienasgrāmata” lasījumu. Žūrijas simpātija tika piešķirta Markusam Rušēvicam par Žaumes Kuponsa un Lilianas Furtuņas grāmatas “Uzrodas Flata kungs!” lasījumu. Atspoguļot konkursu bija uzaicināta arī Balvu novada laikraksta “Vaduguns” žurnāliste Irēna Tušinska [skalas-lasisanas-sacensibu-laureati-noskaidroti](#). Visi dalībnieki saņēma diplomus + šokolādes batoniņus + lasītāja piezīmes. 1., 2., 3. vietas ieguvēji saņēma SIA INVIK sponsorētās dāvanu kartes, žūrijas locekļiem bija sarūpētas “Rafaello” kastītes, bet skolotāji un bibliotekāri saņēma pateicības un kafiju. Rasa Servidova Latvijas Nacionālajā bibliotēkā finālā ieguva žurnāla “Astes” simpātiju balvu.

Lai pievērstu sabiedrības uzmanību bibliotēkai, vasaras mēnešos āra lasītavā tika noorganizētas 3 spēļu un rotaļu pēcpusdienas, kurās piedalījās vairāk kā 100 interesenti. Rotaļu un spēļu pēcpusdienā ”Iegriežam vasaru!”, Starptautiskajai bērnu aizsardzības dienai un skolas brīvlaikam par godu, Sarkangalvīte (Ligīta), Vilks (Lauma), Žagata (Zaiga) un Pepija (Evīta) aicināja bērnus dažādās kustību rotaļās, tika griezta zināšanu rulete - krāsu aplis ar jautājumiem, mests lielais metamais kauliņš un izieta “Zināšanu taciņa”, atbildot uz dažādiem vienkāršiem jautājumiem, kopā

izlasīta grāmata par Kaķi Piču, kurš nekad neskumst, kā arī liktas puzles, koka kluči, pārbaudīta veiklība, lecot ar lecamauklu. Tika izspēlēts lielformāta “Cirks” un “Domino”.

Novembrī Latvijas nedēļā visiem bērnu abonementa apmeklētājiem tika piedāvāta spēle “Vai Tu zini, kas ir Latvija?” kahoot.com platformā, kas guva atsaucību 18 spēlētāju - pusaudžu vidū.

Lai atgādinātu par bibliotēku, radītu interesi par grāmatām, Latviju, savu pilsētu, turpinājām Covid apstākļos aizsākto darba formu - spēles un konkursi interneta vietnēs, kas tika izveidotas gmail.com kontā. Šīs spēles - konkursi tika adresēti bērniem un vecākiem, informācija par tiem bija izvietota www.balvi.lv, www.balvureb.lv; bibliotēkas Facebook un Instagram lapās, kā arī saites tika nosūtītas skolām. Tādi bija 6 konkursi (“Vinnijs Pūks un viņa draugi”, “Vilka tēls literatūrā un Balvos”, “Skaistāko pasaku meistars H. K. Andersens un viņa darbi” u.c.), kuros piedalījās 833 interesenti. Pirmie trīs pareizo atbilžu iesniedzēji saņēma simboliskas balviņas - šokolādes.

Bērnu abonementa 11 logos, kas atrodas pie pašas ielas, regulāri tika izvietotas vizuāli informatīvas izstādes, tādējādi pievēršot pilsētas iedzīvotāju uzmanību: februārī bija skatāmi čaklākā 5 gadīgā lasītāja Nika Bratuškina zīmējumi, aprīlī, par godu H.K.Andersena dzimšanas dienai, skatāmi pasaku meistara grāmatu vāki, ilustrācijas un fragmenti no pasakām, maijā kā atbalsts vienotai Eiropai un Ukrainai bija skatāma Ilgas Oplucānes privātkolekcijas - kartiņu ar saulespuķēm izstāde, līdz decembrim - Bērnu žūrijas grāmatu vāki ar aicinājumu nākt lasīt un vērtēt, bet decembrī bija skatāmi latviešu bērnu klasiķu ziemas pasaku grāmatu vāki, fragmenti un ilustrācijas no grāmatām.

Bērnu lasītprīka veicināšanai bibliotēkas rūķis visu gadu sekoja līdz lasītājiem un gada beigās kļuva zināmi čaklākie lasītāji. 2022. gadā par tādiem tika atzīti 17 lasītāji, kuri saņēma arī mazas pārsteiguma saldumu paciņas. Rudenī čaklākajiem lasītājiem tika noorganizēta izzinoša ekskursija uz mini zoodārzu “Rančo “Ozolmājas””, kur apskatīti dzīvnieki, kopā iets rotaļās, spēlētās spēles, dzerta tēja, limonāde, uzkostas desmaizes un ēstas konfektes.

Īsi pirms Ziemassvētkiem bibliotēkā bērniem tika noorganizētas 2 radošās darbnīcas, lai kopā radītu svētku gaidīšanas prieku, izgatavojot ziemassvētku apsveikumus, kā arī no grāmatām ierakstot dzejolišus sev mīļiem cilvēkiem.

Skaļās lasīšanas svētki

Evitas Zālītes pašgatavoto leļļu izstāde

Iegriežam vasaru!

Kuļčēklis no grāmatas “Kā sagaidīt citplanētieti”

8. klases skolēni izstādē “Skalpelis un spalvaskāts”

Ziemassvētku radošā darbnīca kopā ar BVĢ jauniešiem

Baltinavas bibliotēka

Pārskata periodā vairāk uzmanība tika pievērsta bērnudārza bērniem, iesaistot viņus lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”, grāmatu vērtēšanā 2022. gadā piedalījās 26 eksperti - skolēni. Bērnudārza audzēkņi nodarbībā „Cimos pie grāmatām” iepazīna bibliotēku, tās atmosfēru, šķirstīja grāmatas un spēlējās ar bibliotēkā esošajām rotaļlietām. Labāk grāmatu iepazīt ir iespējams tad, kad to kāds lasa priekšā. Krājums ar bērniem piemērotām grāmatām tika papildināts ar 63 izdevumiem.

Bērniem nepatīk obligātums – tev vasarā jālasa tikai tās grāmatas, kuras ir ieteicamās literatūras sarakstā. Bērni labprāt lasa jaunākās grāmatas. Bērniem patika Māras Cielēnas pasakas, Ineses Zanderes dzeja, bet pusaudži labprāt izvēlas Māra Runguļa darbus. Bērniem patika spoku stāstu nedēļa. Vienā plauktā bija grāmatas par spokiem, raganām. Uzmanību piesaistīja melnais

krauklis, kas aicināja izvēlēties grāmatas. Bērnu auditorijai izveidotas un izliktas 9 literatūras izstādes.

Žūrijas noslēguma pasākums Baltinavas bibliotēkā

Spoku stāstu nedēļa

Bērzkalnes bibliotēka

Periodiski bērniem tiek veidotas jaunāko grāmatu izstādes, bērnu radošo darbiņu izstādes, kuras tiek izvietotas, lai piesaistītu bērnu uzmanību. Praktiski ar katru bērnu, kas apmeklē bibliotēku, tiek strādāts individuāli. Uzzinot viņu intereses, tiek piedāvātas grāmatas. Bērniem tiek organizēti dažādi pasākumi, rakstnieku, tematiskās un gadskārtu izstādes. Bērniem patīk apskatīt Mākslas skolas rokdarbu izstādes un pašu zīmētos darbiņus. 2022. gadā bibliotēkā notikuši 5 pasākumi bērniem, 9 bērnu literatūras izstādes, 2 bērnu darbiņu izstādes. Šogad 9 pirmsskolas izglītības iestādes bērni piedalījās Bērnu žūrijas grāmatu lasīšanā un vērtēšanā.

Pasākums "Mana negantā diena"

Žūrijas noslēguma pasākums

Bērzpils bibliotēka

Galvenās aktivitātes darbā ar bērniem ir saistītas ar darbošanos Bērnu žūrijā, kas bibliotēkā darbojas jau 20 gadus. No jūnija sākuma pastāvīgi pieejama žūrijas grāmatu literatūras izstāde pa vecumu grupām. Pastāvīgi pieejamas bērniem aprītē ejošās jaunākās grāmatas izstādē "Jaunākā

literatūra bērniem un jauniešiem”, pēc vajadzības sniegta arī individuāla informācija par jaunieguvumiem.

21.decembrī

no plkst.10.00 - 14.00

**Bērzpils bibliotēkā
ciemosis rūķis Laimnesis
Ko viņš bibliotēkā darīs?
TAS ir PĀRSTEIGUMS!**

**Atnāc uz Bērzpils bibliotēku,
tad redzēsi!**

Publicitātes nolūkos tikšanās ar rūķi Laimnesi var tikt
fotografēta un/ vai filmēta

Lazdukalna bibliotēka

Bērniem gada laikā notikuši 5 pasākumi. 3. klase noskaidroja, “Kur dzīvo grāmatas?”, bet 1. - 2. klases “Grāmatu labirintos” iepazīs ar bibliotēku, minēja mīklas, krāsoja. Visinteresantākā un vairāk apmeklētā bija 1. - 6. klašu skolēnu tikšanās ar grāmatu mākslinieci un autori Agiju Staku Grāmatu svētku ietvaros. Māksliniece pastāstīja, kāds ir grāmatu ilustratora darbs un kāds ir ceļš, lai grāmata tiktu pie skaistām ilustrācijām. Skolēni ar interesi klausījās ilustratores stāstījumā un uzdeva daudz jautājumus. Tikšanās izskaņā Agija Staka izlozes kārtībā dāvināja savu ilustrēto grāmatu „Zaķīšu pirtiņa”. Pasākumā piedalījās 33 skolēni un 11 pieaugušie. Bērnu auditorijai izveidotas un izliktas 12 literatūras izstādes, kā, piemēram, “Meitenēm patīk princeses un fejas”, “Puikām patīk mašīnas un traktori”, gaidot Helovīnus “Grāmatas šausmenītes”, “Kukaiņi mostas – vai pazīsti?”, “Burtiņš pie burtiņa” alfabēta apguve un pirmās lasāmgrāmatas, “Jaunā gada simbols – tīģeris” un citas. 5. klase sociālo zinību stundā bija ieradusies bibliotēkā, lai novadpētniecības stundā “Lazdukalna vēstures lappuses šķirstot” uzzinātu, kā radušies vietu nosaukumi Benislavā un par to, kā izveidojies pagasts un ciems.

*Tikšanās
ar Agiju
Staku.*

*Eglaines
pamatskolas
1.- 2. klase
“Grāmatu
labirintos”.*

Medņevas bibliotēka

Nodarbībā “Iepazīstam jaunākās grāmatiņas!” PII “Pasaciņa” vecākās grupiņas bērni, skolotāji tika iepazīstināti ar L. Reinika un V. Reinikas grāmatiņu “Ričijs Rū rīko koncertu”. No sākuma tika lasīti dzejoļi, bet pēc tam kopā noklausītas dziesmas www.youtube.com, kurām bērni dziedāja līdz. Grāmatiņa aizceļoja līdz bērniem uz PII, lai bērni varētu mācīties dziesmas, krāsot olas un veikt citus darbiņus.

“Kur dzīvo grāmatas?” Bibliotēku apmeklēja PII “Pasaciņa” vecākās grupas 11 audzēkņi un skolotāja Karina Aleksejeva. Bērni tika iepazīstināti ar bibliotēku, izstāstīts un parādīts, kur atrodas bērnu grāmatiņas, puzzles, spēles un krāsojamās grāmatiņas. Noskaidrota bibliotēkā lielākā un pati mazākā grāmata. Šie bērni kļuva arī par Bērnu žūrijas 5+ ekspertiem, tāpēc izlasīja arī pirmo grāmatiņu T. Sediva “Kurmis melni baltā alā”, kura bērniem ļoti patika. Divas BŽ grāmatas “Ko dara jūtas” un “Mana negantā diena” tika paņemtas uz dārziņu, lai varētu izlasīt un pārrunāt uz vietas, kā arī uzzīmēt.

“Ejam iepazīt bibliotēku!” Septembrī bibliotēkā ciemojās 1.-3.klašu skolēni un skolotāja Antra Prancāne. Skolēni tika iepazīstināti ar kopējo grāmatu skaitu, bibliotēkas noteikumiem, par zīmoga iespiešanas nepieciešamību grāmatās un žurnālos. Izstaigāja telpas, apskatīja datorkabinētu, lasītavu, kur visiem patika žurnāls “Astes”. Bērnu stūrītī iepazīs ar krāsainām bērnu grāmatām, varēja krāsot, spēlēt spēles, likt puzzles. Daži skolēni arī reģistrējās par bibliotēkas lasītājiem un izņēma grāmatas uz mājām.

Novembrī Ziemeļvalstu literatūras nedēļā, kuras tēma šogad bija “Daba Ziemeļvalstīs”, bibliotēkā notika Rītausmas stundas lasījums 2., 3. klasei (skolotāja Līga Makšāne). Lasījām Deivida Mellinga grāmatu “Kur ņemt vienu apkampienu?” Arī mēs izmēģinājām grāmatā attēlotos apkampienus, kas bērniem ļoti patika, kā arī parunājām par lāčiem, apskatījām tos Dzīvnieku enciklopēdijā, pēdas pētījām internetā. Stundas beigās klausījāmies RIČIJS RŪ dziesmas, bērni dziedāja līdz.

*PII
"Pasaciņa"
bērni dejo
kopā ar Ričiju
Rū.*

*Viduču
pamatskolas
skolēni
iepazīst
Medņevas
bibliotēku.*

Rekovas bibliotēkā

Aizvadītajā gadā tika organizēta Nacionālā Skaļās lasīšanas sacensības 1. kārtā 5. klases skolēniem, pēc kura labākā lasītāja Laine piedalījās arī reģionālajā konkursā Balvos. Jau 19 gadus pēc kārtas bibliotēka veiksmīgi turpināja līdzdalību VKKF kultūras programmā lasīšanas veicināšanai "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija", kuru noslēdza 23 eksperti.

Ziemeļvalstu literatūras nedēļā, kuras tēma bija "Daba Ziemeļvalstīs", Rekovas bibliotēkas jaunie lasītāji līdzdarbojās rīta stundas lasījumos. Tika sagatavota izstāde un krustvārdu mīkla par putniem, kurai atbildes varēja atrast, aplūkojot uzlikto izstādi. 1. - 4. klašu skolēniem tika piedāvāts noklausīties V.Ķerus grāmatas "Meža meitene Maija" fragmentu - lasījums par notikumu ar zīlīti.

*Skaļās lasīšanas konkurss
Rekovas bibliotēkā*

Mazie Rekovas bibliotēkas lasīšanas eksperti

Rugāju bibliotēkā

Marta mēnesī bērniem mācīja darboties digitāli – "Digitālās nedēļas 2022" aktivitātes bibliotēkā (skat. - [Te](#)). Pēc pasākuma bērni kļuva drošāki, nāca individuāli un lūdza konsultācijas dažādos, ar datoru un interneta vietnēm saistītos, jautājumos.

Tuvojoties Lieldienām, bibliotēkā bija sagatavotas dažādas aktivitātes (skat. - [Te](#)).

Rugāju bibliotēkā aprīļa mēnesī, Latgales kongresa nedēļā, Rugāju vidusskolas 5.- 8. klašu kolektīviem bija noorganizēta aktivitāte "Latgalīšu gruomotys runoj". Skolēni no grāmatām latgaliešu valodā veidoja nelielus tekstus vai divrindes, tā skolēni iepazīna latgaliešu literatūru bibliotēkas krājumā (skat. - [Te](#)).

Maija mēnesī, sadarbībā ar Rugāju jauniešu centru, notika apsveikumu radoša darbnīca "Mana mīļa māmuliņa" - rugājiete Agrita rādīja un mācīja, kā izgatavot skaistu apsveikumu Māmiņdienai (skat. - [Te](#)).

Augustā, Starptautiskajā jaunatnes dienā, bibliotēkā notika vārdu spēles „Scrabble” turnīrs. Kad arī valdīja karstums, jaunieši labprāt uzskatījās bibliotēkā, uzspēlējot aizraujošo spēli.

Septembrī Rugāju vidusskolā notika lielākais 2022. gada pasākums, Balvu Centrālās bibliotēkas organizētie Grāmatu svētki sadarbībā ar apgādu "Zvaigzne ABC". Bērniem bija iespēja klātienē tikt ar grāmatu autoriem Eviju Gulbi, Lindu Nemieru, Maiju Pohodņevu un Modri Pelsi. (skat. [Te](#))

Valsts svētku mēnesī bibliotēka piedāvāja dažādas aktivitātes: salikt puzzle, apskatīt enciklopēdijas par Latviju, izveidot savu svētku piespraudīti, zīmēt, krāsot, griezt un līmēt, minēt krustvārdu mīklas, uzspēlēt digitālu spēli – Saliec tautasdziesmu - <https://saliectautasdziesmu.garamantas.lv/>(skat. - [Te](#)).

Gada izskaņā bibliotēkā notika Ziemassvētku tematisks pasākums visas dienas garumā – katram apmeklētājam bija iespēja iekarināt kādu rotājumu bibliotēkā ienestajai eglītei, noklausīties Ziemassvētku pasaku, uzzīmēt savu eglīti ziemā un apēst gardu piparkūku.

Pārskata periodā turpinājās 2021. gadā aizsāktā lasīšanas aktivitāte pirmsskolā „Es ar savu grāmatu”. Katru mēnesi grāmatiņas tika atlasītas pēc tā brīža mācību tematikas un nogādātas bērnu dārzā. Atkarībā no temata, tika sagatavotas arī darba lapas. Bērni labprāt skatās, kopīgi lasa un darbojas. Nereti bērni atved savu mammu vai tēti uz bibliotēku, jo noskatījuši kādu grāmatu dārziņā, bibliotēkāres atnestajā kastē. Bērni zina, kas ir bibliotēka un kur tā atrodas, jo ir bijuši un ir patīcis.

Katru gadu bērni un jaunieši tiek aicināti iesaistīties LNB Bērnu literatūras centra organizētajā lasīšanas veicināšanas programmā „Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijā”. Izlasīt pirmajiem jaunākās bērnu grāmatas žūrijas kolekcijā bērni uztver kā pagodinājumu. Aprīlī bibliotēka pulcējās "Bērnu žūrijas 2021" eksperti, kopskaitā 17 dalībnieki, lai saņemtu balviņas par grāmatu vērtēšanu un kopīgi apspriestu izlasītās kolekcijas grāmatas. Pēc pasākuma bērni uzreiz piekodināja, ka viņi, protams, turpinās lasīt arī nākamajā žūrijā.

Top apsveikumi māmiņām.

“Latgalīšu gruomotys runoj”

“Grāmatu svētki kopā ar “Zvaigzni ABC”

Vārdu spēles „Scrabble” turnīrs.

Tilžas bibliotēkā

katru mēnesi notika kāda aktivitāte bērniem.

Februārī uz nodarbību “Kustību prieks bibliotēkā!” ieradās Tilžas pamatskolas pirmsskolas izglītības grupa “Ežuki”. Pirms katrām sporta aktivitātēm ir jāiesildās, tāpēc tika izspēlēta “Skulptūru spēle”. Bibliotekāre sauca dažādus vārdus, un bērniem bija jāattēlo, kā tas varētu izskatīties. Ņemot vērā to, ka pasākums notiek bibliotēkā, arī pārbaudījumi bija par un ap grāmatām. Veidojot divas komandas, bija jāveic Lielā stafete, kurā bija vairāki uzdevumi. Vajadzēja pārvietot grāmatu, nesot to uz rokām, ar zodu, uz galvas un uz muguras. Bērniem interesanta šķita aktivitāte, kad ar knaģi vajadzēja padot papīra lapu blakus komandas biedram. Izmantojot palīglīdzekli balonu, tika dejota kopīga Balonu deja. Kad visi muskuļi bija fiziski izvingrināti, pienāca laiks “Prāta vingrojumiem” – minēt latviešu tautas mīklas. Nodarbības noslēgumā bērniem bija iespēja spēlēt dažādas galda spēles. Bērniem nodarbība patika un tika izteikts ierosinājums - uz bibliotēku nākt biežāk!

Martā bibliotēkā tika organizēts vietējais “Skaļās lasīšanas” konkurss. Tajā piedalījās septiņi skolēni no 5. klases. Ņemot vērā konkursa vērtēšanas kritērijus, kopā ar skolotāju M. Timoškāni uz Balviem izvirzījām trīs skolēnus – Indiru Ruņģi, Markusu Ruševicu un Dairi Vīcupu.

24. martā uz nodarbību bibliotēkā ieradās pirmsskolas izglītības grupiņa “Ežuki”. Kopīgi iepazīnām grāmatu “Mans visupirmais Vinnijs Pūks”. Izlasījām stāstu par Vinnija Pūka pavasarīgo pārsteigumu pastaigu. Pārrunājām, kā mēs varam iepriecināt draugus, un izveidojām no papīra ziedus.

Sākot ar 1. aprīli, tika organizēta akcija “Mīļvārdiņi”, kuras laikā bērni varēja veidot darbus par savām māmiņām. Kopā tika iesūtīti 54 darbi. 3. jūnijā Tilžas pagasta bāriņtiesas darbiniece L. Kindzule izlozēja 5 darbu autorus, kuru mammas saņēma pārsteiguma balvas no akcijas atbalstītāja “Caramella saldumu lāde”. Viena pārsteiguma balva tika nogādāta Kristīnes Ivanovas mammai Naujenē.

Jūnijā Tilžas bibliotēkas Bērnu žūrijas eksperti un čaklākie lasītāji brauca ekskursijā iepazīt Alūksni. Kā pirmais no apmeklētajiem objektiem bija Alūksnes dabas muzejs “Vides labirinti”. Bērni ar interesi uzklausa gida stāstījumu par dažādām dzīvajām būtnēm – gliemežiem, putniem un dzīvniekiem. Vispārsteidzošākais bija daudzveidīgais akmeņu klāsts un redzētais dabas brīnums, kā akmeņi, saņemot ultravioleto starojumu, tumsā spēj mirdzēt visdažādākajās krāsās. Uzzinājām, ka šo akmeņu spīdēšanas procesu sauc par fluorescenci. Nākošais apmeklējuma objekts bija Alūksnes pils un muzejs. Bērniem tika parādīti senie amati: piemēram, kā no dakstiņiem var izveidot mājai jumtu. Interesantas bija spēles, ko spēlēja bērni kādreiz, kad nebija pieejams tik plašs rotaļlietu piedāvājums kā mūsdienās. Apmeklējām arī Alūksnes bānīša muzeja interaktīvo nodarbību. Bērniem bija iespēja iekļūties gan konduktora, gan mašīnista un preču šķirotāja lomā. Interesantu spēļu veidā uzzinājām par drošības pasākumiem, gaidot vilcienu uz perona. Noklausoties audio gida stāstījumu izbraucienā ar vilcieniņu “Severīns”, varējām vairāk uzzināt par Alūksnes pilsētas vēsturi. Atpakaļceļā uz mājām apmeklējām Litenes pudeļu dārzu. Tur bija apbrīnojami visdažādākie objekti no pudelēm. Ekskursija bija izdevusies, mājās atgriezāmies ar patīkamu emociju bagāžu!

Septembrī čaklākie 1. -3. klašu lasītāji devās mācību ekskursijā uz Balvu Centrālo bibliotēku, kur apskatīja J. Slišāna karikatūru izstādi un piedalījās novadmācības stundā “Manas saknes Balvu novadā”.

Septembrī un oktobrī uz Dzejas dienām veltītām nodarbībām ieradās Tilžas pamatskolas 6. - 8. klases. Visi uzdevumi bija saistīti ar dzeju. Piemēram, sakārtot tautasdziesmu rindas pareizā secībā. Lai pārbaudītu, vai viegli sacerēt dzeju, skolēniem vajadzēja no dažādiem attēliem izdomāt kopīgu dzejoļi. Kā izrādījās, tas nebija nemaz tik viegls uzdevums! Meklējot dzejoļiem pazudušos vārdus, bija jāorientējas bibliotēkā. Dzejas dienu nodarbībā Tilžas pamatskolas 1. klašu skolēni dzejoļu pasauli iepazīna, pildot dažādus uzdevumus. Bija jāatrod vienādas krāsas koku lapas, jāaskaita, cik ēdamo sēņu ir groziņā un jāizdomā, kuri ir lietūs un kuri - miega vārdi. Tas viss tika papildināts ar dažādu autoru dzejoļiem, kurus izlasīja bibliotekāre.

Novembrī Ziemeļvalstu nedēļas ietvaros nodarbības Tilžas pamatskolas 1. - 2. klasē, kad tiek lasīti fragmenti no T. Parvela grāmatas “Muris un Vufs”. Skolēni atbild uz jautājumiem par dzirdēto. Veidojam no papīra zivis.

Decembrī bibliotekāre devās uz Tilžas pamatskolas pirmsskolas izglītības grupiņu, lai pārrunātu Bērnu žūrijas grāmatas un apsveiktu jaunus 16 grāmatu ekspertus.

Ar 1. martu Tilžas bibliotēkā katru otrdienu ir iespēja piedalīties radošajās pēcpusdienās. Tajās tiek lasītas grāmatas un pēc tam seko dažādas aktivitātes (skat. pielikumā Nr. 2).

Uz bibliotēku jānāk biežāk!

Top dzeja

Eksperti Alūksnē

Upītes bibliotēka

Strādājot kopā ar Upītes tautas namu un Ontona Slišāna kultūrvēstures muzeju, notika lasīšanas maratoni, meistardarbnīcas, intervijas. Šogad “Ontona dienas ļustes” notika maijā. Tika apbalvoti konkursa “Kotru godu kaidis breinums nūteik” radošo darbu laureāti. Bibliotēkas izstādes apmeklēja un meistardarbnīcās piedalījās Balvu, Ludzas novada skolu, ģimnāziju un koledžu skolēni “Skolas somas” ietvaros. Izstādes apmeklēja grupas, kas brauca uz pagājušā gada decembrī atklāto izlaušanos istabu “PĪCI PANTI”. Jūnijā notika dažādas meistardarbnīcas: siera siešana, vainagu pīšana, mandalu pīšana, ozola izdaiļošana. Augustā notika tekstilmākslinieku un jauno muzikantu simpoziji un Stipro skrējiens, kā arī Latvijas leļļu teātra izrāde “NAKSITROLLŠI”.

Septembrī dzejas dienu ietvaros Upītē 21 reizi spoguļu estrādē izskanēja vecākais latgaliešu dzejas un dziesmu festivāls “Upītes uobeļduorzs”. Ik pa brīdim bibliotēkā tika rīkots lasīšanas maratons, kur bērniem uz vietas jāizlasa pēc iespējas vairāk grāmatu: visbiežāk tika izvēlētas dzejas grāmatīņas. Bibliotēka piedalījās lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu un jauniešu žūrija”.

Puiši sien sieru

Taps mandalas

Meteņdienas svinības Upītē

Vecilžas bibliotēka

2022. gadā bērniem ir notikušas 10 nodarbības par dažādām grāmatām un tematiem: pirmskolas izglītības iestādes bērni kopā ar bibliotekāri un audzinātājām lasīja grāmatas, veidoja aplikācijas, stāstīja par savām māmiņām, krāsoja, minēja mīklas un runājās par svarīgiem notikumiem, piemēram, septembrī, dzejas mēnesī, bērni kopā ar audzinātājām un bibliotekāri lasīja Ineses Paklones dzejoļu grāmatu “Zvēru barošana” un darba lapās izkrāsoja dažādu dzīvnieku un putnu attēlus; novembrī, atzīmējot zviedru rakstnieces Astrīdas Lindgrēnes 115. dzimšanas dienu, ar pirmskolas grupas bērniem lasīja fragmentus no grāmatas “Brālītis un Karlsons, kas dzīvo uz jumta”, atzīmēja Latvijas dzimšanas dienu – lasīja dzejoļus par Latviju, runāja par mūsu valsts simboliem, savukārt decembris pavadīts Ziemassvētku gaidās – kopā ar bērniem un audzinātājām izlasīta Margaritas Stārastes grāmata “Ziemas pasaka”, bērni darba lapās krāsoja Adventes vainagus, no aplikāciju papīra gatavoja eglītes un tās izrotāja.

Top eglītes...

Lieldienu zaķu darbnīca

Lasām grāmatas un krāsojam!

Viļakas bibliotēka

Pārskata periodā Viļakas pirmskolas izglītības iestādes “Namiņš” bērni apmeklēja bibliotēku, noskatījās prezentācijas par draudzīgām attiecībām un sakoptu vidi. Šie temati bija aktuāli

viņu darbam savā iestādē. Bērni ar prieku no burtiem lika kopā vārdus: draudzīgs, izpalīdzīgs, sirsnīgs u.c.

Oktobrī bibliotēkā ciemojās Viļakas Valsts ģimnāzijas 1. klases audzēkņi. Viņi apskatīja bibliotēkas telpas, izvēlējās grāmatas lasīšanai mājās, veidoja vārdus no ielaminētiem burtiem.

Šogad lieliskajai zviedru rakstniecei A. Lindgrēnei 115. gadskārta. Tieši viņas dzimšanas dienā – 14. novembrī, lai piedalītos Ziemeļvalstu Literatūras nedēļas lasījumos, bibliotēku apmeklēja Viļakas Valsts ģimnāzijas 2. klases skolēni. Lasījām norvēģu rakstnieces Marijas Parras stāstus bērniem “Vafeļu sirdis”. Sadarbībā ar skolas bibliotekāri, dažās klasēs lasījumi notika skolā. [Pasākuma apraksts](#)

Lai aktualizētu tautasdziesmu vērtību laiku lokos un to lomu latviskās identitātes saglabāšanā, Viļakas bibliotēkas vadītājai R. Jeromānei sadarbībā ar Viļakas Valsts ģimnāzijas latviešu valodas un literatūras skolotājām R. Vilkasti un I. Lindenbergu radās iecere ģimnāzijas telpās organizēt radošās darbnīcas “Tautasdziesmas – senču atstātais mantojums un spēks” Viļakas Valsts ģimnāzijas 6. un 7. klašu audzēkņiem. [Pasākuma apraksts](#)

Viļakas Valsts ģimnāzijas 1. klases audzēkņi bibliotēkā

Ziemeļvalstu Literatūras nedēļas lasījumos

Radošās darbnīcas “Tautasdziesmas – senču atstātais mantojums un spēks”

Žīguru bibliotēka

Bibliotēka piedalījās lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”. Lasīšanas veicināšanas programmā visās attiecīgā vecuma grupās piedalījās 17 bērni un jaunieši, kā arī 3 vecāki. Sadarbojoties ar Viduču pamatskolas (izglītības iegūšanas vieta – Žīguri) skolēniem un skolotājiem, notika dzejas dienu aktivitātes, Mārtiņdienas pasākums.

- **Sadarbība ar izglītības iestādēm “Kompetenču pieejas mācību saturā (Skola2030)” ietvaros**

Balvu Centrālā bibliotēka

✓ Papildus tematiskajām rīta stundām uz pirmsskolas izglītības iestādēm turpināja ceļot bibliotēkas GRĀMATU KOFERIS, papildīts ar vajadzīgo literatūru, lai skolotājas un audzēkņi varētu vispusīgāk apgūt lasītprasmi un tematus, kuri viņiem paredzēti mācību programmās.

- ✓ Organizētas un novadītas 7 literārās stundas, kurās piedalījās 114 skolēni, notika dažādos

veidos - gan klātienē, gan attālināti. Lai bērni būtu zinošāki, gatavojot tikšanos ar Māri Runguli, pirms tam tika noorganizēta arī literārā stunda "Māris Rungulis bērniem", kur 5. klašu skolēni tika iepazīstināti ar rakstnieka dzīvi un viņa darbiem. Atzīmējot H. K. Andersena dzimšanas dienu, 5. klašu skolēni piedalījās literārajā stundā "H. K. Andersens - pasaku karalis", kur prezentācijas formā ieskatījās rakstnieka dzīvē, pasakās un to fragmentos, noklausījās 1 pasaku internetā, beigās izspēlēja spēli "5 jautājumi - 5 minūtēs", kur atbildēja uz jautājumiem par dzirdēto. Noslēgumā visi kopā izspēlēja spēli interneta vietnē bibliotēkas mājas lapā.

✓ Dzejas stundā "Kur dzejoļi dzīvo" bērni tika iepazīstināti ar jaunākajām dzejoļu grāmatām bērniem, autoriem, māksliniekiem, iesaistīti dzejoļu - mīklupantu minēšanā, kopā spēlētas mīklu spēles .

✓ Lai stiprinātu piederības sajūtu savai pilsētai, savai valstij, pārbaudītu un nostiprinātu zināšanas, tika organizētas aktivitātes ar aktīvu pašu bērnu līdzdarbošanos. Tādas bija:

* erudīcijas spēle "Mana Latvija", kurā piedalījās 59 trešo klašu skolēni, kas, sadaloties komandās un metot lielformāta metamo kauliņu, apceļoja Latviju kartē un atbildēja uz dažādiem jautājumiem, sacentās uz laiku, saliekot Latvijas kartes puzzle, vārdu Latvija un Latvijas himnas vārdus.

* Novada mācības stundas "Manas saknes Balvu novadā", kurās piedalījās 70 4. -6. klašu skolēni. Sacenšoties komandās un izmantojot magnētiņus, Balvu novada lielformāta kartē tika noskaidrotas un atrastas katra skolēna mīļākās vietas Balvu novadā. Pildot uzdevumus, skolēni vēroja, kā mainījusies tagadējā Balvu sākumskolas ēka kopš tās uzcelšanas. Meklēja šai pusē dzirdētiem latgaliešu valodas vārdiem skaidrojums latviešu literārajā valodā. Komandas sacentās, kura ātrāk saliks puzzle, izrēķināja, cik sen atpakaļ uzņemts video vai publicēts raksts. Uz ātrumu meklēja tādas Balvu novada vietas kā Ukraina, Vasariņa, Ūlasi, Cūkine. Iepazīna izloksni, iemācoties pāris vārdus latgaliski utt.

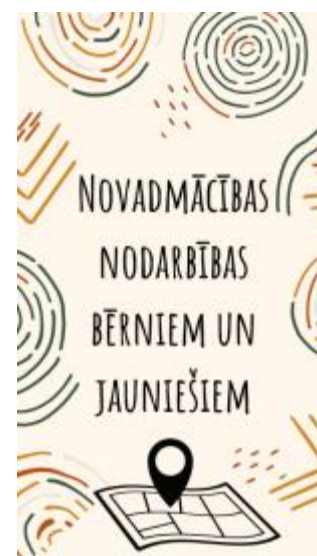
* Informācijas stunda - prezentācija "Mana pilsēta Balvi" tiešsaistē; piedalījās 82 3. - 4. klašu skolēni. Sagatavota un prezentēta informācija par lietām, kas svarīgas mūsu pilsētai: ģerbonis, logo, dziesmas un teikas, mīklas par Balviem. Apskatītas vietas un lietas, ar ko varam lepoties.

* Ēnu dienas: *"Šodien man bija divas foršas ēnas - BVĢ 11. klases skolnieki Kristers un Rebeka. Trīs stundu garumā uzmanīgi vēroja un iepazīnās ar manu darbu, uzdeva daudz un dažādus jautājumus. Bija pārsteigti, ka atrast nepieciešamo informāciju ir tik vienkārši, ja zina, kur un kā to meklēt. Mans pārsteigums- BVĢ nav nedz ieteicamās, nedz obligātās literatūras. Vispār NAV jālasa.. Ļoti, ļoti skumji.. Kopumā man un kolēģēm bija sešas ēnas - vēl divas Gitai un divas Inārai. Diena sākās ar ekskursiju pa bibliotēku. Gandarījums ir tas, ka dienas beigās "ēnas" atzina, ka pilnīgi*

mainījies priekšstats par bibliotēku, par lietām un pakalpojumiem, ko bibliotēka nodrošina, ka šī diena lika paskatīties uz bibliotēku ar jaunām acīm. Uz jautājumu, vai ieguvuši kādu noderīgu informāciju sev, Kristers atbildēja: "Un kā vēl! Te viss bija jauns un noderīgs! Noteikti iegūto pielietošu praksē!" (Vitas Romanovskas ieraksts bibliotēkas dienasgrāmatā)"

✓ Aktīva līdzdalība Ivetas un Kaspara Brikmaņu projektā "Animācijas un audio pasakas Ivetas Brikmanes stāstu grāmatām "Septiņi stāsti par notiņām" un "Pa pēdām notiņām"". Tā kā mācību materiāls ir piemērots arī bērniem ar īpašām vajadzībām - multfilmās ar subtitriem (bērniem ar dzirdes traucējumiem) un audio pasakas (bērniem ar dzirdes traucējumiem) – Balvu Centrālajā bibliotēkā uz nodarbību bija aicināti tieši šīs grupas bērni un viņu vecāki. Uz galda atradās arī grāmatiņa, lai interesenti var lasīt papīra formātā to, ko noskatījās uz ekrāna, kā arī krāsojamās lapas un izdales materiāli. Piedāvājums tika pārsūtīts balvu novada izglītības iestādēm, rezultātā mācību materiālus izmantoja vairāki pedagogi savās nodarbībās Balvu sākumskolas 1.- 2. klašu skolēniem, PII "Pīlādzītis", PII "Sienāzītis", PII "Ieviņa" un Bērzkalnes PII bērniem. "Projekta saturs tika piedāvāts vecāko un sagatavošanas grupiņu bērniem. Mūzikas skolotājas vērojumi – bērni ļoti ātri apguva nošu nosaukumus pēc notiņu rakstura iezīmēm, balstoties uz animācijas materiālu, kurš atvieglo pedagoga darbu... Ar bērniem izmantojām skolotājas izdomātu spēles ideju nošu nosaukumu iegaumēšanai, atkārtošanai un nostiprināšanai... Ļoti labs materiāls, bērniem viegli uztverams, saistošs un saprotams. Paldies par iespēju izmantot! (mūzikas skolotāja Inguna Blauma)".

- **Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā, nozīmīgākie partneri, sadarbības vērtējums**

16. tabula. “Balvu Centrālās bibliotēkas sadarbības partneri darbā ar bērniem.”

Sadarbības partneris	Sadarbības veids
Balvu sākumskola, direktore Larisa Krištopanova, vietnieces ārpusklases darbā Ingrīda Pilāte, Anita Langovska, visas 1.-6.klašu audzinātājas	Dalība visās bibliotēkas aktivitātēs-literārās stundas, grāmatu apskati, informācijas stundas konkursi interneta vietnēs, Skaļās lasīšanas sacensība.
Balvu Valsts ģimnāzija, direktore Inese Paidere, 7.-12.klašu audzinātājas	Aktīvi piedalās bibliotēkas aktivitātēs, informācijas stundās par drošu internetu un datubāzēm
Stacijas pamatskola, direktore Ruta Bukša, 1.-7.kl. audzinātājas	Piedalās aktivitātēs: sarunas par grāmatām, dzejas stundas, droša interneta stundas, izstāžu apmeklējumi.
Baltinavas vidusskola, skolotāja Agita Zelča, Rekavas vidusskola, skolotāja Aina Cibule, Tilžas pamatskolas skolotāji, skolotāja Mareta Timoškāne, Viļakas Valsts ģimnāzija, Rasma Vilkaste, bibliotekāre Ilze Šaicāne	Atbalsts Skaļās lasīšanas sacensībai.
Viļakas vidusskola; skolotāja Inese Rēvalde, skolas bibliotekāre Ilze Šaicāne	Literārās stundas Zoom vietnē.
Pirmsskolas izglītības iestādes “Pīlādzītis”, metodiķe I.Aizupe, sk. Dina Pastare, Tatjana Magone, Tatjana Dvinska, Vineta Bule, Inese Svelpe, Ingūna Pauliņa, Rasma Siliniece, Linda Keiša, “Sienāzītis”, metodiķe Velga Lielbārde, sk.Zeltīte Krampuša-Bistrova, Vita Tutīņa, Iveta Voiciša, “Ieviņa”, sk. Rasma Koliņa	Regulāri apmeklē bibliotēkas tematiskās rīta stundas, aktīvi piedalās Bērnu žūrijas grāmatu lasīšanā un vērtēšanā; spēļu pēcpusdienas āra lasītavā; Grāmatu kofera izmantošanā.
Balvu mākslas skola, skolotāja Līga Bule	Mākslas skolas skolēnu radošo darbu izstādes abonementā bērniem.
Kolēģes reģiona pagastu bibliotēkās I.Bubnova, I.Pugača, A.Kokoreviča	Atbalsta Skaļās lasīšanas sacensības norisē.
Sabiedrisko attiecību speciālisti Balvu novada domē Iluta Jaundžeikare	Aktualitātes darbā ar bērniem regulāra. atspoguļošana.
Ziemeļlatgales laikraksta “Vaduguns” žurnālisti I.Tušinska, Z.Logina	Bibliotēkas aktivitāšu atspoguļojums.
Iveta un Kaspars Brikmaņi	Balvu CB atbalsts projekta par notiņām realizācijā.

17. tabula. “Balvu novada bibliotēku sadarbības partneri darbā ar bērniem.”

Bibliotēka	Sadarbības partneris	Sadarbības veids
Baltinava	Baltinavas vidusskola un skolas bibliotēka. Baltinavas pirmsskolas izglītības skolotājas. Baltinavas mūzikas un mākslas skolu skolotāji.	Atbalsts Skaļās lasīšanas sacensības reģionālajā finālā. Dalība Bērnu žūrijas un citās bibliotēkas aktivitātēs. Bērnu darbu izstādes bibliotēkas telpās.
Bērzkalne	Pirmsskolas izglītības iestādes skolotājas	Dalība Bērnu žūrijā un citās bibliotēkas

		aktivitātēs.
Bērzpils	Bērzpils pamatskola; skolotāja Līga Krauča.	Bērnu žūrijas aktivitātes.
Lazdukalns	Rugāju novada Eglaines pamatskola	Sadarbība literatūras popularizēšanas pasākumos, palīdzība darbā ar parādniekiem.
Medņeva	Viduču pamatskolas 1.-3. klases audzinātājas, internātā dežurējošās skolotājas, skolas bibliotekāre Lilita Šaicāne; pirmsskolas izglītības iestādes „Pasaciņa” skolotājas Karina Aleksejeva un Ilona Grahoļska	Audzēkņi un skolotāji aktīvi iesaistās bibliotēkas pasākumos; šogad jau ceturto gadu vecākās grupiņas bērni tika iesaistīti lasīšanas veicināšanas programmas Bērnu žūrija aktivitātēs.
Rekova	Rekavas vidusskola, konkrētāk ar bērnudārza grupiņām.	Visas bibliotēkas aktivitātes
Rugāji	Rugāju vidusskolas un pirmsskolas pedagogi: pirmsskolas grupas „Mārītes” skolotāja Iluta Učelniece. Skolotāja Astrīda Circene ar audzēkņiem, Sagatavošanas grupas „Knariņi”, skolotājas Sanita Anckina un Rita Pipure vienmēr bērnus iesaista bibliotēkas aktivitātēs. Skolotāja Natālijas Garā; vidusskolas bibliotekāre, skolotāja Evija Konivale, latviešu valodas un literatūras skolotāja Sanita Ciukore. Lazdukalna bibliotēkas vadītāja Ligita Kalnēja un Eglaines pamatskolas skolotāja Guna Dreimane.	Aktīvi bibliotēkas pasākumus apmeklē un katru gadu no jauna savus audzēkņus iepazīstina ar bibliotēku, regulāri apmeklē bibliotēkas pasākumus; konkurss ”Mazais Prātnieks” ; Latgaliešu valodas pulciņa dalībnieki regulāri darbojas Rugāju bibliotēkas telpās. Ikdienā tiek sniegtas precizējošas uzziņas par grāmatām. Sadarbojamies parādnieku apziņošanā, čaklāko lasītāju apzināšanā un godināšanā. Rugāju vidusskolas skolotājas Iluta Učelniece, Sanita Anckina, Evija Konivale un direktore Iveta Arelkeviča aktīvi iesaistījās Grāmatu svētku organizēšanā.
Tilža	Tilžas vidusskolas pirmsskolas izglītības grupas audzinātājas I. Logina un E. Čirka.; Tilžas vidusskolas skolotāja I. Pujate, M. Timoškāne, D. Jēkabsons. Laikraksti „Vaduguns”, „Balvu Novada Ziņas”, žurnāliste Z. Logina Tilžas pagasta pārvalde: A.Bērziņa D,Vaickovska	Kopīgi tiek veidotas izstādes, Bērnu žūrijas grāmatu lasīšana un anketu aizpildīšana. Dažādu pasākumu apmeklēšana un organizēšana. Informācija par bibliotēkas aktivitātēm Finansiāls atbalsts- ekskursijas bērnu žūrijas ekspertiem. Pārsteiguma balviņas akcijas ”Mīļvārdiņi” dalībniekiem .
Vectilža	Tilžas pamatskolas pirmsskolas izglītības grupa Vectilžā.	Bērni kopā ar audzinātājam apmeklē bibliotēku, lai kopīgi izvēlētos grāmatas lasīšanai grupiņā, kā arī piedalās bibliotekāres rīkotajās nodarbībās.
Viļaka	Viļakas pirmsskolas izglītības iestāde	Audzēkņi kopā ar audzinātājam apmeklē bibliotēku, piedalās aktivitātēs.

	Viļakas Valsts ģimnāzija, klašu audzinātājas	Audzēkņi iesaistās lasīšanas veicināšanas programmā "Bērnu žūrija". Sadarbība ar attiecīgo klašu audzinātājam. Ziemeļvalstu Literatūras nedēļas lasījumi. Tematiskas nodarbības tiek vadītas skolā. Sadarbība lasīšanas programmā "Bērnu žūrija", Ziemeļvalstu Literatūras nedēļas pasākumos. Konsultācijas profesionālos jautājumos.
	Viļakas Mūzikas un mākslas skola – Viļakas Jauniešu iniciatīvu centrs – Viļakas VĢ bibliotēkas vadītāja	Audzēkņu darbu izstādes bibliotēkā Radošo darbnīcu organizēšana bērniem.
Žīguri	Viduču pamatskolu (izglītības iegūšanas vieta – Žīguri).	Kopīgi tiek plānoti pasākumi, tikšanās un dažādas ar bibliotēku saistītās aktivitātes (Dzejas dienu aktivitātes, Mārtiņdienu, literārās stundas u.c.)

- Bibliotēku darbinieku profesionālās pilnveides vērtējums specializācijā.**

Lai paplašinātu savu redzesloku, pilnveidotu zināšanas darbā ar bērniem, bibliotēkas darbinieki iespēju robežās apmeklēja piedāvātos profesionālās pilnveides pasākumus.

18. tabula. "Profesionālā pilnveide darbā ar bērniem."

Datums	Organizators	Nosaukums	Stundu skaits	Darbinieks, kurš apmeklēja
15.03.	Latvijas bibliotekāru izglītības apvienība	Kā bibliotekārs var palīdzēt pusaudzim apgūt zināšanas Attālināti	4	Zaiga Lāpāne Evita Garbacka
12.04.	Latvijas Nacionālā bibliotēka	Konference bērnu literatūras un bibliotēku speciālistiem "Grāmatu pumpuri attēlos raisās"	5	Ligita Pušpure
18.01.	LNB Bērnu nodaļa	Tīmekļseminārs "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija"	2	Ligita Pušpure Ligita Kalnēja
27.01.	Latgales centrālā bibliotēka	Tīmekļseminārs par zviedru bērnu literatūru "Kad rakstītais izkāpj no lappusēm"	6	Ligita Pušpure Ligita Kalnēja
	Balvu Centrālā bibliotēka	semināri Balvu novada bibliotēku darbiniekiem		Ligita Pušpure Zaiga Lāpāne pagastu bibliotēku darbinieki

"Visi apmeklētie pasākumi bija labi un vērtīgi. Ļoti labi ir arī tas, ka šos pasākumus ir iespējams apmeklēt arī attālināti. Klātienē pasākumu pozitīvā puse ir tā, ka var satikt kolēģus no citām

bibliotēkām, parunāties utt. Bet dažreiz ļoti noder arī attālinātās mācības, kad kaut kādu iemeslu dēļ nav iespējams mērot garo ceļu uz Rīgu, bet tomēr ir iespēja visu redzēt un dzirdēt (Balvu Centrālās bibliotēkas vecākā bibliotekāre darbā ar bērniem Ligita Pušpure).”

“Apmeklējot šīs aktivitātes, esmu guvusi daudz noderīgas informācijas. Vērtīgi ir tas, ka semināru prezentācijas tiek pārsūtītas, jo tā ir pārskatāmāk, materiālos var ieskatīties un tos izmantot arī vēlāk, kad rodas nepieciešamība. Apmierina, tas ka ir gan attālinātie pilnveides pasākumi, gan klātienē (Lazdukalna pagasta bibliotēka, Ligita Kalnēja).”

• Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem, to iespējamie risināšanas ceļi

Balvu Centrālā bibliotēka, Ligita Pušpure: *“Domāju, ka darbā ar bērniem lielu problēmu nav.*

* Ir neliels skaits bērnu ar uzvedības problēmām, kuri bravūrīgi uzvedas, skaļi sarunājas, mētājas ar bibliotēkas mantām. Tādiem jāatgādina, ka bibliotēkā ir savi noteikumi, kuri viņiem jāievēro.

* Liela daļa bērnu ir aizņēmti ārpuskolas aktivitātēs - interešu pulciņu, mūzikas, mākslas, sporta skolas apmeklēšanā, grāmatu lasīšanai vairs nav laika.

* Ļoti daudz laika paņem spēļu spēlēšana datorā un mobilajā telefonā.

Rekovas bibliotēka, Anita Kokoreviča: *“Domāju, ka bibliotēkas darbā ar bērniem un jauniešiem problēmas nepastāv. Vienkārši, samazinoties iedzīvotāju un līdz ar to arī bērnu un jauniešu skaitam pagastā un skolā, samazinās arī lasītāju skaits. Vasara lauku bibliotēkai ir tukšais laiks, jo bērni un jaunieši brīvdienu laiku pavada savās mājās, kas bieži vien ir vairāku kilometru attālumā no bibliotēkas. Pēdējā laikā tiek novērota piepelnīšanās sezonas laikā ar meža ogu lasīšanu vai palīgdarbiem.”*

Vecumu bibliotēka, Aija Locāne: *“Vislielākā problēma darbā ar bērniem un jauniešiem ir to trūkums. Pagastā nav bērnudārza un skolas, lai realizētu lielākus lasīšanas veicināšanas pasākumus. 2022. gadā (arī iepriekšējos gados) bibliotēku apmeklēja mazs skaits bērnu – līdz ar to izpaliek gan uzziņu darbs, gan prasmju un iemaņu attīstīšana, gan pasākumi dažādām vecuma grupām. Darbdienās skolēni ir aizņēmti mācībās, bet mazgadīgie bērni apmeklē bērnudārzu. Iespējamais risinājums varētu būt, ja bibliotēka tiktu atvērta darbam vismaz vienu sestdienu mēnesī. Šajās sestdienās tiktu piedāvātas kvalitatīvas nodarbības roku darbiņiem, lasīšanas veicināšanas pasākumi, stāsti par drošu interneta lietošanu un veiktas citas aktivitātes.”*

Viļakas pilsētas bibliotēka, Ruta Jeromāne: *“Jauniešus neaizrauj grāmatu lasīšana, jo tas prasa laiku un pacietību, bet mobilajās ierīcēs atbilde vai informācija iegūstama ātri un bez lielas piepūles. Viņi necenšas izvērtēt informācijas kvalitāti un pareizību, grāmata vairs nešķiet vērtība. Viļakas gadījumā - pilsētas bibliotēka atrodas samērā tālu no skolas. Mācību stundu laikā*

bibliotēkas pasākumus organizēt nebūtu korekti. Viļakas bibliotēkas vadītāja izmanto iespēju vadīt tematiskas stundas skolā. Darbā ar jauniešiem jārod iespēja stabilizēt viņu interesi par grāmatu un aktivitātēm bibliotēkā.”

Žīguru bibliotēka, Benita Troška: *“Protams, vienmēr jau gribas, lai bērni aktīvāk iesaistītos grāmatu lasīšanā, bet diemžēl ne viss ir bibliotekāra rokās. Var minēt tikai dažus iemeslus, kas ietekmē bērnu iespējas apmeklēt Žīguru bibliotēku :*

* Aizbraukšana ar vecākiem uz pastāvīgu dzīves vietu ārzemēs vai citur.

* Jaunas tehnoloģijas iespējas. Bērniem vairs negribas lasīt. Diemžēl daudziem mobilais telefons ar interneta pieslēgumu ir aizstājis grāmatu. Daudzas interneta vietnes piedāvā bezmaksas vajadzīgo lejupielādi. Tādējādi lielāko daļu no bērna brīvā laika aizņem internets un sociālie tīkli.

* Daļa skolēnu, kuri pabeiguši mācības pagasta skolā, dodas citur mācīties, un tur ir ērtāk tikt pie vajadzīgās literatūras.

* Lielu ieguldījumu prasa projekts “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”. Bērni labprāt piesākās dalībai, bet ar lasīšanu gan neiet tik ātri un tik viegli kā gribētos.

* Pēdējos gados bērni negrib lasīt un neprot labi lasīt, līdz ar to diezgan sarežģīti strādāt. Daudz ir atkarīgs no bērnu vecākiem. Ja vecāki nemudinās, nemācīs un nepieradinās bērnus pie lasīšanas, nekas labs arī nebūs un iespieddarbu izsniegums ar katru gadu kritīs. Viens pats bibliotekārs nevar iemācīt un pieradināt bērnu pie lasīšanas. Tas jādara gan vecākiem, gan skolai, gan bibliotēkai.”

Risināšanas ceļi:

Upītes bibliotēka, Lolita Spridzāne: *“Pirmajā pusgadā sevišķi liels bērnu pieplūdums bija sakarā ar to, ka izlaušanās istaba “PĪCI PANTI” tika iekļauta “SKOLAS SOMA” projektā, un visi dalībnieki apmeklēja bibliotēkas izstādes, kur norisinājās arī meistardarbnīcas celu jostu aušanā, ko vadīja Ontona Slišāna kultūrvēstures muzeja vadītāja Ligita Spridzāne.”*

Skujetnieku bibliotēka, Valda Šmagre: *“2022. gadā tika uzsākta jauna aktivitāte „Sveiks! Mēs tevi gaidām!” jaunākajiem bērniem un bērniem, kas nedzīvo mūsu pagastā, bet ciemojas te pa vasaras un citiem brīvlaikiem, lai iepazīstinātu ar bibliotēku, jaunākajām grāmatām un spēlēm, kas te atrodamas.”*

Pārskata sadaļā
“Darbs ar bērniem un jauniešiem”
datus apkopoja
Balvu Centrālās bibliotēkas
vecākā bibliotekāre darbā ar bērniem
Ligita Pušpure

8. Novadpētniecība

- **Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes**

Pārskata perioda prioritāte bija novadpētniecības krājuma popularizēšana un lasītāju piesaiste.

Darba virzieni:

- ✓ Novadnieku prāvesta Alberta Budžes un valodnieka Miķeļa Bukša atcere: "Prāvesta Alberta Budžes piemiņai veltīti novadpētniecības lasījumi II", Miķeļa Bukša 110 gadu atcerei veltītas aktivitātes - akcija *#SazavasalojarMikeliBukšu* un digitālās kolekcijas izveide;

- ✓ Novadpētniecības krājuma digitalizācija: 2022. gada laikā digitalizēti 180 attēlizdevumi un 81 teksta dokuments (123 teksta lappuses);

- ✓ Novadpētniecības datu bāzes papildināšana ar analītiskajiem ierakstiem no izdevumiem "Vaduguns", "Balvu Novada Ziņas", "Susāju Vēstis", "Katoļu Baznīcas Vēstnesis", "Vietējā Latgales Avīze" u.c. 2022. gadā Novadpētniecības datu bāze papildināta ar 443 bibliogrāfiskajiem ierakstiem, pievienotas 289 elektroniskās saites uz pilntekstiem un 229 anotācijas.

Pakalpojumi:

- ✓ Uzziņu sniegšana par Balvu novadu: par fotogrāfu Aleksandru Briedīti, par Jāni Loginu un viņa vārdā nosaukto ielu, par pedagogu Ernestu Kalniņu, par mediķiem Andri Tjunīti un Sergeju Rudčenko, par lina apstrādes procesu Balvu pusē, Surikovas pamatskolu, par pieminekli Balvu pilsētas skvērā, par Tilžas cilvēkiem, iestādēm.

- ✓ Novadpētniecības materiālu skenēšana un nosūtīšana reģistrētiem bibliotēkas lasītājiem uz e-pastu.

- ✓ Novadmācības nodarbības interesentiem projekta "Manas saknes Balvu novadā" ietvaros.

- **Novadpētniecības krājums:**

Novadpētniecības lasītavas krājums tiek regulāri papildināts, komplektējot jaunākos iznākušos novadnieku izdevumus vai arī izdevumus, kuros ir informācija par Balvu novadu. Šogad krājums papildināts ar 16 grāmatām, 1 audiovizuālo materiālu un 1 nošizdevumu. Viļakas bibliotēkā pārskata periodā digitalizētas un pievienotas datu bāzei 67 teksta lappuses, un to kopējais skaits ir 270. Kopējais digitalizēto attēlu skaits - 647, no tiem 15 attēli pievienoti datu bāzei. 2022.gadā veikti 53 bibliogrāfiskie ieraksti novadpētniecības datu bāzē. Tās ir būtiskākās ziņas no izdevuma "Susāju Vēstis", digitalizētas novadnieces Līvijas Dortānes atmiņas un fotogrāfijas par Vecumu pagasta Dravnieku pamatskolu.

Balvu maizes kombināta vēstures pētniecības rezultātā krājums tika papildināts ar 23 fotogrāfijām un 16 maizes etiķetēm. Akcijas *#SazavasalojarMikeliBukšu* rezultātā tapuši 64 video

rullīši, katrs ~ 2 min garš, kas vēsta par valodnieka, literāta Miķeļa Bukša un viņas sievas Janīnas Bukšas aktīvo sabiedrisko darbību un tās ietekmi uz vairāku Latgales kultūras darbinieku uzskatiem un pasaules redzējumu.

Krājums uzglabāšanā nekas nav mainījies - tas joprojām koncentrējas Novadpētniecības lasītavā, digitalizētie materiāli glabājas datora cietajā diskā un tiek ievietoti datu bāzēs.

Pārskata periodā tapušas:

* 2 digitālās kolekcijas: “Mikelis Bukšs”: fotogrāfijas - 13, raksti - 24, vēstules - 10; “Viļakas katoļu baznīca”: fotogrāfijas - 4, raksti – 26;

* 3 virtuālās izstādes: “Briežuciema pagasta vietvārdi” (9 slaidi; sadarbībā ar novadpētnieci Valentīnu Kašu), “Ar Pērkonu saistīti vietvārdi un atradumi Latvijā” (23 slaidi; sadarbībā ar novadpētnieku Ivaru Loginu), “Balvu Atmoda” (17 slaidi; sadarbībā ar laikraksta redaktori Rasmu Zvejnieci).

Nozīmīgākie 2022. gadā krājumā iekļautie izdevumi ir Latgales gada kultūras balvas “Boņuks 2021” ieguvējas Anneles Slišānes grāmatas “tuoraga stuosti. pīns” un “#100dečiLatvijai”, kā arī Ilzes Spergas grāmata bērniem “Vuškeņa iz pļovys”.

Novadpētniecības materiāli tika izmantoti novadmācības nodarbību laikā, kā arī meklējot uzziņas skolēniem, studentiem un novadpētniekiem. Šogad liela interese bija par novadnieka Miķeļa Bukša darbiem (“Atmiņas un atziņas”, “Pret straumi” u.c.). Pieprasīti bija dzejnieka Andra Tjuniša dzejoļu krājumi (“Zvaigznes diena”, “Liesma pa vidu”), tad vēl Valentīna Lukaševiča proza un dzeja (“Casnāgu maizeitis”, “Pādi navā svāti”). Lasītavā visvairāk pieprasīti bija laikraksta “Vaduguns” dažādu gadu sējumi, Antona Slišāna “Latgaļu volūdys vuordneica”, novadpētnieka Kārļa Ozoliņa izveidotais albums “Balvi agrāk un tagad”, kā arī Igora Pliča “Latgales fotogrāfi laika ritumā 19.-21. gadsimtā”.

Lazdukalna bibliotēkā, lai sagatavotu ieteikumu Benislavas etnogrāfiskā ansambļa vadītājas Regīnas Čudarānes izvirzīšanai balvai par mūža ieguldījumu, izmantota mape “Benislavas etnogrāfiskais ansamblis”. Pārskata periodā meklēti materiāli un izveidota jauna mape “Lazdukalna Saietu nams”, mapei pievienotas arī mapes par Lazdukalna pašdarbības kolektīviem. Izveidota mape par dzejdari – novadnieci Luciju Zariņu “Lucijas Zariņas dzeja un gatavotie apsveikumi”. Aprīlī bibliotēkā bija skatāma arī viņas dzejas un apsveikumu izstāde “Gabaliņš no sirds”. Apzināti lazdukalnieši adītāji, tai skaitā Andrejs Alfrēds Čakāns, lai viņus un viņu adījumus prezentētu Starptautiskajā adīšanas seminārā Latgalē, kas notika Baltinavā.

Briežuciema bibliotēkā turpinās darbs pie Briežuciema pagasta teritorijā esošo mājvietu nosaukumu un to izcelsmes pētījuma. Tāpat tiek turpināts darbs pie materiālu apkopojuma par

Briežuciema pagasta teritorijā bijušajām skolām. Ievērojamu jubileju nosvinēja Briežuciema tautas nams, celts 1972.gadā. Apkopoti materiāli par tautas nama (kluba) pirmsākumiem: “ Briežuciema tautas nama vēsture”.

- **Novadpētniecības darba popularizēšana**

Balvu Centrālā bibliotēka

Pasākumi:

✓ Ik pēc 2 gadiem bibliotēka organizē novadpētniecības lasījumus. Šogad, 26. janvārī, notika “Prāvesta Alberta Budžes piemiņai veltīti novadpētniecības lasījumi II”. Pasākums tika organizēts hibrīdformātā: gan klātienē, gan tiešsaistē platformā JitSi. Lasījumiem tika aicināti pieteikties pētnieki, kurus vieno Balvu novads kā izpētes areāls. Savus ziņojumus kopumā 54 novadpētniecības lasījumu tiešsaistes klausītājiem prezentēja 12 referenti: Mārtiņš Klušs, Lidija Leikuma, Aleksejs Andronovs, Ināra Bobrova, Ruta Akmentiņa, Anita Holma, Ivars Logins, Aldis Pušpurs, Līga Delvere, Mārīte Šakina, Rita Gruševa, Valentīna Kaša. Lasījumu ziņojumu prezentācijas un tiešsaistes pasākuma ieraksts ir pieejams bibliotēkas novadpētniecības konferenču sadaļā [albertam-budzem-veltītie-novadpetniecibas-lasijumi](#) .

✓ Novadmācības nodarbības dažādām vecumu grupām (9 nodarbības, 105 dalībnieki). Latgales kultūras programmas atbalstītā projekta “Manas saknes Balvu novadā” ietvaros tapa novadmācības nodarbības, kurām pieteicās vairākas klašu grupas (kopumā 105 interesenti) un tika nopirkta magnētiskā Balvu novada karte un koka magnētiņi. Nodarbību laikā to dalībnieki tika sadalīti komandās un, savā starpā sacenšoties, pildīja dažādus uzdevumus. Nodarbības sākumā kartē meklēja un katra mīļāko Balvu novada vietu, ieliekot tur magnētiņu un mazliet pastāstot par to. Skatījās video, kur redzami Balvu novada vēsturiski skati, rēķināja, cik laika ir pagājis kopš tā laika. Pētīja agrāk publicētus rakstus par kādas ēkas celtniecību un salīdzināja ar mūsdienām. Skatījās senās fotogrāfijas. Komandas sacentās, kura ātrāk saliks puzzle (fotogrāfiju). Sacentās, kurš ātrāk kartē atradīs tādas Balvu novada vietas kā Ukraina, Vasariņa, Ūlasi, Cūkine, Čerbakova, Čušļi, Jabalova,

Naglīši, Kļučniki, Posackī, Tabakova u.c. Iepazīna vietējās izloksnes, iemācoties pāris vārdus un pārbaudot savas zināšanas, sameklēja pretim latgaliešu valodas vārdam atbilstošo skaidrojumu literārajā valodā. Katra nodarbība noslēdzās ar rezultātu paziņošanu un dalībnieku pacienāšanu ar kādu našķi. Novadmācības stundā savā dzimšanas dienā piedalījās arī Balvu novada pašvaldības policija.

✓ Akcijas #SazavasalotarMikeliBukšu īstenošana Facebook bibliotēkas kontā.

Gatavojoties novadnieka, valodnieka, publicista, kultūras darbinieka Miķeļa Bukša 110 gadu jubilejai 110 dienu garumā sociālajā tīklā “Facebook”, Balvu Centrālās bibliotēkas profilā, norisinājās interneta akcija ar atpazīstamības mirklībirku #SazavasalotarMikeliBukšu. Pirmais video tika uzņemts 12. februārī Plešovā, pie Miķeļa Bukša pieminekļa, kurā šīs akcijas idejas autore Ruta Cībule un Nemateriālās kultūras centra “Upīte” direktors Andris Slišāns aicināja iestādes, izglītības un kultūras darbiniekus, kā arī citus interesentus iesaistīties un kuplināt to ar atmiņu stāstiem, fotogrāfijām, vēstuļu fragmentiem un citiem materiāliem saistībā ar Miķeļa Bukša personību un viņa atstāto literāro mantojumu. Šim aicinājumam atsaucās 42 cilvēki, taču aizkadrā noteikti vēl vairāk. Tika nofilmēti, iesūtīti, samontēti 64 īsi videorullīši, kas aptuveni 200 minūšu garumā vēsta un daudzina Miķeļa Bukša un viņa sievas Janīnas Bukšas devumu sabiedrībai. Akcijā iesaistījās Balvu Centrālās bibliotēkas darbinieki, Rēzeknes Centrālās bibliotēkas darbinieki, Baltinavas Novada muzeja darbinieki, Rēzeknes Kultūrvēstures muzeja darbinieki, Loginu ģimene, Balvu Novada muzeja vadītāja Iveta Supe, Viļakas muzeja vadītāja Rita Gruševa, Jānis Ločmelis, Jēkabs Slišāns, Silvija Apare, Skaidrīte Logina, Ligita Kalnēja, Irēna Šļakota, Gunita Kiseļova, Valda Šmagre, Andris Slišāns, Ligita Spridzāne, Imants Slišāns, Janīna Kursīte-Pakule, Arnis Slobožanins, Lidija Leikuma, Andris Kazinovskis, Anna Rancāne, Ināra Groce, Renāte Vancāne, Osvalds Zvejsalnieks, Silvija Ribakova, Henriks Soms, Armands Kociņš-Kūceņš, Sandra Ločmele, Edīte Husare un daudzi citi, kas palikuši aizkadrā. Īpašs prieks bija saņemt Latvijas Valsts prezidenta Egila Levita

apsveikuma vēstuli Miķeļa Bukša 110. gadadienā - 1. jūnijā. Šo 110 dienu garumā kopā ir paveikts liels darbs, lai novadnieka Miķeļa Bukša vārds izskanētu, un viņa piemiņa būtu dzīva.

✓ Spēles “Ziemas pasaka Balvos” (23 dalībnieki) un “Dullais Dauka Balvos” (10 dalībnieki) mobilajā aplikācijā “Actionbound”. Aktivitāti “Ziemas pasaka Balvos” varēja izspēlēt, izmantojot mobilo aplikāciju “Actionbound”. Veicamie uzdevumi dalībniekiem lika izkustēties un doties nelielā pastaigā pa Balvu pilsētas ielām. Vadoties pēc kartes un 6 vēsturiskām fotogrāfijām, bija jāatpazīst un jāsameklē Balvu Centrālās bibliotēkas ēka, ēka Bērzpils ielā 1, vairākas ēkas Brīvības ielā (Brīvības iela 65, Brīvības iela 63, Brīvības iela 57, Brīvības iela 47). Katra bija jānofotografē šī gada ziemā, un jāatbild uz jautājumu, kas te atrodas mūsdienās. Savukārt aktivitāte “Dullais Dauka Balvos” norisinājās bibliotēku nedēļas ietvaros - dārza svētkos bibliotēkas Āra lasītavā. Tika atlasīti citāti no grāmatas un atbilstoši tiem piemeklēts objekts Balvu pilsētvidē - baznīca, šūšanas darbnīca, skola, saule u.c., kas bija jāatrod, tādējādi iegūstot punktus.

✓ Pieteikumu iesūtīšana novadniekus apbalvojumiem (Annele Slišāne “Tuoraga stuosti”, Balvu novada ceļa zīme latgaliski) Latgales gada kultūras balvai “Boņuks 2021”.

✓ Balvu novada bibliotēkās regulāri tika veidotas novadpētniecības izstādes, ar kuru tematiku var iepazīties bibliotēku darba pārskatos par 2022. Gadu, kas publicēti bibliotēku mājas lapās.

Baltinavas bibliotēka

✓ No 11. līdz 14. augustam Baltinavā notika praktiskais seminārs "Čošno deču izšūšanas tradīcijas Baltinavā". To rīkoja Baltinavas audēju pulciņš sadarbībā ar Latvijas Nacionālo Kultūras centru un tautas tērpu centru "Senā klēts". Bibliotekāre piedalījās pasākuma organizēšanā un "Čosnos deču" izpētē kopā ar audēju pulciņa vadītāju Ivetu Gabrāni, muzeja vadītāju Antru Keišu un Baltinavas rokdarbniecēm.

✓ 3.decembrī Baltinavas Kultūras namā notika Aleksandra Kaša vēsturiskā romāna «Uobeļova» atvēršanas svētki. Aleksandrs Kašs ir kvēls latgaļu patriots, un šī grāmata atklāj viņa bezgalīgi dziļo mīlestību pret savu zemi, savu dzimto ciemu Obeļova.

Bibliotēkās regulāri tiek veidotas novadpētniecības izstādes par dažādiem tematiem, kas saistīti ar lokālo kultūrvidi, novadniekiem, literāro darbību u.tml. (skat. pielikumā Nr.3 Novadpētniecības izstādes Viļakas bibliotēkā).

- **Sadarbība novadpētniecības jomā**

Balvu Centrālā bibliotēka

19. tabula. "Sadarbības partneri novadpētniecības jomā. Balvu Centrālā bibliotēka."

12 pētnieki un novadpētnieki	Piedalās ar saviem ziņojumiem “Prāvesta Alberta Budžes novadpētniecības lasījums”.
Akcijas #SazavasalojarMikeliBukšu 42 dalībnieki (Arnis Slobožaņins, Lidija Leikuma, Janīna Pakule-Kursīte, Ināra Groce, Osvalds Zvejsalnieks u.c.) no dažādiem Latvijas novadiem un pilsētām.	Video filmēšana un iesūtīšana akcijai.
Latvijas Nacionālā bibliotēka	Sadarbība Industriālā mantojuma kolekcijas tapšanā, iesūtot bibliotēkā savāktos novadpētniecības materiālus.
Laikraksts “Vaduguns”	Dalība projektā saistībā ar tekstu pārlikšanu latgaliešu rakstu valodā.
Novadnieks Alberts Kopāns	Palīdzība materiālu pārrakstīšanai datorrakstā, ko novadnieks izdala saviem radniekiem satiekoties kapu svētkos. Tapa brošūra “Atmiņas par Medņiem”.
Novadniece Aina Rakstiņa	Palīdzība novadniecei materiālu vākšanā un digitalizācijā grāmatas rakstīšanas procesā par Tilžu.
Balvu sākumsskola	Skolēni piedalās novadmācības nodarbībās par Balvu novadu.
Tilžas pamatskola	Skolēni piedalās novadmācības nodarbībās par Balvu novadu.

Viļakas bibliotēka: “Aktuāla ir iedzīvotāju iesaiste novadpētniecības resursu veidošanā (dalīties ar fotogrāfijām un citām vēstures liecībām, dzīvesstāstu, atmiņu dokumentēšana).

Novadpētniecības jomā sadarbība arī 2022. gadā bija ar Viļakas novada muzeja vadītāju Ritu Gruševu – konsultācijas un informācijas salīdzināšana.”

Briežuciema bibliotēka: “Apmeklētāji tiek iesaistīti novadpētniecības darbā – piedāvā materiālus (t.sk. fotogrāfijas) un apkopojot tos, papildinās esošās mapes ar jaunāko informāciju. Bibliotēkā darbojas pagasta vēstures izpētes grupa.”

Baltinavas bibliotēka: cieša sadarbība ar audēju pulciņa vadītāju Ivetu Gabrāni, muzeja vadītāju Antru Keišu un Baltinavas rokdarbniecēm pasākuma organizēšanā un “Cosnos deču” izpētē.

- **Jauninājumi novadpētniecības darbā**

Lai papildinātu zināšanas par novadpētniecības materiālu digitalizāciju Balvu CB novadpētniecības speciāliste iesaistījās “BIBLIO – Digitālo prasmju un kompetenču veicināšana bibliotekāriem” specializācijas kursus, kuru laikā tika attīstītas iemaņas, lai darbotos digitālajā vidē un rastu inovatīvus risinājumus problēmām, izstrādātu jaunus bibliotēkas pakalpojumus.

Balvu Centrālās bibliotēkas darbinieki piedalījās Latgales kongresā kā delegāti no Balvu novada, kur bija arī jāsaplānots un jāiesūta priekšlikumi Latgales kultūrvides attīstībai.

- **Novadpētniecības darba problēmas un to risinājumi**

Pamazām uz priekšu virzās uzsāktā novadpētniecības materiālu digitalizācija. Lai to veiktu kvalitatīvi, nepieciešams labs aprīkojums. Taču jāatzīst, ka skeneri nolietojas, ir nepieciešamība pēc jaunu iegādes.

- **Galvenie secinājumi pārskata periodā, nākotnes prognozes, vajadzības**

Lasītāji pamazām atgriežas, apmeklē nodarbības novadpētniecības lasītavā. Gada laikā veiktās aktivitātes nesušas rezultātu.

9. Projekti

20. tabula. "Projektu apkopojums. Balvu Centrālā bibliotēka."

<i>Projekta nosaukums</i>	<i>Finansētājs</i>	<i>Finansējuma apjoms</i>	<i>Atbalstīts/ neatbalstīts</i>
Latvijas Nemateriālā kultūras mantojuma vērtību nesēji Balvu reģiona Kultūrvēstures datu bāzē	VKKF	800.00	Atbalstīts
"Manas saknes Balvu novadā"	Latgales kultūras programma	360,00	Atbalstīts

- **Projektu īss apraksts**

"Latvijas Nemateriālā kultūras mantojuma vērtību nesēji Balvu reģiona Kultūrvēstures datu bāzē": laika periodā no jūnija līdz oktobrim tika veikti lauka pētījumi, dokumentējot tās dziedātājas pie ciemu krustiem, kuras ir Nacionālā nemateriālā kultūras mantojuma vērtības "Maija dziedājumi pie ciemu krustiem Ziemeļlatgalē" nesējas. Projekta laikā Kultūrvēstures datu bāze tika papildināta ar 26 jauniem ierakstiem un 122 fotoattēliem, kā arī 62 ierakstos papildināta jau ieliktā informācija gan par dziedātājām, gan par krucifiksiem.

"Manas saknes Balvu novadā": projekts norisinājās no 1. jūnija līdz 15. decembrim. Tā laikā tika izstrādātas novadmācības nodarbības skolēniem un jauniešiem Balvu novada vēstures, vietvārdu, personību, kultūras un valodas iepazīšanai. Nodarbību īstenošanai par projekta līdzekļiem tika iegādāta magnētiska Balvu novada karte un pasūtīti 16 koka magnētiņi nodarbību īstenošanai.

- **Pārdomas, secinājumi par darbu ar projektiem**

Upītes bibliotēka: "Šogad Upītes bibliotēka, tāpat kā iepriekšējos gadus, ir piedalījies Upītes tautas nama rīkotajos projektos, jo Nemateriālā kultūras mantojuma centrs "Upīte" strādā kā vienota komanda, iesaistot visas struktūrvienības. Projektu darbības rezultātā īstenotie pasākumi Upītē:

12.08. Dailes teātris ar izrādi "ELPA"

19.08. Latvijas leļļu teātra izrāde "NAKSITROLLĪŠI"

20.08. Latvijas Nacionālais teātris ar izrādi “TIK MĪLA VIEN”

17.08. Tekstilmākslinieku un jauno muzikantu simpozījs. 11

24.08. Starptautiskais folkloras festivāls “ĻĪPA KUST”

26.08. Dirty Deal Teatro izrāde “KONKLĀVS”

17.09. Meilys aiļu i dzīsmu festivāls “UPĪTES UOBELDUORZS”

Bibliotēka piedalījās “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijā”.

Jāatzīmē, ka pagastu bibliotēkas praktiski nepiedalās projektu rakstīšanā un īstenošanā.

10. Publicitāte

- **Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem**

“Bibliotēkas tēls veidojas no komunikācijas klātienē, no informācijas elektroniskajos resursos, novada informatīvajā izdevumā un no bibliotēkas lasītāju savstarpējās komunikācijas, informējot par bibliotēkas pakalpojumiem (Rugāju bibliotēka, Evita Garbacka).”

Balvu novada publisko bibliotēku darba formas publicitātes nodrošināšanai:

- * Publikācijas laikrakstos “Vaduguns”, “Balvu Novada Ziņas”, žurnālā “A12”, “Vietējā Latgales Avīzē”, e-periodikā “LaKuGa” (skat. pielikumus Nr. 4, 5, 6);
- * interneta vietnēs – bibliotēku mājas lapās, pašvaldību mājas lapās, <https://www.upite.lv/>, www.kulturaskarte.lv ;
- * Sociālajos tīklos Instagram, Facebook, Twitter, Draugiem.lv ;
WhatsApp grupās lasītājiem, personalizēti uzaicinājumi uz pasākumu WhatsApp;
- * Afišas pie dažādiem informācijas stendiem bibliotēkā, pagasta, ciemā;
- * Balvu CB informācija pilsētas elektroniskajā tablo;
- * tematiski pasākumi;
- * literatūras izstādes;
- * dažādi konkursi;
- * vietējo mākslinieku, rokdarbnieku un citu pilsētu un novadu autoru darbu izstādes;
- * sižeti Latgales reģionālajā televīzijā;
- * ekskursijas pa bibliotēku dažāda vecuma apmeklētājiem grupās un individuāli;
- * informācija par bibliotēkas pakalpojumiem drukātā formātā bibliotēkā un pie informācijas dēļiem pilsētā, skolās, ģimenes ārstu praksēs, „flaeri” – aicinājumi uz pasākumu grāmatzīmes formā, e-pasta aicinājumi uz pasākumiem bibliotēkas lietotājiem, draugiem un sadarbības partneriem, uzaicinājums telefoniski.

Efektīvi darbojas “vietējā telefona” princips dažādu bibliotēkas pakalpojumu popularizēšanā, piemēram, cilvēks, kas atnāk uz individuālo apmācību darbā ar datoriem un viedierīcēm, kļūst par pastāvīgu bibliotēkas lietotāju un sev līdzī atved vēl pāris paziņu. Bibliotēkas darbu veiksmīgi popularizēja iespēja bibliotēkās reģistrēt iesniegumu atbalstam siltumenerģijas izmaksu segšanai.

Direktores aktīva darbība starptautiskos projektos un neformālās izglītības laukā, kā arī individuālie kontakti un aktīvā līdzdalība novada sabiedriskajā un politiskajā dzīvē pozitīvi ietekmē bibliotēkas sadarbību un koptēlu.

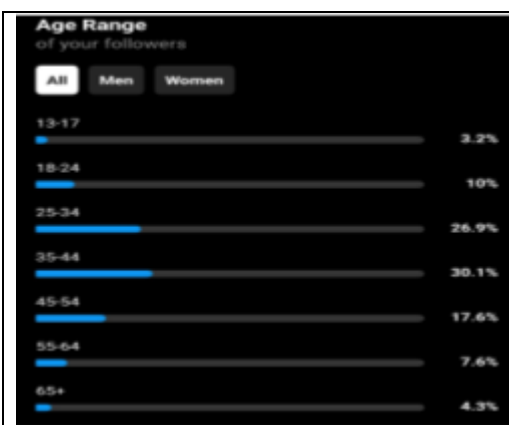
- **Bibliotēkas informācija tīmeklī**

Visām Balvu novada publiskajām bibliotēkām ir aktīva mājas lapa, kurā ievietota aktuālākā informācija par bibliotēku. Lielākajai daļai no Balvu novada publiskajām bibliotēkām ir aktīvs Facebook konts, Rugāju bibliotēka un Balvu Centrālā bibliotēka darbojas arī Instagram kontā. Viļakas bibliotēkai ir aktīvs emuārs [Viļakas bibliotēka](#).

Balvu Centrālajā bibliotēkā kopš 2022. gada jūlija beigām strādā speciāliste komunikācijas un radošajā jomā, līdz ar to notiek ļoti aktīva darbība bibliotēkas sociālajos tīklos. *“Katrs kanāls tiek izmantots dažādu vēstījumu nodošanai dažādām auditorijām gan par aktuālajiem notikumiem, gan pakalpojumiem. Katra nozīmīgā aktivitāte tiek publicēta vairākos kanālos. Sabiedrībai tiek atgādināts arī par nemainīgajiem pakalpojumiem Balvu Centrālajā bibliotēkā. Informācija digitālajā vidē tik ievietota regulāri un jebkurš interesents var redzēt aktuālo informāciju (Džūlija Apine).”*

BCB Facebook kontam seko 1'024 lietotāji, kuru skaits katru gadu palielinās. katru mēnesi tiek sasniegti vismaz 11'000 lietotāji . Aptuveni 33% no sasniegtās auditorijas (3'600 mēnesī) ir aktīvi - atzīmē publikācijas ar *like*, dalās ar publikācijām un komentē. Sekotājus facebook galvenokārt sastāda sievietes - 85,3%, vīrieši - 14,7%. Facebook auditoriju kopumā visvairāk piesaista raksti par novadniekiem un viņu sasniegumiem.

BCB *Instagram* kontam seko 402 lietotāji, skaits lēnām, bet palielinās. Katru mēnesi tiek sasniegti aptuveni 400 lietotāji. Aptuveni 31% no sasniegtās auditorijas (125 mēnesī) ir aktīvi - atzīmē publikācijas ar *like*, dalās ar publikācijām un komentē.

Sekotājus Insatgram, sastāda 82% sievietes un 18% vīrieši.

Instagram auditoriju kopumā visvairāk piesaista īsie video.

21. tabula “Sociālo tīklu saturvienību skaits. Balvu Centrālā bibliotēka.”

	Saturvienību skaits	Kopējā auditorija sociālajos tīklos (Ig un fb) – 1367 unikāli lietotāji.
	2022	
Facebook	297	
Instagram	251	

Kā ļoti pozitīvu piemēru bibliotēkas tēla veidošanā un popularizēšanā ar mājas lapas palīdzību var minēt Lazdukalna bibliotēku: “*Primārais ārējās komunikācijas instruments un galvenais informācijas nesējs bibliotēkas lietotājiem par jaunumiem bibliotēkas darbībā un bibliotēku nozares aktualitātēs Lazdukalna bibliotēkai ir bibliotēkas tīmekļvietne – tā ir bibliotēkas virtuālā vizītkarte, tāpēc tās uzturēšanai tiek veltīts ļoti daudz laika. Tīmekļvietne veidota tā, lai būtu ne tikai informatīva rakstura, bet arī ar nelielu izklaidējošu funkciju. Līdzās ierastajai informācijai, tādai kā bibliotēkas lietošanas noteikumi, kontaktinformācija, darba laiks, aktualitātes, pakalpojumi un novadpētniecība, lietotājiem apskatei periodiski tiek veidotas tematiskās virtuālās izstādes un bilžu galerijas. Tas tiek realizēts ar mērķi aptvert pēc iespējas lielāku sabiedrības daļu ar dažādām interesēm un vajadzībām [Lazdukalna bibliotēka](#) (Ligita Kalnēja).”* Pozitīvas pārmaiņas pārskata periodā piedzīvojusi arī Bērzpils bibliotēkas mājas lapa [Bērzpils bibliotēka](#) .

- **Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi**

[Lazdulejas bibliotēka:](#)

“Vislabāk grāmatu izdodas popularizēt ar manā bibliotēkā neiztrūkstošajām vienas grāmatas izstādēm, piemēram, *Nebaidies, Noliec savu sirdi uz trotuāra, Varbūt mirklī, kad satumsīs liepas, tur garām ies Čaks* (“Mana paradīze”); Derīgo padomu piecminūte: *Vai esat jau savākuši pilnu grozu ar kastaņiem?* (kastaņi ārstniecībai, piem., masāža nosēdētām dībenam, kastaņu pulveris pret klepu, arī lasāmviela “*Ar kastaņi kabatā*” no sērijas “*Vakara romāns*”). Akcija “Grāmatu medības”: izlasījām grāmatas, par kurām neko nezinājām!”

Bērzpils bibliotēka:

Rudens ir ražas novākšanas laiks. Bērzpils bibliotēka aicina iedalīties fotokonkursā “Atrodi savu Jumi”. Kas ir jādara? Zem ieraksta (Facebook) laika posmā no 06.09. – 29.09. (Miķeļdienai) komentāros pievieno savu atrasto Jumīti. 5 foto, kurām būs visvairāk “patīk” (like) līdz 29.09., būs pārsteigumu balviņas no Bērzpils bibliotēkas. Lai katram no mums savs Jumis, labklājība un pārticība!

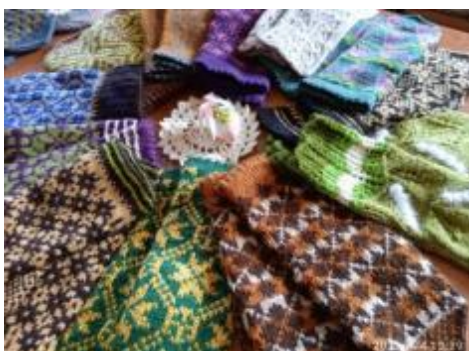

Briežuciema bibliotēka

Dažādas tematiskās izstādes.

Seno fotogrāfiju izstāde bibliotēkā un pagasta tautas namā - S. Apares privātkolekcija

E. Bukšas rokdarbu izstāde „Pavasara krāsu pavedieni”

Kvašņevas ciema bibliotēkas (Briežuciema bibliotēkas) pirmsākumi

Rekovas bibliotēka

Pēc pāris gadu pārtraukuma tika uzlikta skaista, apjomīga rokdarbnieces Evitas Zarembas – Krīgeres (Rekavas vidusskolas viesskolotājas) krustdūrienā izšūto gleznu izstāde “Krustdūriena krāšņums”.

Tilžas bibliotēka

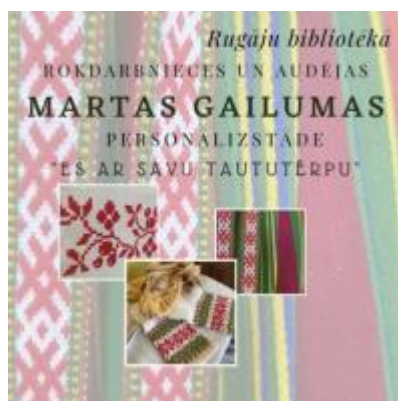
Apmeklētājiem tiek piedāvāts iesaistīties arī dažādās aktivitātēs. Piemēram:

- ✓ erudīcijas spēle “Izzini Latvijas monētās iekaltās kultūrziņas”;
- ✓ viktorīna par Latviju;
- ✓ radošā darbnīca “Adventa vainagu veidošana”;
- ✓ radošā darbnīca “Apsveikuma kartiņas veidošana”;
- ✓ labdarības akcija "Sasildi mazās pēdas". Jau otro gadu Tilžas bibliotekāre uzrunā pagasta rokdarbnieces, kas vēlas piedalīties un ziedot adītas vilnas zeķes. Šoreiz darbi tika nogādāti Ukrainā dzīvojošajiem bērniem. Labdarības akciju organizēja Ziemeļlatgales sieviešu biedrība “IEVA”.

Rugāju bibliotēka

Maija mēnesī bibliotēkas apmeklētājus priecēja novadnieces rokdarbnieces un audējas Martas Gailumas personālizstāde. Izstādē varēja aplūkot Martas darināto, pilnībā nokomplektētu tautastērpu - sieviešu krekls, veste, brunči, josta, priekšauts, pastalas un arī citus rokdarbus. Pašmācības ceļā Marta apguvusi visdažādākos rokdarbu veidus. Piedalījies projektā “Abrenes tērpa atdzimšanas darbnīca”, vadījusi meistarklases akcijā “Satiec savu meistar”...

Īsi pirms Ziemassvētkiem bibliotēkas telpās varēja aplūkot Rugāju sieviešu biedrības „Ūdensroze” rokdarbu izstādi. Dāmas šogad svinēja biedrības 15 gadu darbošanās jubileju. Savā priekā gribēja dalīties ar Rugāju iedzīvotājiem, tāpēc izstādi nolēma rīkot bibliotēkā.

Viļakas bibliotēka

2022. gadā tika izdota novadnieces Evitas Zarembas-Krīgeres grāmata “Pa dziesmas pēdām Ziemeļlatgalē”, kuras atvēršana notika 23. novembrī. Viļakas bibliotēkas zālē gaismu un sirsniņu ienesa jaunās grāmatas autores Evitas aizraujošais stāstījums un folkloras kopas “Atzele” sievu skanīgās dziesmas. Evita kopā ar mammu Anitu jau 2013. gadā aizsāka tautasdziesmu vākšanu, ciemojoties pie Ziemeļlatgales teicējām, iegūstot gan dziesmu tekstus, gan dzīvesstāstus un fotogrāfijas.

[Pasākuma apraksts](#)

14.septembrī uz tematisku pēcpusdienu “Dzejas varavīksne rudenī” bibliotēkā pulcējās literātu biedrības “Viļakas Pegazs” dalībnieki un cilvēki, kurus dzeja neatstāj vienaldzīgus. Literāte Santa Mežābele (Antoņina Ločmele) pastāstīja par biedrības

rašanos un literāro darbību. Nolasīja kādu senāk uzrakstītu dzejoli par veco estrādi Viļakas parkā, uzburot romantiskas atmiņu ainas. Savus radošos darbus klātesošajiem ļāva noklausīties Ilze Keiša, Pēteris Boldāns, Ilga Bukovska, Rutta Jeromāne, Jevgēnijs Suhovercevs.

[Vietējie iedzīvotāji Balvu novada bibliotēkās](#)

Vecumu bibliotēka. Psalmu dziedājumi.

Vectilžas bibliotēka. “Ivetas Bombānes tamborētās pērlīšu kaklarotas” un “Irēnas Zelčas adītās zeķes”.

Skujetnieku bibliotēka

„Saimnieku un saimnieču diena Skujetniekos”

Benislavas Dienas aprūpes centra klientu rokdarbu izstāde.

Psalmu dziedājumi bibliotēkas telpās, saglabājot Visu Svēto dienas tradīciju.

Baltinavas bibliotēka

4. maijā, svinot Latvijas neatkarības atjaunošanas 32. Gadadienu, Baltinavā notika tautastērpu gājiens “Uzvelc savu tautastērpu par godu Latvijai”. Arī bibliotēka iesaistījās šī pasākuma organizēšanā. Kopīgi vienojoties, pulcējāmies Viļakas ielā, pretī Masļeniku traģēdijas piemiņas vietai, lai piedalītos atceres skvēra veidošanā. Katra pagasta iestāde iestādīja savu ozolu. Arī bibliotēkas vadītāja šai skvērā iestādīja savu ozolu – bibliotēkas ozolu.

11.novembrī, Lāčplēša dienā, Baltinavas bibliotēkā notika ierakumu sveču gatavošanas darbnīca, kuru organizēja Baltinavas bibliotēka, sadarbībā ar sieviešu biedrību "Vaivariņi".

Novada iedzīvotāju radošo darbu izstādes Baltinavas bibliotēkā.

Naudaskalna, Baltinavas, Rekovas, Žīguru, Briežuciema, Tilžas bibliotēka

Projekta par kohēzijas politiku #EUTomorrow (#RītdienasES) digitālais stends. *"Iedzīvotājiem lielu interesi radīja projekta „RītdienasES” digitālais stends, kas nedēļas garumā bija pieejams bibliotēkā un apskatāms ikvienam interesentam. Interaktīva informācijas pasniegšana, izmantojot modernas ierīces, ir veids, kā novest informāciju līdz dažādām auditorijām (Silvija Apare, Briežuciema bibliotēkas vadītāja)."*

Upītes bibliotēka

Upītes bibliotēkai strādājot kopā ar Upītes tautas namu un Ontona Slišāna kultūrvēstures muzeju tika noorganizēti:
 31.03. NKMC "UPĪTE" Latgales reģiona muzeju darbinieku seminārs.
 09.04. Apmeklēja Ilga Šuplinska ar filmētāju grupu.
 16.05. Ontona dienas jūstas "KOTRU GODU KUODS BREINUMS NŪTEIK" radošo darbu laureātu

apbalvošana.

01.06. Miķeļa Bukša 110 dzimšanas dienai velīts pasākums.

21.06. Meistardarbņicas. FK Upīte 20 gadu jubilejas koncerts.

22.06. “π-dzīdam”. Saulgriežiem velīts pasākums.

26.07. Bibliotēku apmeklē Balvu domes darbinieki un deputāti.

12.08. Dailes teātris ar izrādi “ELPA”

17.08. Tekstilmākslinieku un jauno muzikantu simpozijš.

19.08. Latvijas leļļu teātra izrāde “NAKSITROLLIŠI”

Balvu Centrālā bibliotēka

* *Bibliotēkas dārza svētki:*

22. aprīlī Bibliotēku nedēļas ietvaros Balvu pilsētas skvērā notika pikniks kopā ar “Dullo Dauku”. Klātesošie varēja klausīties Balvu Mūzikas skolēnu un skolotāju priekšnesumus, kas bija pirmais publiskais koncerts pēc Covid ierobežojumiem. Starp muzikālajiem priekšnesumiem skanēja fragmenti no Sudrabu Edžus grāmatas “Dullais Dauka”, un arī viss pikniks tika veidots kā atbilde uz jautājumu: “Kas tur ir aiz tā apvāršņa?” Ar vidusskolēniem tikās bijušais balvenietis, tagad airBaltic lidsabiedrības pilots Kaspars Paršinovs, kurš nebaidījās, jau būdams pieaudzis ģimenes cilvēks, radikāli mainīt savu dzīvi un piepildīt bērnības sapni kļūt par lidotāju. Gan bibliotēkā, gan skvērā notika dažādas radošās darbņicas: varēja kopā ar floristi Ilonu Kapteini veidot savu “vārņas ligzdu” – kompozīciju no zariem, sašūt kopā ar mākslas skolas skolotājām saulīti, kopā ar “Baisajiem ežiem” orientēties uz ātrumu pilsētas skvērā, zīmēt uz asfalta, spēlēt “kuģīšus”, minēt lielās pasaules mīklas un skatīties animācijas filmu “Dullais Dauka”.

* Akcija “Sazavasaļoj ar Mikeli Bukšu”(12.-28. februāris) (skat. sadaļā “Novadpētniecība”);

* Grāmatu svētki ar “Zvaigzni ABC” - 120 pirmsskolas vecuma bērni, 125 skolēni, 37 pieaugušie, kopā 270 dalībnieki: “Septembra izskaņā, Rugājos aizvadīti Grāmatu svētki, kurus organizēja Balvu Centrālā bibliotēka sadarbībā ar Apgādu “Zvaigzne ABC”. Rugāju vidusskolas zālē, 23. septembra rītā pulcējās grāmatu mīļi, lai izmantotu lielisku iespēju, tikties klātienē ar lieliskiem grāmatu autoriem: Eviju Gulbi, Lindu Nemieru, Gunti Tāleru, Agiju Staku, Maiju Pohodņevu un Modri Pelsi. Svētku atklāšanas pasākumā klātesošos uzrunāja un sveicināja Balvu Centrālās bibliotēkas direktore Ruta Cibule, Balvu novada pašvaldības domes priekšsēdētājs Sergejs Maksimovs un, protams, pats svarīgākais grāmatu cilvēks, apgāda “Zvaigzne ABC” vadītāja Vija Kilbloka. Kā sveiciens uzaicinātajiem viesiem un autoriem, izskanēja skolotājas Evijas Konivales teātra pulciņa dalībnieku sagatavotie dzejas lasījumi no Evijas Gulbes grāmatas “Dzejolēni”.

* Izglītojošs seminārs Balvu novada kultūras darbiniekiem “Reģionālā prese vakar un šodien. Esam dzīvi vai paguruši ?!” Latvijas Nacionālās bibliotēkas notikumu “Latviešu grāmatai 500” cikla ietvaros 22. novembrī tika aizvadīts izglītojošs seminārs “Reģionālā prese vakar un šodien. Esam

dzīvi vai paguruši?!”, ar ko Balvu Centrālā bibliotēka sāk ceļu uz gaidāmo jubileju. Seminārā Dr.hist. Vladislavs Malahovskis stāstīja par Latgaliešu presi neatkarīgajā Latvijā. Viņš norādīja, ka prese pildīja fundamentālu lomu, lai virzītu sabiedrības domas kādā konkrētā virzienā. Ināra Groce (žurnāla redaktore) stāstīja par vērtīgo Latgales žurnālu “A12”. I. Groce atzīst prieku par latgaliešu valodu digitālajos medijos, tomēr uzskata, ka drukātais medijs attīsta latgaliešu valodu profesionāli un tas ir tas, ko viņi cenšas darīt žurnālā “A12”.

* *Informatīvais seminārs “Valstiskā un nevalstiskā, individuālā un kolektīvā atbildība un iespējas kultūras mantojuma saglabāšanā”*: semināra moderatore un viena no pasākuma organizētājām bija Balvu Centrālās bibliotēkas direktore Ruta Cibule. Seminārā kā lektori piedalījās Signe Pujāte, Gita Lancere, Agnese Karlsona, Anda Laķe, Rūta Muktupāvela ar grāmatas “Kultūras mantojuma kopienas: prakses, attīstība un izaicinājumi” prezentāciju, grāmatu “Pa dziesmas pēdām Ziemeļlatgalē” prezentēja tās autore Evita Zarembe-Kriģere.

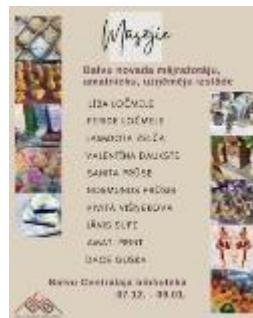

- * *Biznesa sarunu brokastis* (skat. sadaļā “pakalpojumu pieejamība un piedāvājums”);
- * *Rotaļu pēcpusdienas, konkursi interneta vietnēs bērniem un vecākiem* (skat. sadaļā “Darbs ar bērniem un jauniešiem”);
- * *Radošas darbnīcas un tematiskās tikšanās*;

* *Izstādes Izstāžu zālē un abonementā bērniem:*

“Kopā. ATELPA” – sadarbībā ar Balvu mākslas skolu top pedagozu darbu izstāde par kādu noteiktu tēmu, velīta Balvu pilsētas dzimšanas dienai 11. februārī.

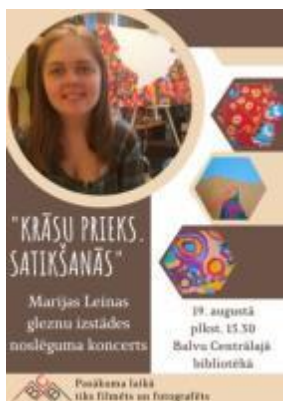
“Skalpelis un Spalvaskāts”, ieraksts dienasgrāmatā: “Šodien tiek “nopakota” Medicīnas un vēstures muzeja izstāde “Skalpelis un spalvaskāts” par rakstošajiem ārstiem. Apmeklētāji bija patīkami pārsteigti par izstādes vērienīgumu un neierasto formu: ar vitrīnām un priekšmetiem zem stikla. “ Bagātīga, interesanta, nebijusi izstāde!” kāda apmeklētāja vērtējums. Daudziem atklājums, ka ārsti ir bijuši gan Agata Kristi, gan M. Bulgakovs, gan A.Konans Doils, bet vislielākais pārsteigums- Balvu ārsts, ginekologs, Sergejs Rudčenko”;

“Krāsu dzīpars”, ieraksts dienasgrāmatā: “Šorīts sākās ar brīnišķīgas izstādes atklāšanu: Balvu novada sociālās pārvaldes daudzfunkcionālā sociālo pakalpojuma centra klienti Guntas Salmanes vadībā izveidojuši brīnumskaistus un praktiskus darbiņus, kuri nu skatāmi Balvu Centrālās bibliotēkas izstāžu zālē izstādē “Krāsu dzīpars”. Saviļņojoši un emocionāli mirkļi, jo šo darbiņu autori ir cilvēki ar īpašām vajadzībām un savādāku pasaules uztveri. Tik aizkustinošs brīdis bija, kad

viens no dalībniekiem ar lepnumu rādīja sirsniņu, ko pats izgriezis no koka un nu lepni nēsā ap kaklu kā rotu! Cik labi, ka ir tādi cilvēki kā Gunta!”

Marijas Leinas gleznu izstāde un noslēguma koncerts: *Latvijā dzimusī, bet Parīzē dzīvojošā 24 gadus vecā māksliniece Marija Leina ne tikai glezno, bet arī spēlē klavieres un dzied. Marijas sapnis ir dziedāt publikai. Marija ir meitene ar īpašām vajadzībām, ar pārsteidzošu krāsu prieku un brīvības izjūtu savos darbos. Marija glezno intuitīvi, ļaujoties tā brīža emocijām un noskaņai. Darbi sanāk abstrakti, daudzslāņaini, enerģētiski, krāsaini, priecīgi. Gleznu nosaukumi top sarunās ar mammu. Viņas kolekcijā ir ap 40 gleznām, no kurām vairākas rotā grāmatu vākus: glezna “Maska” ir uz lugu krājuma “Cilvēkzvērs” (2020) vāka, glezna “Putnu pasaule” ir uz grāmatas “Cilvēktīkls” (2021) vāka, bet “Deja” ir uz mammas Birutas grāmatas “Mana aritmētikas grāmatiņa” (2021) vāka. Gleznas izstādītas Rēzeknē un nu mammas Birutas Zujānes dzimtajā pusē Balvos – Balvu Centrālajā bibliotēkā. Izstādē skatāmi pēdējo četru gadu darbi. Meitene ne tikai glezno, bet arī apmeklē vokālās nodarbības, nereti dzied arī savu izstāžu atklāšanas reizēs.*

Jēkaba Slišāna karikaturu izstūode "UpītieDzeiveJauka". *Itei ira pyrmuo juo izstūode Bolvūs. Jēkabs Slišāns ir dzims 2010. goda 24. maijā Reigā, kuo videjīs bārns Ligitas Spridzānes i Andra Slišāna pīcu bārnu saimie. Suokūt ar 2011. goda rudeni dzeivoj Upītie. Kūpš mozuom dīnuom jam ir patics zemuot. Juo dūmu bīdrs ir bejs vacuokī bruoļs Domeniks, ar kuru zeimojūt, plastelinā veidojūt i nu kura īdvesmojūtīs ari suocs zeimuot karikaturas. Pādejā laikā vusuvaira zeimoj cylvākus, portretus i karikaturu. 2022. godie jis pabeidza Baļtinovas MMS muokslas klasi i kuo diplomdorbu jis zeimeja karikaturas "UpītieDzeiveJauka".*

* *Tikšanās ar Santjago ceļa gājējiem Agri Veismani un Žannu un Sergeju Maksimoviem.* Ierosmei sarīkot šādu tikšanos kalpoja Kristīnes Ulbertes grāmata "Kariete uz Santjago", kas 2021.gadā bija vecāku žūrijas grāmatu sarakstā. 2021.gadā šo ieceru realizēt traucēja vēl visur esošais covids, bet doma joprojām urdīja, jo šo ceļu gājuši vairākas spilgtas Balvu novada personības. Tā nu 2022.gada 4.novembra pēcpusdienā Balvu Centrālās bibliotēkas zālī piedīja klausītāji, kas iepazinās ar Balvu KAC deju kopu "Nebēda" un "Rika" vadītāja Agra Veismaņa stāstu un prezentāciju par viņa ceļu, iemesliem un pārdzīvoto, noejot kopumā vairāk kā 700km Svētā Jēkaba ceļa. Savos iespaidos un pārdzīvojumos par Camino dalījās arī Balvu novada Domes priekšsēdētājs Sergejs Maksimovs ar sievu Žannu Maksimovu.

- **Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi**

“Cilvēkus vairāk var ieinteresēt par pasākumu, ja viņus uzrunā un ielūdz personīgi (Astrīda Jakovļeva, Naudaskalna bibliotēkas vadītāja).” “Neizdodas pietiekami komunicēt ar auditoriju 15- 25 gadi. Jāatrod jauni komunikācijas kanāli vai citas pieejas, kā sasniegt šo auditoriju (Džūlija Apine, Balvu Centrālā bibliotēkas speciāliste komunikācijas un radošajā jomā).”

11. Sadarbības tīkla raksturojums

- **Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām**

<i>Instītūcija</i>	<i>Sadarbības veids</i>
Balvu novada dome	Finansējums, transporta nodrošinājums izbraucieniem, kultūrvēstures studijām, grāmatu piegādei no LNB BAC.
Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Balvu filiāle	Sadarbība krājuma izmantošanā, pasākumu un aktivitāšu organizēšanā.
Biedrība “Balvu Teātris”	Sadarbība projekta “Svaigā gaisā” ietvaros, āra lasītavas labošanas darbi.
Nevalstiskā organizācija “Vaivariņi”	Sadarbība, organizējot pasākumus.
Ziemeļlatgales sieviešu biedrība “IEVA”	Labdarības akcija "Sasildi mazās pēdas" – zeķītes Ukrainas bērniem.
Balvu novada izglītības iestādes	Pasākumu norise, organizēšana, telpas un cilvēkresursi. Tiešsaistes pasākumu sekmīga norise.
Balvu novada kultūras iestādes, darbinieki, Nemateriālās kultūras centrs “Upīte”	Pasākumu organizēšana, telpu, materiālie un cilvēkresursi, informatīvs atbalsts.
Balvu Novada muzejs, Rugāju muzejs, Viļakas muzejs, Baltinavas muzejs	Atbalsts profesionālo jautājumu risināšanā, kopīgi organizēti dažādi pasākumi.
Balvu Mākslas skola, Baltinavas Mūzikas un mākslas skola	Sadarbība izstāžu darbībā – katru gadu skolas radošā kolektīva darbu izstāde, skolēnu darbu izstāžu darbība, atbalsts praktisku jautājumu risināšanā. Izstādes Balvu novada bibliotēkās.
Laikraksts “Vaduguns”	Izjūtam pretimnākšanu un atbalstu bibliotēkas aktualitāšu publicēšanā. Sadarbība konkursa “Prātnieks” norisē, Ziemeļlatgales laikraksta “Vaduguns” arhīva veidošana.
Balvu pensionāru biedrība	Aktuālas informācijas nodošana caur biedrības vadītāju.
Balvu invalīdu biedrība	Sadarbība problēmu apzināšanā mērķgrupas integrēšanā bibliotēkas vidē, sadarbība pasākumu organizēšanā.

Balvu daudzfunkcionālais sociālo pakalpojumu centrs	Centra klientu pastaigu maršrutā iekļauts bibliotēkas izstāžu zālē apmeklējums.
Pansionāts “Balvi”, Sociālās aprūpes centrs “Rugāji”	Sadarbība lasītāju apkalpošanā, tai skaitā metodiskais atbalsta pansionāta bibliotēkas darbiniekam.
Ziemeļlatgales Biznesa centrs	Ziemeļlatgales uzņēmēju ražotās produkcijas izstādes, uzņēmēju brokastis.
Balvu Mūzikas skola	Pasākums “Dārza svētki kopā ar Dullo Dauku”, muzikālie priekšnesumi.
Tilžas pagasta pārvalde, vadītāja A. Bērziņa	„Bērnu žūrijas” bezmaksas ekskursija tika organizēta no pagasta pārvaldes budžeta. Arī mācību ekskursija Tilžas pamatskolas 1. klasei uz Balvu Centrālo bibliotēku tika segta no pagasta līdzekļiem.

- **Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā, veiktās sadarbības aktivitātes**

Apgāds “Zvaigzne ABC”	Sadarbība un atbalsts erudīcijas konkursā “Prātnieks”, Grāmatu svētku 2022 pasākums, tikšanās ar rakstniekiem, pārsteiguma balvas Dārza svētku aktivitāšu nodrošinātājiem.
Alūksnes zonālais valsts arhīvs	Bibliotēku patstāvīgi un ilgstoši glabājamo dokumentu aprakstīšana.
Balvu Centrālās bibliotēkas lasītāji	Sīžeti aktivitātēm “Vērts izlasīt!” un “Daudzi gadi kopā ar grāmatu”.
Latvijas Nacionālais teātris	Izrāde “Tik mīla vien” Upītes Spoguļu estrādē.
Dailes teātris	Izrāde “Elpa” Rekovā.
Latvijas Leļļu teātris	Izrāde bērniem un viņu vecākiem “Naksitrollīši” Rekovā.
Iļona Kapteine, Iveta Usiniece, Larisa Berne	Radošo darbnīcu vadīšana.
Kaspars Paršinovs	Dārza svētki kopā ar “Dullo Dauku”
Dagnija Vaickovska, @CAMELLA	Pārsteiguma balvas konkursa “Mīļstāstiņi” dalībniekiem.
Latvijas Nacionālā bibliotēka, Latvijas Bibliotekāru biedrība	Profesionālās konsultācijas, mācības un semināri, vebināri tiešsaistē. Plašs, tematiski daudzveidīgs. Saturiski augstvērtīgs profesionālās pilnveides pasākumu klāsts.
Latvijas Nacionālais kultūras centrs, Latvijas Kultūras akadēmija	Informatīvā semināra “Valstiskā un nevalstiskā, individuālā un kolektīvā atbildība un iespējas kultūras mantojuma saglabāšanā” organizēšana, atbalstīšana.
VKKF, Latgales programma	Projekti “Nemateriālā kultūras mantojuma nesēji Balvu reģionā”, “Manas saknes Balvu novadā”
A.W.Olsen & Partners aģentūra	4 novada bibliotēkās bija apskatāms projekta par kohēzijas politiku #EUTomorrow (#RītdienasES) digitālais stends.

- **Bibliotēku interešu aizstāvības darbs**

Balvu Centrālās bibliotēkas direktore ir Balvu novada domes deputāte, kas aktīvi iesaistās bibliotēkas interešu aizstāvībā dažādos ar bibliotēku darbību saistītos jautājumos Balvu novadā.

Pozitīva pieredze, kā izdzīvot bibliotēkai nelielā, mazapdzīvotā lauku ciematā, ir Upītes bibliotēkai: *“Pozitīvi bibliotēkas darbu ietekmē arī tas, ka NKMC ”Upīte” telpas izmanto tikšanās reizēm, intervijām, būvvaldes sapulcēm, mēģinājumiem. Pārceļoties uz pagaidu telpām, blakus bibliotēkai atrodas ierakstu studija “Bigmaars Records”, kas šogad saņēma Latgaliešu kultūras gada balvas “Boņuks” publikas simpātijas balvu “Žyks”. Tagad bibliotēkas viesi ir arī tie, kas brauc uz ierakstu studiju un izmanto bibliotēkas pakalpojumus, literatūru, kopēšanu, printēšanu. Visciešākā sadarbība Upītes bibliotēkai ar iestādēm, kuras atrodas zem viena jumta un veidojam Nemateriālā kultūras mantojuma centru “Upīte”. “Upītes kultūrtelpa” ir iekļauta Nacionālajā Nemateriālās kultūras mantojuma sarakstā, kā viena no vērtībām, kas kas valstī ir svarīga, kas jāatbalsta un jāattīsta (Lolita Spridzāne, Upītes bibliotēkas vadītāja).”*

12. Metodiskais un konsultatīvais darbs

- **Situācijas apraksts, kopaina, metodiskā un konsultatīvā darba prioritātes pārskata periodā**

Kopš 2021. gada oktobra Balvu novada bibliotēkas strādā centralizētā modulī: Balvu Centrālā bibliotēka un tās 21 struktūrvienība - vietējās nozīmes publiskās bibliotēkas ar vienotu budžetu krājuma komplektēšanai un pakalpojumiem (kanceleja, IIS Alise, pasākumi u.tml.); Upītes bibliotēka atrodas Balvu Centrālās bibliotēkas metodiskās pārraudzības zonā un ir Nemateriālā kultūras centra “Upīte” struktūrvienība. Tāpēc darba prioritāte metodiskajā jomā 2022. gadā bija vienoti amatu apraksti, atbilstoši MK noteikumiem Nr.262; vienādas pakalpojumu kvalitātes nodrošināšana visās Balvu novada publiskajās bibliotēkās; jauno darbinieku apmācība, konsultācijas pamata pienākumu veikšanai (arī skolu bibliotēkās).

- **Reģiona galvenās bibliotēkas sniegtais metodiskais un konsultatīvais atbalsts, īstenotie profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņas pasākumi**

Metodisko darbu koordinē, vada, sniedz konsultācijas, organizē tālākizglītības pasākumus, kopīgus semināru un konferenču apmeklējumus Balvu Centrālās bibliotēkas direktores vietniece pamatdarbības jautājumos, konsultācijas dažādos bibliotekārā darba jautājumos sniedz arī pārējie bibliotēkas darbinieki. Vecākā bibliotekāre darbā ar bērniem konsultē pagastu bibliotēku darbiniekus bērnu un pusaudžu literatūras komplektēšanas jautājumos, par bērnu lasīšanas veicināšanas pasākumu organizēšanu, koordinē darbu ar “Bērnu, jauniešu un vecāku žūriju”

bibliotēkās, ir Nacionālā Skaļās lasīšanas koordinatore Balvu novadā gan publiskajām, gan skolu bibliotēkām.

Vismaz reizi gadā Balvu CB direktores vietniece, direktore un citi bibliotēkas speciālisti apmeklēja visas 22 novada publiskās bibliotēkas. Direktore kā deputāte visos pagastos piedalās iedzīvotāju diskusijās ar Novada vadību. Neatņemama šo diskusiju dalībnieku sastāvdaļa ir arī bibliotēku darbinieki. Bibliotēku apmeklējumi un sarunas/diskusijas novados ļauj ielūkoties bibliotēku daba ikdienā, tikties ar pašvaldību pārstāvjiem, rast risinājumus problēmām, palīdzēt ar konkrētu padomu vai praktisku darbību. Bibliotēku apmeklējumos tiek aizpildīta vērtēšanas anketa, kur tiek ierakstīti gan plusus, gan mīnusos, noteikti arī termiņus, kuros ir paveicams kāds konkrēts darbs. Pozitīvās atsauksmes un ieteikumi darba uzlabošanai tiek nosūtīti struktūrvienību vadītājiem e-pastā, direktores vietniecei ir iekārtota apmeklējumu klade, kura ātri un efektīvi ļauj pārskatīt ieteikumu izpildi. Bibliotēkas, kurām nepieciešama lielāka palīdzība pamatfunkciju veikšanai, metodiskais atbalsts, tika apmeklētas klātienē vairākas reizes gadā.

Balvu Centrālā bibliotēka organizē profesionālās pilnveides pasākumus visa Balvu reģiona mērogā, nodrošinot pārraudzību pār galvenajiem darba virzieniem publiskajās bibliotēkās, sekojot līdzi darbinieku tālākizglītībai. Regulāri novada bibliotēku vadītājas tiek informētas par kursiem un semināriem, par iespējām piedalīties dažādu fondu projektu konkursos un citos pasākumos. Regulāri tiek veikta metodisko materiālu, svarīgu e-dokumentu un cita veida aktuālas profesionālas informācijas saņemšana un nodošana bibliotēkām, organizēta dalība nozīmīgākajos semināros, konferencēs u.c. bibliotēku darba aktivitātēs Latvijā, bibliotēku darba rādītāju apkopošana un analīze, statistikas datu rediģēšana kultūras kartē u.c.

Metodiski konsultatīvais darbs tiek organizēts, izmantojot dažādas darba formas – apmācības, kursi, semināri, lektoriji, konsultācijas gan klātienē, gan tiešsaistē, individuālas konsultācijas, bibliotēku apmeklējumi, pieredzes apmaiņas un kultūrvēstures studiju braucieni. Semināros regulāri pārrunāta jaunākā informācija par bibliotēkārā darba jautājumiem, t.sk. dzirdēto metodiķu semināros, Apaļā galda diskusijās, LBB ideju tirgū. Pēc konferenču un kursu apmeklēšanas kolēģi dalās jauniegūtajās zināšanās par dažādiem jautājumiem. Visiem Balvu Centrālās bibliotēkas organizēto profesionālās pilnveides pasākumu apmeklētājiem tiek sagatavoti un izsniegti apliecinājumi.

Reģiona galvenās bibliotēkas darbinieki Balvu novada bibliotēku darbiniekus konsultē par bibliotēkārā darba jautājumiem gan telefoniski, gan klātienē, gan caur e-pastu.

Covid-19 ierobežojumi ieviesa arī pozitīvas pārmaiņas bibliotēkāju profesionālajā izaugsmē - ļoti daudzi pasākumi tiek organizēti tiešsaistē, līdz ar to pagastu bibliotēku darbinieki paši pieslēdzas pasākumiem, par kuriem informāciju saņem gan no direktores vietnieces, gan no Latvijas Bibliotēku portāla, gan no citām valsts un nevalstiskajām institūcijām.

Kopumā pārskata periodā 2022. gadā Balvu Centrālā bibliotēka ir organizējusi un realizējusi 8 dažāda veida profesionālās pilnveides pasākumus gan klātienē, gan tiešsaistē, notikušas arī vairākas 30 - 45 min. garas informatīvās sapulces tiešsaistē.

22. tabula. "Balvu Centrālās bibliotēkas organizētie profesionālās pilnveides pasākumi."

N. p. k.	Norises laiks	Norises vieta	Organizētājs(-i)	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Daļbnieku skaits	Stundu skaits
1.	26.01.	Balvu Centrālā bibliotēka, tiešsaistes platforma JitSi	Balvu Centrālā bibliotēka	Vieslektoru un lokālo novadpētnieku lasījumi par tēmām, kas saistītas ar Balvu reģionu.	39	5
2.	08.03.	Balvu Centrālā bibliotēka, tiešsaistes platforma JitSi	Balvu Centrālā bibliotēka	Aktualitātes bibliotekārajā darbā Balvu novadā (budžets, iepirkumi, pārskats par darbu 2021.gadā, citas aktualitātes).		
3.	06.05.	Rekova	Balvu Centrālā bibliotēka	<p>"Seminārs Balvu novada bibliotēku darbiniekiem."</p> <ul style="list-style-type: none"> • Būtiskākais par re/komplektēšanu; • Kā bibliotekārs var palīdzēt pusaudzīm apgūt zināšanas; • Iepazīsimies – Rekovas bibliotēka; • Anneles Slišānes grāmatas, tikšanās ar autori; • Izlaušanās spēle "Pieci panti" Upītē; • Radošās nodarbības "Uzcel savu bibliotēku kopā ar Miķeli Bukšu!" 	24	5
4.	26.08.	Krāslavas novads	Balvu Centrālā bibliotēka	<p>Kultūrvēstures studiju brauciens "Krāslava – Daugavas loki."</p> <ul style="list-style-type: none"> • pieredzes apmaiņa Kombuļu pagasta bibliotēkā, Krāslavas novada centrālajā bibliotēkā; • Izzinoša ekskursija gida pavadībā pa Krāslavu; • z/s "Kurmīši" apmeklējums; • vēstures stunda Slutišķu sādžā; • Izzinošs izbrauciens ar kuģīti "Dinaburga". 	25	15

5.	26.10.	Balvu Centrālā bibliotēka, tiešsaistes platforma Zoom	Balvu Centrālā bibliotēka	Balvu novada publisko bibliotēku rudens seminārs. <ul style="list-style-type: none"> • Atskats uz Grāmatu svētkiem ar “Zvaigzni ABC” Rugājos; • Latvijas novadpētniecības konference Siguldā; • Medijpratības meistarība; • Aktualitātes bibliotēku darbības jomā; • Aktualitātes, atziņas metodiskajā darbā (ieskats RGB metodiķu seminārā). 	22	3
6.	08.11.	Balvu novada muzejs	Balvu centrālā bibliotēka, LNB	“Reģionālā prese vakar un šodien..” Seminārs pasākumu cikla “Latviešu grāmatai – 500” ietvaros. <ul style="list-style-type: none"> • Latgalešu prese neatkarīgajā Latvijā; • A12 ceļš uz Latgali vai Latgales ceļš uz pārnovadnieku sirdīm; • Ceļojums laikā. Tēlniekam Leo Briedītim 100; • “Balvu Atmoda” – nozīmīgs atmodas vēstnesis. 	48	3
7.	09.11.	Balvu Centrālā bibliotēka, tiešsaistes platforma Zoom	Balvu Centrālā bibliotēka	Ziemeļvalstu literatūras nedēļa. Dalīšanās pieredzē ar uzzināto, redzēto, piedzīvoto seminārā LNB.	47	1,5
8.	08.12.	Balvu Kultūras un atpūtas centrs	Balvu Centrālā bibliotēka, Latvijas Nacionālais kultūras centrs, Latvijas Kultūras akadēmija, Balvu novada pašvaldība	“Valstiskā un nevalstiskā, individuālā un kolektīvā atbildība un iespējas kultūras mantojuma saglabāšanā.” <ul style="list-style-type: none"> • Nemateriālais kultūras mantojums un Eiropas ilgtspējas attīstības mērķi; • Kopienų loma latviešu vēsturisko zemju likumā; • Kultūras mantojums un kopaina digitālajā laikmetā; • Kultūras mantojuma kopienas; • Pa dziesmas pēdām Ziemeļlatgalē. 	60	5

Pēc ilgāka pārtraukuma, maijā klātienē Rekovā izbraukuma seminārā tikās Balvu novada publisko bibliotēku bibliotekāri. Tur visus sagaidīja Rekovas pagasta pārvaldnieks un Rekovas bibliotēkas vadītāja. Ar prezentāciju “ Būtiskākais krājuma re/komplektēšanā” uzstājās Balvu Centrālās bibliotēkas vecākā bibliotekāre komplektēšanas un katalogizācijas jautājumos. Bija svarīgi vēlreiz pārrunāt dažādus jautājumus, kas saistīti ar grāmatu norakstīšanu, aktu noformēšanu, rakatalogizācijas procesu. Analizējot inventarizāciju rezultātus, secināts, ka viens no lielākajiem bibliotekāru “grēciņiem” ir norakstīto grāmatu ievietošana atpakaļ plauktos, rezultātā dažs labs eksemplārs norakstīts atkārtoti ne tikai vienu, bet pat divas, trīs un četras reizes. Ar savu radoši darbību iepazīstināja novadniece, tekstilmāksliniece, literāte Annele Slišāne, kuras grāmata “100 deči” izdota arī braila rakstā. Noslēgumā puse bibliotekāru devās uz Upīti, lai izspēlētu izlaušanās istabu “Pīci panti” (pamatā novadnieka, literāta, grāmatu autora un aktīva kultūras darbinieka Ontana Slišāna devums), bet otra puse piedalījās radošajā darbnīcā “Uzcel savu bibliotēku kopā ar Miķeli Bukšu”, kurā dažas iegūtās idejas realizēja arī praktiski bibliotēkās. Pasākums sniedza ne tikai Informāciju, bet papildīja ar jaunām atziņām, sajūtām un kopā būšanas prieku.

Augustā kultūrvēsture studiju braucienā bibliotekāru saime varēja izbaudīt klātienē tikšanās neformālo gaisotni, raisījās sarunas par dažādiem jautājumiem, arī saistītiem ar bibliotekāro darbību. Ļoti vērtīgs bija Kombuļu bibliotēkas apmeklējums, kur Balvu novada bibliotekārus sagaidīja pats pagasta saimnieks un bibliotēkas vadītāja. Lieliska pieredze, ko var izdarīt, cieši sadarbojoties bibliotēkai un pagasta pārvaldei! Redzētais gan Kombuļu bibliotēkā, gan Krāslavas novada centrālajā bibliotēkā rosināja dažādas idejas, izveidojām foto galeriju iekšējā failu apmaiņas sistēmā “Špikojam idejas!” Fantastiska gida pavadībā izstaigājām Krāslavu, iepazīstot tās vēsturi, kultūru, tradīcijas. Izzinoša un neparasti smaržīga bija viesoššanās z/s “Kurmīši”, kur iepazīnām dažādus ārstniecības augus, dzērām tēju un garšojām dažādu medu. Slutišķu sādžā iepazīnām vecticībnieku tradīcijas, iedzīvi, dzīves gudrības. Noslēgumā devāmies aizrautīgā braucienā pa Daugavu, kur ne tikai baudījām viļņus un dabas skaistumu, bet uzzinājām daudz faktu par Daugavpils HES celtniecības plāniem, vietējām zivju sugām un ievērojamākajiem dabas objektiem.

- **Metodiskais un konsultatīvais atbalsts izglītības iestāžu bibliotēkām**

Balvu novada skolu bibliotekāri ir apvienoti metodiskajā apvienībā, kuras darbu koordinē un vada Balvu Valsts ģimnāzijas skolas bibliotekāre. Balvu novadā darbojas 13 skolas, kurās ir amata vienība “bibliotekārs”. Balvu Centrālās bibliotēkas direktores vietniecei ir izveidojusies cieša sadarbība ar skolu bibliotekāru metodiķi - tiek sniegta metodiskā palīdzība, veikts konsultatīvais darbs. Īpašs atbalsts no Balvu CB puses ir palīdzība Latvijas digitālās kultūras kartes aizpildīšanā. 14. martā notika tiešsaistes seminārs Zoom platformā skolu bibliotekāriem par Kultūras kartes aizpildi un Balvu Centrālās bibliotēkas pakalpojumiem, tostarp datu bāžu izmantošanu. Skolu bibliotekāru saimē pārskata periodā ir notikusi kadru maiņa, par bibliotekāriem strādā skolotāji, darbinieki, kuriem nav bibliotekārās izglītības, tāpēc direktores vietniece konsultēja un sniedza jauniem skolu bibliotekāriem praktisku palīdzību, apmācību pamatfunkciju veikšanā gan uz vietas skolā, gan Balvu Centrālajā bibliotēkā, gan arī telefoniski. Daudzās skolās darbinieku slodzes irniecīgas, un bibliotēkas veic tikai mācību grāmatu izsniegšanu/saņemšanu.

No LNB Balvu CB piegādā projekta “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” grāmatas, veic to sadali un koordinē šīs programmas norisi. Vecākā bibliotekāre darbā ar bērniem koordinē un organizē Nacionālās Skaļās lasīšanas sacensības reģionā, iesaistot gan publiskās, gan skolu bibliotēkas. Balvu CB sistēmadministratore sniedz metodisko palīdzību darbā ar BIS Alise.

Sadarbojoties ar dažādām valsts, pašvaldību un nevalstiskajām institūcijām, piedāvājumu un iespēju profesionālajai tālākizglītībai ir ļoti daudz. Neatsverams atbalsts ir Latvijas Nacionālās bibliotēkas piedāvājumi. Nepieciešama tikai vēlme pilnveidoties un augt!

Secinājumi par darbu 2022. gadā kopumā (Lazdulejas pagasta bibliotēka):

- *Bibliotēkā statistika nebūtu jāvērtē kā pats galvenais. Galvenais ir nauda, laiks un sabiedrības attieksme. Bibliotēkā var lasīt, neko neizņemot no sava naudas maciņa.*
- *Bibliotekāri ir ne tikai informācijas patērētāji, bet arī satura radītāji.*
- *Lasīšana ir prieks, ko neviena pandēmija nevar liegt.*

- *Bibliotēkaram lasīšana ir arī daļa no darba pienākumiem.*
- *Bibliotēkas lietotājus neinteresē e - grāmatu lasīšana.*
- *Iedzīvotāju zināšanas un prasmes digitālajā jomā nav pietiekamas. Sevišķi jāpievērš uzmanība drošībai virtuālajā vidē: kā atpazīt viltus ziņas. Arī bibliotēkaram būtu jāuzlabo savas zināšanas šajā jomā.*
- *Profesionālās kompetences paaugstināšanai vajadzētu vairāk izmantot klātienē nodarbības (semināri, lekcijas, apmācības). Tiešsaistes pasākumi ļoti nogurdina, jo nereti tos piemeklē tehniskas kļūmes.*
- *Svarīgi noturēt esošos klientus, jo desu vienmēr vajadzēs vairāk nekā bibliotēku.*
- *Bibliotēkaram vairāk jādomā par sevi, jo ir zināms sociālo darbinieku klientu loks (trūcīgie un maznodrošinātie), kuri uzskata, ka arī bibliotēkā viņiem viss ir jāpadod gatavs un uzreiz.*
- *Bibliotēkai ir jāpielāgojas katrai mainīgajai situācijai.*

Pārskatu sagatavoja

Balvu Centrālās bibliotēkas

Direktores vietniece pamatdarbības jautājumos

Vita Romanovska

2023. gada 23. februārī

Pielikumi

Pielikums Nr. 1

Aktivitātes bērniem Balvu Centrālajā bibliotēkā 2022.gadā

N.p.k.	Nosaukums	Aktivitāšu skaits	Dalībnieki
1.	Konkursi - spēles interneta vietnēs	6	833
2.	Literārās stundas	7	114
3.	Tikšanās ar rakstniekiem/Zoom	1	18
4.	Informācijas stunda par drošu interneta lietošanu/Zoom	17	618
5.	Informācijas stunda "Mana pilsēta Balvi"/Zoom	6	98
6.	Informācijas stunda "Mācies gudri.Datubāzes."	4	60
7.	Tematiskās rīta/pēcpusdienas stundas PII	36	514
8.	Sarunas par grāmatām jeb grāmatu apskati	8	110
9.	Bibliotēkas iepazīšanas ekskursijas 1.klasēm	4	80
10.	Rotaļu un spēļu pēcpusdienas āra lasītavā	3	108
11.	Spēļu pēcpusdienu lasītavā	1	6
12.	Novada mācības stundas	5	70
13.	Dzejas stundas	2	25
14.	Spoku stāstu stunda	1	21
15.	Erudīcijas spēles	6	122
16.	Tematiskas pēcpusdienas	2	18
17.	Radošas darbnīcas	2	40
18.	Izzinoša ekskursija čaklākajiem lasītājiem uz rančo	1	9
19.	Skaļās lasīšanas sacensības reģionālais fināls	1	25
20.	Bērnu žūrijas 9+noslēguma pasākums	1	10
	Pavisam kopā	116	2933
	Citas aktivitātes	Aktivitāšu skaits	
1.	Literatūras izstādes	15	
2.	Vizuāli informatīvas izstādes abonementa logos	5	
3.	Radošu darbu konkurss "Mana vasaras diena"	1	
4.	Radošu darbu izstādes abonementā bērniem	4	
5.	Jauno grāmatu dienas	12	

Lasīšanas veicināšanas programmā "Bērnu, jauniešu, vecāku žūrija 2022" piedalījās 15 publiskās un 11 skolu bibliotēkas, iesaistot ekspertus dažādās lasīšanas aktivitātēs.

N.p.k.	Bibliotēka (pašvaldības)	Ekspertu skaits
1.	Balvu CB	175

2.	Baltinava	30
3.	Bērzkalne	9
4.	Bērzpils	10
5.	Lazdukalns	14
6.	Medņeva	15
7.	Rekova	32
8.	Rugāji	30
9.	Tilža	45
10.	Vectilža	20
11.	Vīksna	6
12.	Viļaka	16
13.	Žīguri	20
14.	Ūpīte	10
15.	Naudaskalns	12
	Kopā (bez skolu bibliotēkām)	444

Pielikums Nr. 2

“Radošās pēcpusdienas Tilžas bibliotēkā.”

<i>Datums</i>	<i>Nodarbība</i>
01.03.	Nodarbība par to, kā veselīgs uzturs ietekmē zobus. Tiek lasīta izglītojoša informācija un pildīta krustvārdu mīkla.
08.03.	Gaidām pavasari! Izlasām grāmatu “Pavasara rotaļas” un veidojam papīra ziedus.
22.03.	Radošās pēcpusdienas nodarbībā lasām tautasdziesmas un teikas par kaķiem, veidojam glezniņas.
05.04.	Lasām tautasdziesmas par Lieldienām un krāsojam darba lapās.
12.04.	Turpinām Lieldienu tematu. Veidojam no papīra cāļus.
27.09.	Dzejoļu virpulī! Lasām bērnu dzeju, aizpildam darba lapas. Veidojam rudens kastītes.
04.10.	Lasām I. Zanderes grāmatu “Kaķis uz klavierēm”. Atbildam uz jautājumiem par dzejoļos dzirdēto un aizpildam darba lapas.
11.10.	Lasām R. Lukošus grāmatu “Nepaklausīgais vectēvs”. Atbildam uz jautājumiem. Veidojam glezniņas.
18.10.	Lasām I. Skrastiņas grāmaru “Lieliskā dzīve bez ZOOM”. Atbildam uz jautājumiem un izveidojam sev dāvaniņas.
15.11.	Ziemeļvalstu literatūras nedēļas ietvaros lasām T. Parvela grāmatu “Muris un Vufs”. Atbildam uz jautājumiem par izlasīto un veidojam papīra zivis.
29.11.	Turpinām lasīt I. Skrastiņas grāmaru “Lieliskā dzīve bez ZOOM”. Atbildam uz jautājumiem. Izgriežam no papīra sniegpārslīņas.

06.12.	Lasam fragmentus no F. Legarža grāmatas "Ziemassvētku stāsti". Veidojam eglītes rotājumus un rakstam novēlējumus Ziemassvētkos!
20.12	Turpinam lasīt fragmentus no F. Legarža grāmatas "Ziemassvētku stāsti". Veidojam eglītes rotājumus un izgriežam sniegpārslīņas.

Pielikums Nr. 3

“Novadpētniecības izstādes Viļakas bibliotēkas lasītavā 2022. gadā”

N. p. k.	Nosaukums	Īss apraksts
1.	Rakstniekam, grāmatizdevējam Vladislavam Lōcim - 110	Mūsu pienākums ir pateicībā noliekt galvu un uzdot jautājumu - ko mēs esam darījuši Latgales labā?
2.	1991.gada barikāžu aizstāvju atceres diena	
3.	“Metenis met plānus un ieceres visam gadam”	Meteņu tradīcijas
4.	Literātei, literatūrzinātniecei, izglītības darbiniecei, politiķei Janīnai Kursītei-Pakulei 70.	“No kurienes tu nāc? Tas ir jautājums, kas ļauj veidot pirmo kontaktu,” uzskata valodniece Janīna Kursīte-Pakule.
5.	“Cilvēks ar mežinieka sirdi un dzejnieka dvēseli”	Jānim Lesniekam – 80
6.	25. marts Latvijas vēsturē	
7.	„Lieldienas – saules un atmodas svētki”	
8.	“Sovā zemē asam vīna saime, vīna dūma – dzeivot Latvijai” (A.Lobreitenš).	Pirmajam Latgales latviešu kongresam - 105
9.	“Latgola- Dīvmōtes Marijas paspōrnē”	Krucifiksi un maija dziedājumi
10.	“Dzīve un devums Latgalei”	Miķelim Bukšam - 110
11.	Tautiskās atmodas aktīvistam, katoļu garīdzniekam un rakstniekam Pīteram Apšīnīkam - 135	
12.	„Ar grāmatu rokās un gaismu sirdī”	Viļakas bibliotēkas ilggadējai bibliotekārei Aijai Lesniecei – 70
13.	“Rūpēs par pacientiem aizvadīts mūžs”	Viļakas ārstam, goda pilsonim Ivanam Veremčukam - 125
14.	Pirms 75 gadiem priesteris Kazimirs Duļbinskis konsekrets par bīskapu	
15.	“Viļakas vēstures ceļos...”	Vēsturniecei Leontīnai Maksimovai – 95
16.	“Saklausīt akmeņu valodu...”	Novadpētniekam Ivaram Loginam 65
17.	“Mēs esam, mēs būsim un paliksim.”	Latvijas prezidentam Kārlim Ulmanim - 140
18.	“Vēsturisko liecību atklāsme J.K.Broces zīmējumos.”	Novadpētniekam, zīmētājam Johanam Kristofam Brocem – 280
19.	“Pie Latvijas kā mātes sildīties” (J. Sirmbārdis)	18. novembris - Latvijas Republikas proklamēšanas diena
20.	“Dzīvot un kalpot Dievam”	Pirms 50 gadiem Romā par bīskapu konsekrets Rīgas Garīgā semināra rektors Valerijans Zondaks.
21.	Literātam, novadpētniekam Andrejam	

	Bužam 90.	
22.	"...jāraugās uz dzīvi tālredzīgi..."	Latvijas valsts prezidentei Vairai Vīķei-Freibergai - 85

Pielikums Nr. 4

Informatīvais seminārs

Kultūras mantojums un kopiena digitālajā laikmetā

Zinaida Logina

Aizvadīts Latvijas Nacionālās kultūras centra un Latvijas Kultūras akadēmijas informatīvais seminārs "Valstiskā un nevalstiskā, individuālā un kolektīvā atbildība un iespējas kultūras mantojuma saglabāšanai", kas noritēja satarībā ar Balvu novada pašvaldību un Balvu Centrālās bibliotēkas.

Latvijas Nacionālā kultūras centra direktore Signe Pujate, atklāj semināru, uzsverot, ka svarus laurus kādāi esam mēs paši, bet darbs laukā ir daudz, darot kopā. "Balvu novads ir daudzkrāsains elements Latvijā un Eiropā kultūrā. Novads vajag darīt visu iespējamu, lai kultūras mantojumu nodotu nākamajām paaudzēm," uzsver S.Pujate. Latvijas Nacionālā kultūras centra Nematērālā kultūras mantojuma eksperte Gita Laucece bija gatavojusi tēmu "Nematērālā kultūras mantojuma un Eiropas ātrpējas attīstības stāsts", bet "Ja kopiena ir laba, Latvijā vērtības ir ļoti lielas" pastāstīja Latvijas Nacionālā kultūras centra Nematērālā kultūras mantojuma eksperte Agnese Karlsona.

Ar informāciju dalās profesore Rūta Muktāpēvete. Viņa uzsver, ka gan muzeji, gan bibliotēkas ir domātas un strādājas pie kultūras mantojuma saglabāšanas. "Jo īpaši tas, ko saglabām, dzīvo nākotnē," uzsver A.Lāce.

Profesore Rūta Muktāpēvete. Viņa pastāstīja, ko varam mācīties no monogrāfija "Kultūras mantojuma kopienas prakse, attīstība un izaicinājumi". "Zinātniekiem nav laika priekā, kā redzēt, ka viņu pētījumi nepaliek atstāti par labiem. Kultūra ir tas, ko mēs mantojam no pagātnes, strādājot tagadnē un domājot par nākotni," uzsver lektore. Viņa pastāstīja, ka kultūras mantojuma veido šū starp laikpāreju un cilvēkiem, tas dzīvo, jo cilvēki to lieto, tāpēc to var dzīvot arī par dzīvo mantojumu.

Arī vai nav vērtības. Nevieni vairs izlīst tie, ko saglabāt vai nē. Diskusijas vajag izvērtēt arī jūsu vidē – sabiedrībā, skolās, ja nekas esot tie, kur kāda mantojuma vērtība var notikt un stagnēt. Piemēram, Upes kultūras mantojuma dzīvot šķiet, ja jās izvērtē un akceptē kā mantojumu, ir to cilvēkiem. Internetā vide un digitālo tehnoloģiju radās multimedijālā komunikācijas iespējas veido un jauna tīpa kopienas, kuras savu kultūras priekšmetu un pieredzi uzliek digitālā vidē," skaidro lektore. Viņa lika atzīmēt, ka mums bija svarīgi pieredzi dzīvot un vai tas ir tāpat svārgs ar sodus. Mantojuma cilvēku vērtības, mums ar mums priekšmeti par pārmērīgām lietām, jo viņi ir kultūra. Lektore mudināja atzīmēt, ka nav jābūt mērķiem, lai novērtētu mantojuma vērtību. Lūk, mēs katrs uzreiz pieredzi šķiet, – kā un kāpēc mantojums ir vērtības objekta vērtība, mantojuma vērtības sistēmas?

Vai digitalizācija ir jauna iespēja?

Jā, piemēram, muzeju veido ekscīcijas ne fiziskām lietām, var parādīt krāsni mašīn, nekā gēnot tālā digitālā tehnoloģijas. Augstākais digitāli veido pieņemamā robežā, un tas palīdz mums materiālu pieredzi. Protams, ne jau visos digitālajos materiālos bus pelnītāja vērtība. Kultūras darbiniekiem Latvijas kultūras kartē jāveido planētie pasākumi un vērti, un ir informācija jāizvērtē un uzreiz jāpārbauda informācija. Kultūras karte ir digitāli veidota, kurā parādā, kas notiek kultūras nozarē. Kad ar digitalizāciju kultūras mantojuma saglabāšanu jāpētī vairs. Digitālā vide šodā iespēja informāciju apkopot, bet tas prasa jaunus tehniskās darbinātas taja un veido jaunu pieredzi taja. Lektore pierādīja, ka digitālās vide datus var izmantot arī sagatavi, tāpēc jādomā, kā mēs ļaujam atstājam nespējdarām. "Kā mēs, kultūras vērtības, strādājam par sevi un kultūras mantojuma, kā pētīt mūsu savas vērtības digitālā vidē, tā sabiedrība, ar politiskās vadoņiem mēs uztur. Kad politiskā runā mēs sagatavi tēmas, tad daudzi saka, ka vairs ir balstīta nacionālā kultūrā, bet tad, kad jānosaka budžeta prioritātes, finansējuma kultūrai ir jāpēta vairs. Ja Latvijas iedzīvotājiem šauri, kādas sabiedrības problēmas jānosaka vāpējam, tad kultūras jautājumi ir vairs no pašiem. Taja palā laika mēs saskāim, ka kultūra ir vairs parasts – nebeidz kultūras, nebeidz Latvijas valsts. Tas liecina, ka mēs digitālās pārejas, bet ir kultūras vērtību plāns," uzsver Aija Lāce, vērtu apgalvot, ka digitālā vide, kas pieņemta ļoti daudzām cilvēkiem, ir tālā resurs, kur mēs pierādām savas vērtības.

iznākusi monogrāfija "Kultūras mantojuma kopienas: prakse, attīstība un izaicinājumi". Monogrāfija turpina Latvijas kultūras akadēmijas pētnieku izstrādātās kultūras mantojuma jomā, pievēršoties mantojuma kopienām. Vairāki analīzi, kā sabiedrības grupas piedalās mantojuma saglabāšanā nākamajām paaudzēm. Monogrāfijas autori pievēršas ne tikai apseverotai dažādo kopienas jēdziena definīciju analīzei, arī izvērtē precīzi un zinātniski pamatotu mantojuma kopienas jēdziena izpratni, bet arī analizē Latvijā iedzīvotāju viedokli, zinātnes un atbalsta pret kultūras mantojumu, balstoties pētījuma ietvaros veikto Latvijas iedzīvotāju aptaujas reprezentatīvo datus. Monogrāfija analizē 12 piemērus, kas tika pētīti Latvijas Nacionālajam nematērālā kultūras mantojuma sarakstam laika posmā no 2016. līdz 2018. gadam.

Kas ir kopiena?

Vai ja tu savas atbilstošas sākotnējas jautājums, kas tad ir kopiena, skaidrojot, ka tā ir cilvēku grupa, kam ir kopīga intencija vai interese. Kopienas cilvēki var vienot ģeogrāfiskā pieredze kādā teritorijā, tā var būt arī kāda grupa ar kopīgu intenciju vai kopīgu demogrāfiskās pazīmes. Kopienas jēdziens var būt politiskā un ideoloģiskā spēka, jo mantojuma saglabāšanā mēs kopīgi mēģinām, savstarpēji mācāmies. Kopienas veido daudz foto arī starptautiskā vidē, lai novērtētu un daudziem cilvēku priekšmet, arī tiam, kuram kopīgi glāb nematērālā mantojuma. Jau 20 gadus mēs nodarbojamies pētniecībā cilvēki un viņu vērtības bija centrs.

Vai digitalizācija nozīmē pārmantots?

"Ja digitālā mantojuma jēdziens ir plāns un rādā daudz jautājums. Vai tas, ka mēs visas vērtības – dokumentus, fotogrāfijas, dzejas, gēmu un citus – digitalizējam, tas tika saglabāts. Vai digitalizācija nozīmē pārmantots? Tāpēc jāsaprot, ka mantojuma glabāšana virtūālā vidē nav mērķis, bet tikai instrumentāls mūsu nolūks, ar kuru palīdzību varam garantēt kaut kādu drošību mūsu atmiņai," skaidroja profesore. Viņa klāvēros mudināja atzīmēt, kas tad ir mantojuma glabāšana. Katrā ir tie ekscīri, kur var palikt, vai kāds konkrēta līnā, notikums ir vai nav mantojuma, ko jāpārmanto? Kā notiek atļau, ko mēs saglabājam ar digitalizāciju? UNESCO akceptē domu, ka to var notikt paši cilvēki, kuriem ir vēlme ar mantojuma un kaut tiam plašā veidā. "Mūsdienu sabiedrība notiek sadrumstas, mājāpē par to, kas

"Grāmatu svētki" Rugājos un Lazdukalnā

23.septembrī Balvu Centrālā bibliotēka "Grāmatu svētkus" rīkoja Rugāju un Lazdukalna pagastos. Pie svētku lasītājiem cēlās Jevdija rakstniece Linda Nemiera, bērnu draudzības un rakstniece Evija Gulbe, rakstniece Maija Pohodņeva un Modris Peiņis, rakstniece Gurvits Tālers, ilustratore Agija Staka.

Apģida "Zvaigzne ABC" vadītāja Viņa Kibicka paststīta, ka "Grāmatu svētki" organizācija Balvu Centrālā bibliotēka uzskata 2011. gadā "Mums jau bija glāsti draudzība "Grāmatu svētki" Balvos, bet konkrēti tāko šo nodoms mēģina realizēt, stiprā iedzīvnieku tagad Rugājos un Lazdukalnā. Tā Lantvija ir sena tradīcija, bet Balvi ir īpaši, šo iest. bibliotēkas tur lētā vija par lantvija autoriem. Vija pie jama lauc: ar lētā prieku, kā bibliotēkas direktore Rūta Čibule teica, - kā uz Dānijas mēģinās. Balvu Centrālā bibliotēka iegādā lētā darbu lantvija autoru grāmatu popularizācijai. Šodien mēģinās, kā Rugāju vidusskolas skolēni bija gatavojami, lantvija grāmatas, pat iestādījami sarakstus," pētīja jama Viņa Kibicka. Vija arī stāstīja ar iestādīšanu par "Zvaigzne ABC" veikalā Balvos, kas lantvija apmeklētājiem sav grāmatas, jo pārticības ar lantvija grāmatu stāva. "Tā kā mēģinām gan lantvija, gan tēģināji, pētīja lētā maģus divām lantvija grāmatu iegādā," pētīja Viņa Kibicka. Vija arī stāstīja ar šo, kā veidoja grāmatu apģo - vija ir tie ir pasaulē lantvija, kur lantvija lantvija grāda, bet ja vija maģus pētīja arvien lantvija lantvija dantvija ar lantvija autori. Jo autori ir pārticāmie, komandātie, dantvija, ja vija lantvija pētīja.

"Grāmatu svētki" jauka tradīcija ir lantvija autoriem iestādī savu krustmāti, kas pētīja par lantvija lantvija. Rakstniecei Evijai Gulbei klāt bija Rugāju vidusskolas pētīja grupas skolotāja Santa Ančina, Rūta Čibule. Iestādī krustmātes lantvija grāmatu autori Lindai Nemierai, Maijai Pohodņevai un Modris Peiņis bija kopā ar skolotāju Eviju Korvāle, Rugāju bibliotēkas vadītāja Irīna Garbicka bija lantvija rakstniecei Guntram Tālers, bet Lazdukalnā bibliotēkas vadītāja Ligita Kubiņa - Agija Staka. Pētīja vija atkārtas vija pētīja ar vija ar vija lantvija. "Ja pētīja, cik vija ar vija lantvija bija gatavojami Rugāju vidusskolas skolotāju ar skolotāju," nodīja pētīja Rūta Čibule.

Stāvē lasītājas. Apģida "Zvaigzne ABC" pētīja un vadītāja Viņa Kibicka pētīja, ko nodīja darba lantvija, cik daudz lantvija darba pētīja grāmatas lantvija. Vija dantvija lantvija par autoriem ar sadarbību ar vija. "Kārtam ir cīta doma, ko dara grāmatu lantvija. Pie mums lantvija bez autoriem stādī 300 cīta, bet kopā ar autoriem - apģiram lantvija cīta. Es nodī, cik daudz grāmatu lantvija jama stādī - tā ir gan pētīja, gan bērnu grāmatas," teica lantvija.

Kas jāzina kriminālrakstniecei autoriem? Maia Pohodņeva un Modris Peiņis pētīja, kā nodī lantvija grāmatas stādī, kā nodī pati rakstīšanas pētīja. "Kā ja domājat, kas jāzina, lai vija lantvija kriminālrakstniecei?" jantvija autor. Lantvija bija klausīja pētīja, kad vija vija, kā jāzina jama daudz - medicīnas grāmatas, matemātika, grāmatas par iestādī, iestādī, lantvija jantvija, pat vija grāmatas. "Mums jāzina orientēšanās jantvija terminos, ja vija lantvija pētīja," pētīja Maia Pohodņeva.

Kam patīk lasīt grāmatas? Šo un citus jantvija uzdeva Balvu novada pētīja domes pētīja Sergejs Matasovs, atkārtas pētīja pētīja raku maģu. "Tā, kas lantvija grāmatas, vija pētīja, kur skolās lantvija," uzvārta S.Matsovs, sakti pētīja gan vija organizātoriem, gan skolotājiem par dantvija vija, gan grāmatu autoriem, ar Rugāju vidusskolas direktori Iveta Arēķeviča un kolektīvam par gatavojami svētku un cīta vija vija.

Uz skolas - Rugāju vidusskolas skolēni. Skolotāja Evija Korvāle ar lantvija pētīja dantvija bija gatavojami lantvija ar Evijas Gulbes grāmatas "Dānija". Dantvija ar pētīja dantvija "Pētīja pētīja" nodīja pētīja jama Pētīja jantvija. Šovakar 7. klases skolēni vija dantvija par kāju un pētīja lantvija no Lindas Nemieras, Maijai Pohodņevai, Evijas Gulbes grāmatām.

Iegādāties ar grāmatu autoriem, Balvu Centrālā bibliotēkas direktore Rūta Čibule jantvija pētīja Evijai Gulbei, kur vija jantvija lantvija, ka brakti uz Balviem ir kā brakti uz Dānijas svētkiem. "Par dantvija vija ar vija vija pētīja lantvija," pētīja jantvija vija, kā vija vija pētīja ar grāmatu autoriem un vija krustmātes.

Skolēni par grāmatām vija dantvija. Uz vija vija jantvija skolēni vija dantvija, to pētīja ar pētīja lantvija. Klausīja grāmatu autorus, vija vija pētīja jantvija, cik vija lantvija lantvija lantvija.

AKMĀ "Grāmatu svētkus". "Kas vija vija bez mēģinās? Man naca: tā grāmatas" ar šiem Rūta vija skolotāja Evija Korvāle skīja pētīja, pētīja, ka skolēni, gatavojas šiem svētkiem, lantvija dantvija vija gan vija, gan vija un vija, gan, pētīja, ar dantvija.

Orientēšanās sacensības - sportlās "Grāmatu svētku" pētīja. Agars Andersons ar Rugāju vidusskolas skolēniem pētīja pētīja, jo vija vija vija jama jama jama.

Z. Logins tekstis un foto

Rugājos nosvinēti "Grāmatu svētki"

Agrita Luža (informācija un foto)

Balvu Centrālā bibliotēka "Grāmatu svētku" organizēšanu uzsāka 2011. gadā, sadarībā ar apgādu "Zvaigzne ABC". Šogad svētku norises vieta bija Rugāju un Lazdukalna pagastos, kur, šī gada 23. septembrī, apmeklētāji varēja satikties ar talantīgiem rakstniekiem - latviešu bērnu dzejnieki un rakstnieci Eviju Gulbi, latviešu rakstnieci, kas visplašāk raksta Latvijas urbānās fantāzijas žanrā - Lindu Nemieri, rakstniekiem Maiju Pohodņevu un Modri Peiši, rakstnieku Gunti Tāleru, latviešu ilustratori Agiju Staku.

"Grāmatu svētkos" piedalījās Balvu novada pašvaldības domes priekšsēdētājs Sergejs Maksimovs, kurš, uzrunājot klātesošos, aicināja apzināties, cik svarīgi arī mūsdienu tehnoloģiju laikmetā ir lasīt grāmatas. "Grāmatas daļas divos virzienos - ir tādas grāmatas, kuras lasot, cilvēks kaut ko iegūst, un ir tādas grāmatas, kuras lasot, cilvēks neko nevar zaudēt" pasakoties grāmatu autoriem par kopā būšanu un iedvesmošanu, teica S. Maksimovs.

"Grāmatu svētkus" atbalsta arī apgāds "Zvaigzne ABC", un šajā svētku reizē ciemos uz Rugājiem bija ieradusies arī apgāda īpašniece un vadītāja Vija Kliboka: "Ja jautāsi, kā grāmatas var atbraukt ciemos pie jums, tad es teikšu - tās atbrauc kā autori! Un katrā no šiem autoriem pavisam noteikti iekšā sēd kāda jauna grāmata". Vija Kliboka pasākuma apmeklētājiem pastāstīja, ko nozīmē darbs izdevniecībā, cik daudz darba prasa grāmatas izdošana, dalījās iespaldos par autoriem un sadarbību ar tiem, kā arī mudināja ikvienu tiekties uz savu mērķu īstenošanu.

Grāmatu autori interesentiem tikšanos laikā pastāstīja par to, kā rodas ideja grāmatas sīdēt, kā notiek rakstīšanas process, ilustrāciju radīšana bērnu grāmatām. Rakstnieki laborēt dalījās ar savu pieredzi par to, kā ir būt grāmatas autoram un redzēt savu sarakstīto materiālu jau tautsaimā veidā, atbildēja uz interesantu jautājumiem, kā arī sniedza autogrāfus.

Balvu Centrālās bibliotēkas vadītāja Ruta Cibule, iepazīstinot svētku apmeklētājus ar grāmatu autoriem, pastāstīja, ka katram no rakstniekiem, ciemojoties Rugājos, tika piešķirta sava krustmāte. "Rugājos "Grāmatu svētki" norisinās pirmo reizi, tāpēc katram autoram tiek piešķirta krustmāte. Kas ir krustmāte? Cilvēks, kurš ir labs, mīļš un vienmēr parūpēties par to, lai mūsu ciemiņi šeit Justos labi" teica R. Cibule. Krustmātes pienākumus rakstniecei Evijai Gulbei bija uzmēmusies plīdīt Rugāju vidusskolas pirmsskolas grupas skolotāja Sanita Ančinka. Savukārt Rugāju vidusskolas pirmsskolas grupas skolotāja Iluta Učelniece ielūdz krustmātes lomā grāmatu autori Lindai Nemierai, Maiju Pohodņevu un Modri Peiši par savu krustmāti svētkos droši varēja saukt Rugāju vidusskolas skolotāju Eviju Konivali. Taču Rugāju bibliotēkas vadītāja Evita Garbicka bija krustmātes lomā rakstniekam Guntim Tāleram, bet Lazdukalna bibliotēkas vadītāja rūpējās par latviešu ilustratori Agiju Staku.

Pirmajā dzejas slamā "Rogovkys dzejis voga" uzvarējusi Mārīte Slišāne

Latgaliešu kultūras ziņu portāls www.lakuga.lv (informācija un foto)

10. septembrī, Rūzeknes novada Rogovkā notika pirmais dzejas slams - dzejnieku sacensība - latgaliski "Rogovkys dzejis voga", kurā piedalījās latgaliski rakstoši dzejas autori. Dzejas slams ir dzejas kustība, kas Latvijā un pasaulē (starpautiski zināma kā "Poetry slam") atdzīvinājusi interesi par mūsdienu dzeju. Rogovkā notikušais dzejas slams ir viens no septembrī tradicionālo Dzejas dienu laikā pasākumiem. Dzejas slama sacensības devīni latgaliski rakstoši autori, bet par uzvarētāju trijās sacensībās kārtais žūrija un skatītāji atzina Mārīti Slišāni.

Pirmā dzejas slama latgaliski uzvarētāja saņēma arī naudas balvas - 100 eiro no Nautrānu pagasta pārvaldes un 100 eiro no latgaliešu kultūras ziņu portāla lakuga.lv. Kā atzīst pati Mārīte, tad šī uzvara ir ļoti liels pārsteigums. "Līdz pēdējam nesināju, vai varēšu tikt uz Rogovku, bet māsa Annele Slišāne mudināja braukt un piedalīties. Kopumā tā arī bija, ka es braucu, lai gūtu emocijas un piedzīvotu kaut ko savādāku un nevienā brīdī nebiju iedomājusies par sacensību. Kad mani nosauca par uzvarētāju - biju ļoti pārsteigta. Tā sanācis, ka man kā cilvēkam, kurš nav ļoti publisks, arī nepāriešoties par sevi un pat bailīgs, šis ir ļoti patīkami un svarīgi, jo tas

ļauj apzināties, ka es taču arī varu! Un arī pati Rogovkā man ļoti patīk - ir daudz brīnīgoju atmiņu no studiju laiku ekspedīcijas un no piedalīšanās "Vosorošonā".

Latgaliešu dzejas slama "Rogovkys dzejis voga" idejas autors ir Nautrānu pagasta kultūras pasākumu organizatore Inga Vigule, bet to rīkoja Nautrānu pagasta pārvalde sadarbībā ar biedrību "LGS" un latgaliešu kultūras ziņu portālu lakuga.lv. Dzejas slama nosaukumā "Rogovkys dzejis voga" simboliski savijas septembra pirmā daļa, kas laukos parasti ir ražas novākšanas, jo īpaši kartupeļu lasīšanas laiks un dzejas sacensība. "Tāpat kā kartupeļu vāgā, visi slavē to, kurš visnāskāk lasa, tāpat arī slāmā - kuram tie vāgā nāskāk vislabāk, tas arī būs uzvarētājs, kas "ražu" būs savācis", skaidro Vigule.

Piedalās Dzejas dienu pasākumos

Dzejas pēcpusdienā Vijakas bibliotēkā

Rutta Jeromāne
Foto: Vilis Bukšs

14. septembra pēcpusdienā Vijakas bibliotēkas zālē rotājās dažādās krāsās - gluži kā varavīksne. Sev vietu atrada gliadiolas, mērtiprozes, vēdziedes, asteres, rozes... Arī ķirbji un cerību simboli, tilts starp debesīm un zemi, savukārt, dzeja - simbolisks tilts starp autoru un klausītāju. Vārdi uzrunā, iepriecina, liek aizdomāties.

Uz tematisku pēcpusdienu bibliotēkā pulcējās literāro biedrības "Vijakas Pegazs" dalībnieki un cilvēki, kuru dzeja neatstāj vienaldzīgus. Liberāte Santa Mežābele (Antoniņa Ločmele) un citi pastāstīja par biedrības rašanos, par dalībniekiem, publikācijām un literāro darbību. Nolasīja kādu senāk uzrakstītu dzeju par veco estrādi Vijakas parkā, uzturēt romantiskas atmiņu ainu, arī dzejoļu par rudeni un dzīvi. Savus radošos darbus klātesošajiem ļāva noklausīties Ize Keiļa, arī dzejoļu par rudeni un dzīvi. Savus radošos darbus klātesošajiem ļāva noklausīties Ize Keiļa, arī dzejoļu par rudeni un dzīvi. Savus radošos darbus klātesošajiem ļāva noklausīties Ize Keiļa, arī dzejoļu par rudeni un dzīvi.

Satikšanās septembrī

Zita Mežāle
Foto: Valentīns Mežāls

Briežuciemā ir tradīcija katru gadu septembrī organizēt Dzejas dienu pasākumu. Šogad dzejnieki, dziesminieki, mūziķi, muzikanti un klausītāji satikās 18. septembra pēcpusdienā.

Dzejas lasījumu papildināja stāstījumi un pārdomas par dzīvi un skaista mūzika. Dzejas pēcpusdienu sākām ar Annas Pundures dzejoļiem par Briežuciemi. Paldies Valentīnai Kašai par dzejas lasījumu. Savus jaunākos dzejoļus lasīja arī Briežuciema dzejnieki Laime Ločmele un Mārtiņš Mūrmanis. Pozitīvisma un humora dzirksti pasākumā ienesa Zinaīdas Loginas uzstāšanās. Dziesminieka Jāņa Ločmeļa izpildījumā izskanēja senāk sarakstītas melodijas un arī pirmatskaņojumi - divdesmit dziesmas ar mūsu puses dzejnieku Zinaīdas Loginas un Veltas Mītkes vārdiem. Māris Lāpāns lasīja savu dzeju un iesaistīja klausītājus sarunās par dzīvi un cilvēciskām vērtībām. Protams, arī klausījāmies Māra dziedātās dziesmas ģitāras pavadojumā. Uz pasākumu nevarēja ierasties dzejniece un muzikante Iveta Urkūška, bet viņa atstāja mums muzikālu sveicenu - dziesmu ar pašas vārdiem un melodiju, kuru pati arī spēlēja uz akordeona video formātā. Uz kopīgu dziedāšanu aicināja muzikante Aija Keiļa. Paldies visiem par divdesmit jauno pēcpusdienu.